

ANNEX III. INVENTARI D'ELEMENTS PATRIMONIALS DE LA SÈQUIA DE MANRESA

PLA ESPECIAL URBANÍSTIC DE PROTECCIÓ
DEL PATRIMONI HISTÒRIC, ARQUITECTÒNIC,
ARQUEOLÒGIC, PALEONTOLÒGIC,
GEOLÒGIC I PAISATGÍSTIC DE MANRESA

Inventari realitzat dins l'estudi ***La Sèquia de Manresa. Estudi històric i documentació del patrimoni associat a un canal d'origen medieval***, realitzat per Jordi Piñero el desembre de 2010, promogut pr l'Ajuntament de Manresa i Aigües de Manresa amb el suport de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) de la Generalitat de Catalunya.

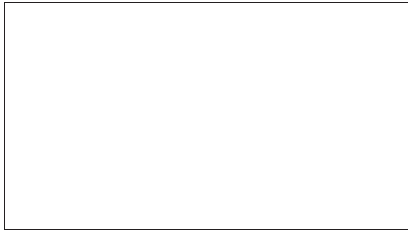
Llistat d'elements per zones

Localització	Àrea de la Pujada Roja i Font dels Capellans. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca del Portella
Id	94
Situació	Al ramal de Viladordis, sector de Sant Joan d'en Coll. Molt a prop de cal Sicra. Municipi: Manresa Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403728 Y: 4621004
Descripció	Barraca de pedra seca, de dimensions força grans. És de planta quadrada, coberta amb falsa cúpula de pedra i un túmul de terra. Té adossat un cobert lateral de material sintètic.
Cronologia	Segles XVIII - XIX
Història	Portella és el nom popular de qui mena els camps. Anteriorment els havien portat els de cal Santantoni, residents a can Font de la Serra.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple representatiu, de molt bona qualitat i ben conservat de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	Notícies orals facilitades per Pere Barba, de cal Sicra.

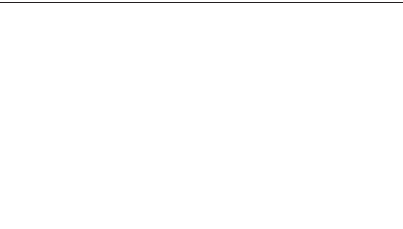
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



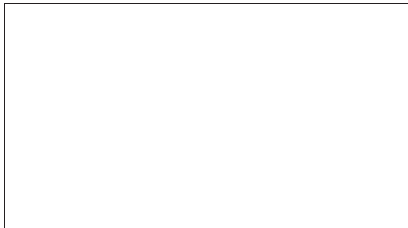
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de la Pujada Roja i Font dels Capellans. Ramal Viladordis
Tipus	Bassa
Nom	Bassa de cal Portella
Id	95
Situació	Al ramal de Viladordis, sector de Sant Joan d'en Coll. Molt a prop de cal Sicra. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403717 Y: 4621004
Descripció	Bassa de pedra, de planta rectangular, força modificada amb diverses reparacions. Recull l'aigua d'un dels recs del sector de Sant Joan d'en Coll, derivat del ramal de Viladordis.
Cronologia	Segle XIX o anterior
Història	Com la majoria de basses que hi havia a l'horta de Manresa, s'utilitzava fonamentalment per rentar la verdura i la fruita.
Estat de conservació	Dolent
Interès patrimonial	Un dels pocs exemples de bassa tradicional que s'ha conservat dels molts que hi havia. L'interès tipològic és limitat.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Notícies orals facilitades per Pere Barba, de cal Sicra.

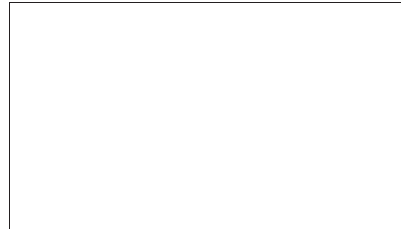
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de la Pujada Roja i Font dels Capellans. Ramal Viladordis
Tipus	Bassa d'amarar cànem
Nom	Cal Sicra
Id	96
Situació	Al ramal de Viladordis. Molt a prop del camí de Sant Joan d'en Coll, abans de la Pujada Roja. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403799 Y: 4621010
Descripció	Antiga bassa d'amarar cànem sobre la qual està edificada la casa de cal Sicra. Es tractava d'una bassa de tamany considerable, que abastava tot el mur perimetral de la casa i part del pati, i encara es conserva a la base un tram de l'antic mur, d'una l'alçada d'un metre aproximadament. L'aigua entrava provinent d'un rec derivat del ramal de Viladordis per la part posterior. A la part davantera la bassa tenia un sobreixdor que donava a un altre petit dipòsit, que s'ha conservat parcialment. Aquest dipòsit era cobert amb volta de pedra (de la qual se'n conserva l'arrencada) i actualment té al seu interior un safareig.
Cronologia	Segles XV-XIX. Possible origen medieval
Història	El conreu del cànem ja està documentat a Manresa en època medieval i al segle XIV va experimentar un increment per motius especulatiu. A part de la necessitat d'un regatge intensiu, aquest conreu requeria de l'existència d'unes "basses d'amarar cànem". Després de segar i batre, el cànem es posava en unes basses per tal de macerar-lo i fer que se'n despreguessin els lligaments que uneixen les fibres. Després s'assecava i es feia l'operació de bregar, per tal d'aixafar les fibres, fins que estava en condicions per vendre a farcells als filadors. L'existència de la Sèquia va facilitar la instal·lació d'aquestes basses, de manera que el cànem i el lli esdevingueren un sector important. A partir del segle XVII hi ha documentades diverses basses d'amarar cànem als braçals de la Sèquia. Concretament l'any 1743 hi ha una notícia d'una bassa d'amar lli que ha fet el propietari del mas del Guix a tocar de la Sèquia, al camí que va de Manresa a Sant Fruitós. Aquest camí passava per l'actual Pujada Roja, però evidentment no podem pas assegurar que es tracti de la bassa de cal Sicra en qüestió. Cap al final del segle XIX aquest conreu va anar disminuint. En aquesta època les basses d'amarar cànem no eren molt habituals a la ciutat, però n'hi havia dues o tres més. L'actual casa de cal Sicra la van construir el pare i l'avi de l'actual propietari (Antoni i Joan Barba) pels volts de 1920. Des dels anys 40 que les restes corresponents a l'antiga bassa es mantenen més o menys tal com estaven.
Estat de conservació	Dolent. Les restes conservades de la bassa són molt parcials.
Interès patrimonial	Únic exemple d'una bassa d'amarar cànem. Tot i que l'estat de conservació és molt parcial, té un gran interès com a testimoni d'un dels usos tradicionals, per bé que minoritari, de la Sèquia.
Proposta de protecció	Parcial: conservació dels elements referits a l'antiga bassa.
Observacions	Notícies orals facilitades per Pere Barba, de cal Sicra. Tel: 93 873 07 62 Per e Barba és membre de la Junta de la Sèquia. Tenia un ariet que s'havia utilitzat a la Sèquia i que va donar al seu cunyat, però probablement ja no es conserva.

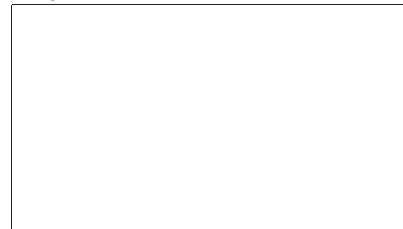
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de la Pujada Roja i Font dels Capellans. Ramal Viladordis
Tipus	Fàbrica
Nom	Fàbrica dels Tubots
Id	30
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, al costat de la ronda de Manresa (C-55), al km. 30. A l'alçada de l'Escola d'Idiomes. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404525 Y: 4620873
Descripció	Conjunt fabril d'origen antic però amb importants alteracions modernes, format per diverses naus de planta baixa més un habitatge. La Sèquia discorre subterrània pel camí que passa paral·lel a la fàbrica. Al costat de la nau una comporta de ferro (activada per un volant situat a l'interior) dona pas a una canalització per sota la fàbrica. A l'interior de la fàbrica un canal es dirigia cap a la cambra de la turbina, que ja no es conserva, i un altre discorria paral·lel. La canalització torna a sortir a la part final de la fàbrica i el ramal continua per una canonada subterrània.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX
Història	L'any 1879 es presentava un estudi tècnic per aprofitar el desnivell que hi havia entre la fàbrica del Guix i la fàbrica dels Dolors. L'estudi dividia el desnivell en quatre salts i proposava una subhasta, que no es va realitzar. La fàbrica dels Tubots aprofitaria aquest desnivell. La va impulsar Bonaventura Sala Planas, natural de Berga i veí de Cardona, que el 1893 sol·licitava l'aprofitament hidràulic i va construir-hi la fàbrica coneguda com els Tubots. El 1936 tenia un salt de 5 CV.
Estat de conservació	Dolent. La fàbrica i el conjunt es troben en estat d'abandó.
Interès patrimonial	Un exemple interessant de l'aprofitament de la Sèquia per a usos industrials, malgrat que el conjunt de la fàbrica no té un excessiu interès arquitectònic. Es tracta d'un dels pocs exemples conservats d'aprofitament industrial de la Sèquia.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'infraestructura hidràulica.
Observacions	Bibliografia: FERRER, Llorenç (2004). "Retornant a la Sèquia. Els usos industrials de la Sèquia de Manresa a la segona meitat del segle XIX", a I Col·loqui Internacional d'irrigació, energia i abastament d'aigua: els canals a Europa a l'Edat Mitjana. Manresa, Parc de la Sèquia (publicació digital). P. 246 OLIVERAS i SAMITIER, Josep (1986): La consolidació de la ciutat industrial: Manresa (1871-1900. Manresa, Caixa d'Estalvis de Manresa. P. 70

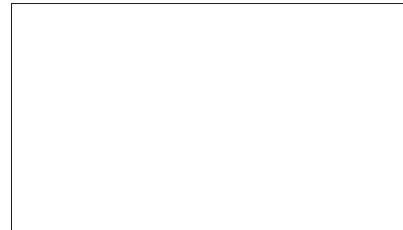
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 29/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de la Pujada Roja i Font dels Capellans. Ramal Viladordis
Tipus	Partidor
Nom	Partidor de Viladordis
Id	28
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, passada la Fàbrica dels Tubots. Al costat de la ctra. de Viladordis, abans del nus amb la ronda de Manresa (C-55). Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404451 Y: 4620712
Descripció	En aquest punt el ramal esquerra de la Sèquia es divideix en dos: el ramal de Viladordis i el de Santa Clara. Aquest últim continua al descobert, mentre que l'altre canal discorre subterràniament. Una comporta de ferro, situada a l'exterior i accionada per un volant des de l'interior de la caseta, regula el pas de l'aigua cap al ramal de Santa Clara. Una altra comporta, situada a l'interior, és accionada per una maneta també des de dintre i dóna pas al ramal de Viladordis. Una petita caseta, de pedra i maó, coberta amb volta de maó, protegeix els mecanismes.
Cronologia	Segle XIX - principis segle XX
Història	
Estat de conservació	Regular. Instal·lacions hidràuliques en bones condicions. La caseta pateix certa degradació.
Interès patrimonial	Un element interessant de l'enginyeria hidràulica característica dels segles XIX-principis del XX. És l'únic exemple de partidor amb comporta accionada amb volant i caseta.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'infraestructura hidràulica i de la caseta.
Observacions	

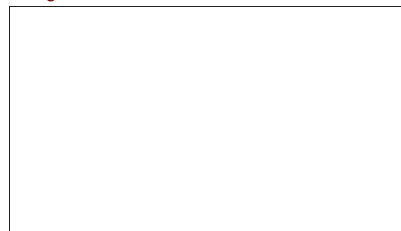
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 29/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de la Pujada Roja i Font dels Capellans. Ramal Viladordis
Tipus	Ullal
Nom	Ullal
Id	29
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, passats uns 50 m del partidor de Les Cots i abans d'arribar a la carretera de Viladordis. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404461 Y: 4620675
Descripció	Ullal del tipus antic, actualment en desús. En aquest sector el canal discorre subterrani. A la superfície té encastats a terra un ullal modern (de volant blau) i l'ullal antic, que s'ha conservat testimonialment al costat. Consta d'un bloc de pedra amb un forat circular on hi havia la barra (que no s'ha conservat) que aixecava un tap cilíndric que permetia que l'aigua brollés. Té una tapa de ferro encaixada a la pedra, amb dos forats laterals que antigament servien per fermar el tancament. Al costat dels ullals hi ha unes escales de ciment i la instal·lació d'un rastellador, que distribueix l'aigua cap als diferents recs.
Cronologia	Segle XVIII o anterior
Història	Els ullals més antics (probablement ja de l'època inicial de la Sèquia) tenen l'obertura de pas d'aigua rodona, inserida a l'interior d'un bloc de pedra. Aquest forat s'obre mitjançant un tap cilíndric de fusta, el qual s'eleva tibant-lo directament des d'una barra, a diferència dels bagants, que s'accionen amb una cadena. Un segon tipus d'ullal, que ja correspon probablement al final del segle XIX o principis del XX, consisteix en una comporta de ferro adossada a la paret interior de la Sèquia, la qual s'eleva mitjançant una simple barra de ferro, que sovint té diferents topalls per indicar els nivells d'obertura. L'any 2002 els ullals antics foren substituïts pels actuals, amb accionament manual per volant. Tan sols es va deixar com a testimoni in situ dos dels ullals del model més antic. Al Museu de la Tècnica de Manresa es conserven exemples dels diferents tipus d'ullals.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple interessant d'ullal de tipologia antiga, que conserva alguns dels elements, tot i que està fora d'ús. Només se'n conserva un altre in situ.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

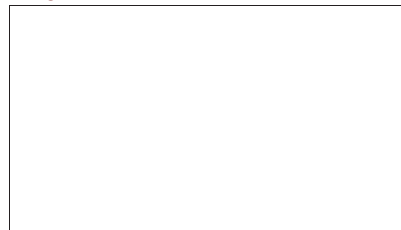
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 29/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de l'Agulla. Ramal Viladordis
Tipus	Aqüeducte
Nom	Pont de Ferro de cal Cots
Id	23
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, 200 m a l'est a la sortida del Llac de l'Agulla, al costat de cal Cots (la Casa Murallada). Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404295 Y: 4622659
Descripció	Aqüeducte de ferro que salva el desnivell provocat pel pas de la via del ferrocarril de Manresa a Sallent. Té una base, de pedra i maó, a banda i banda de l'esvoranc en les quals es recolza el conducte per on passa l'aigua. El conducte està fet amb planxes de ferro fixades amb cargols i té una estructura de reforç a la part superior. L'aqüeducte té una llargada de 9 m per 2 m d'ample, i una bona profunditat, ja que el cabal d'aigua és considerable. Paral·lel a l'aqüeducte hi ha un pont de pedra per on passa la carretera.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX
Història	L'any 1879 es constituïa la "Sociedad del Tranvía o Ferrocarril Económico de Manresa a Berga" que va construir i gestionar la línia del Carrilet. L'any 1884 s'inaugurava el tram de Manresa Alta a Sallent. L'aqüeducte es devis construir poc abans.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple interessant de l'arquitectura metàl·lica característica del segle XIX. És dels pocs aqüeductes existents al terme de Manresa, i encara en ús.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

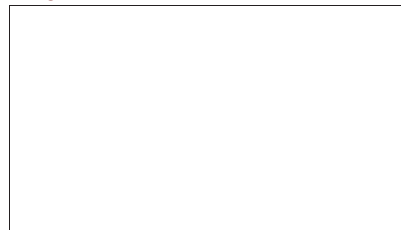
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de l'Agulla. Ramal Viladordis
Tipus	Fàbrica
Nom	Fàbrica del Guix
Id	27
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, a prop del nus de comunicacions entre la ctra. de Berga (C-16c) i la ronda de Manresa. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404499 Y: 4621848
Descripció	L'antiga Fàbrica del Guix conserva la nau principal: una construcció fabril característica amb planta baixa més dos pisos. Uns 70 m abans de la fàbrica hi ha una caseta sobre el canal, amb una bomba i un ullal. El ramal de la Sèquia arriba per l'angle nord-oest de la nau, on entra per una canalització sota la fàbrica, partida en dues conduccions, cap al salt d'aigua. La turbina no s'ha conservat. El canal d'aigua surt uns metres més enllà i és visible sota un reixat a la zona de l'actual aparcament. D'aquí continua el seu itinerari per una canalització subterrània.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX
Història	L'any 1871 el propietari del mas del Guix, veí de Barcelona, va demanar a la Junta de la Sèquia l'aprofitament del salt d'aigua que hi havia entre l'Ullal del Guix i l'Ullal de la Culla. La proposta consistia en reunir els diferents salts que hi havia en un de sol, modificant lleugerament el traçat de la Sèquia. L'any 1871 se li adjudicava el salt, que es quantificava en 394 l/s, amb una força efectiva de 31 CV. El 1872 el propietari del mas cedia el salt a Soler, Padró i Cia de Manresa. L'any 1902 a la fàbrica hi havia instal·lada una turbina de 25 CV i una màquina de vapor de 50 CV. La fàbrica va tancar l'any 1965. Durant la recent rehabilitació del conjunt per convertir-lo en seu de l'empresa Tous es va eliminar la turbina i la resta d'instal·lacions relacionades amb el salt d'aigua.
Estat de conservació	Regular. Es conserva la canalització de la Sèquia però no les instal·lacions vinculades al salt d'aigua. El conjunt ha estat rehabilitat recentment.
Interès patrimonial	Un exemple molt il·lustratiu de l'aprofitament de la Sèquia per a usos industrials, fet que cal afegir a l'interès arquitectònic i històric de la fàbrica.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de la canalització per sota la fàbrica i del salt d'aigua.
Observacions	Bibliografia: FERRER, Llorenç (2004). P. 246

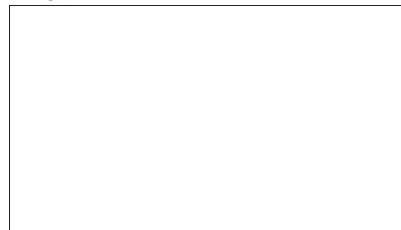
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



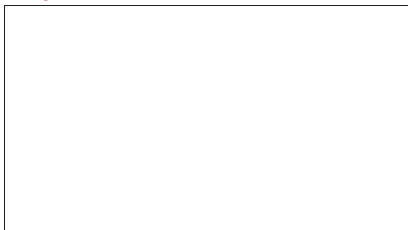
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 29/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de l'Agulla. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró de cal Cots
Id	24
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, 200 m a l'est a la sortida del Llac de l'Agulla, al costat de cal Cots (la Casa Murallada). Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404306 Y: 4622637
Descripció	Pontarró que consta d'un arc escarser, amb doble filada de maó, i cobert amb terra a la part superior, tot formant un pla inclinat. Té una amplada de 3 m.
Cronologia	Possiblement segle XIX
Història	Per un pontarró situat en aquest indret hi passava el camí de Manresa a Sallent, esmentat en la descripció de la Sèquia de l'any 1815. El pont actual, de maó, no sembla més antic del segle XIX. Potser es construí o modificà amb motiu de les obres de la línia fèrria de Manresa a Berga, la dècada de 1880.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple interessant de pontarró fet amb maó.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

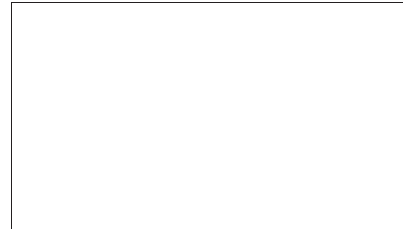
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



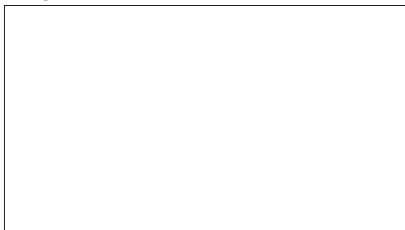
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de l'Agulla. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró del Camí del Guix
Id	26
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, en el primer tram després de l'Agulla. Uns 300 m al nord de la Fàbrica del Guix. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404437 Y: 4622130
Descripció	Pontarró de pedra, de 2 m d'amplada, per on passa un camí. Consta d'un arc escarser sobre dues bases adossades a la roca. El parament és lligat amb morter i amb aparell de bona qualitat.
Cronologia	Probablement segle XIV.
Història	Per aquest pontarró hi passava el camí del Guix. En la descripció de la Sèquia de l'any 1815 s'esmenta el camí que, "passant per les terres del mas Guix, es dirigeix a la casa Otzet" (situada a l'actual polígon de Sant Isidre, a Sant Fruitós de Bages).
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Interessant pontarró, de tipologia tradicional i de bona qualitat arquitectònica, situat en un tram d'especial interès paisatgístic.
Proposta de protecció	Integral Tram d'un especial interès paisatgístic, situat al costat del futur Parc Tecnològic. Caldria preservar-ne les característiques naturals i patrimonials.
Observacions	

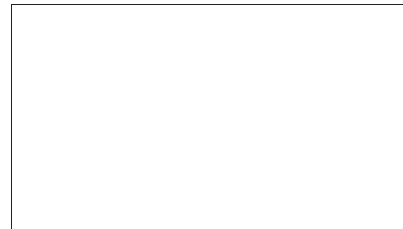
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de l'Agulla. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Guix 2
Id	25
Situació	Ramal esquerra de la Sèquia, en el primer tram després de l'Agulla. Uns 400 m al sud de la Casa Murallada. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404362 Y: 4622308
Descripció	Pontarró format per un arc escarser, lleugerament apuntat, fet amb una senzilla filada de dovelles. L'arc, que arrenca directament de la roca i és cobert a la part superior amb terra, és extremadament prim al centre. La superfície del pont forma un pla inclinat, d'est a oest.
Cronologia	Indeterminada. Probablement anterior al segle XIX
Història	
Estat de conservació	Regular. Fragilitat del pont a la parat central.
Interès patrimonial	Interessant pontarró de tipologia tradicional, situat en un tram d'especial interès paisatgístic.
Proposta de protecció	Integral Tram d'un especial interès paisatgístic, situat al costat del futur Parc Tecnològic. Caldrà preservar-ne les característiques naturals i patrimonials.
Observacions	

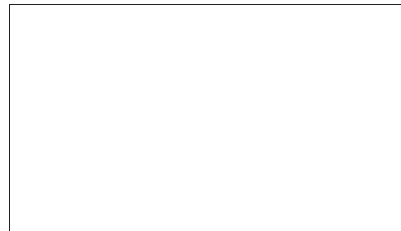
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Sant Pau i Font de Fans. Nucli urbà Manresa
Tipus	Aqüeducte
Nom	Aqüeducte de la Font dels Llops
Id	49
Situació	A Manresa, al barri de Sant Pau. Uns 150 m després del camp de futbol en direcció nord-est. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403379 Y: 4619209
Descripció	Aqüeducte, d'uns 30 m de llarg, que travessa el Barranc dels Llops. Consta de 4 arcs de mig punt lleugerament irregulars, fets amb una filada de dovelles que arrenquen sobre una petita imposta. El parament és de maçoneria, amb alguns carreus debastats i més o menys escairats. El caixer de l'aqüeducte és descobert i està format per un seguit de blocs de pedra, d'una sola peça, tallats de forma que encaixen emmatxats els uns amb els altres. Tenen 90 cm d'amplada total i 40 cm a la part interior del conducte. Actualment l'aqüeducte està fora d'ús.
Cronologia	Segle XVIII
Història	Sembla gairebé segur que l'aqüeducte canalitzava aigua procedent d'un aquifer que brollava a la part superior de la cinglera, on hi ha actualment les cases de la Balconada. Encara ara baixa un fil d'aigua per damunt d'una roca propera al punt de captació de l'aqüeducte. Sembla ser que quan es va urbanitzar la Balconada aquesta aquifer es va alterar, de manera que en alguns indrets va deixar de brollar aigua natural, per exemple a la cisterna del convent de Santa Clara. Tanmateix, cal dir que també hi ha recs de la Sèquia que passen per damunt del nivell de l'aqüeducte. Un cop travessat l'aqüeducte, el rec girava en direcció sud-oest i regava la zona on actualment hi ha el camp de futbol i la carretera, una superfície força més extensa del que avui dia es pot veure. Tenint en compte aquests factors, és difícil establir una connexió clara amb el dipòsit de Sant Pau del segle XVIII, que també servia per al regadiu d'aquesta zona. Malgrat tot, amb aigua de la Sèquia o no, ambdós elements estaven interconnectats amb la xarxa que distribuïa l'aigua al regadiu de Sant Pau. Així, antigament el dipòsit serviria per regar l'àrea oest (actual barri de Sant Pau), mentre que l'aqüeducte subministraria el rec a l'àrea est, a l'altra banda del barranc. Pel que fa als antecedents d'aquest regadiu, cal que en l'etapa inicial de la Sèquia el braçal de Santa Clara finalitzava el seu recorregut al torrent del Tort i no continuava fins a Sant Pau. L'any 1429 els ermitans que residien a Sant Pau van obtenir permís per a usar l'aigua del riu Cardener per al servei del monestir i el 1443, més concretament, per conduir les aigües per a regar les seves possessions a canvi d'un cens a la Corona. Està clar que la Sèquia encara no havia arribat a aquesta partida, i a partir de la documentació que hem pogut consultar no sembla que hi hagi cap notícia referida a la Sèquia en aquest sector tampoc al segle XVII. L'any 1700 la Companyia de Jesús va adquirir el monestir de Sant Pau i les terres annexes i en va ser propietària fins la seva expulsió d'Espanya el 1767. Concretament, la possessió de Sant Pau estava assignada al Col·legi de Sant Ignasi, no pas a la Cova, que administrava el seu patrimoni de manera separada. La finca es trobava en força mal estat i els Jesuïtes reedificaren el casal i restauraren la capella. Gràcies a això van merèixer la protecció del bisbe en tot el que "redundés en benefici del culte i de la conservació d'aquell monestir". Tot sembla indicar que va ser durant aquest període que els jesuïtes van impulsar un pla d'obres

encaminat a ampliar el regadiu i millorar així la rendibilitat de les terres vinculades al monestir. Aquesta hipòtesi no ha estat avalada per cap dada documental, tot i els esforços esmerçats en l'anàlisi de la documentació de la primera meitat del segle XVIII, tant als arxius de Manresa com a l'arxiu provincial de la Companyia de Jesús. Malgrat això, continuem pensant que el més raonable és que aquesta ampliació fos impulsada pels jesuïtes abans de la seva marxa l'any1767, i hauria consistit en la construcció de dues grans obres d'infraestructura hidràulica. Cal recordar que les obres d'aprofitament del regadiu en els recs secundaris anaven a càrrec dels particulars, i no pas de la Junta de la Sèquia. D'una banda, el gran dipòsit que emmagatzemava aigua de la Sèquia (avui dia encara en funcionament) que, per les seves característiques tipològiques i estil·listiques, es pot datar al segle XVIII. Fonts orals, concretament referides per Antoni Graells, actual propietari del convent de Sant Pau, atribueixen la construcció del dipòsit als jesuïtes. De l'altre, l'aqüeducte de la Font dels Llops: el més destacat que es construí a l'àrea de Manresa, amb l'excepció del Pont Llarg. Sens dubte, l'atribució a un orde tan potent econòmicament al segle XVIII explicaria les característiques tècniques i fins i tot una certa ostentació en aquestes obres, especialment en comparació amb la resta d'obres que trobem a l'àrea del regadiu de Manresa, més aviat modestes.

Estat de conservació	Bo. No s'aprecien esquerdes visibles en l'obra, però hi ha una clapa important d'heura que s'ha instal·lat en una part del mur. L'entorn immediat està molt compartimentat en diferents propietats i força degradat.
Interès patrimonial	És, juntament amb el Pont Llarg, un dels dos aqüeductes antics que es conserven íntegrament al terme de Manresa. Exemple d'un gran interès arquitectònic i històric, probablement vinculat a un monumental dipòsit del segle XVIII.
Proposta de protecció	Integral Seria convenient netejar la zona i eliminar la vegetació invasiva.
Observacions	El sender local de la Font dels Llops té el punt d'arribada aquí. Seria interessant la col·locació d'un plafó informatiu. Prop de l'inici de l'aqüeducte i del punt de captació, per la banda nord, en una balma on hi ha obrades algunes construccions semi-troglodítiques, hi baixa encara un fil d'aigua de la part superior de la roca. Bibliografia: SERRA, Esteve; VIRÓS, Lluís; JUÁREZ, Lucía; SERRA, Jaume. Fitxes de Patrimoni industrial. Manresa. Oficina de Turisme de Manresa (pendent de publicació). SARRET i ARBÓS, J (1924). Història de Manresa. Iglesies i convents. Monumenta historica, vol. IV, Manresa, p. 211-217. Informació oral d'Adolf Boniquet, del barri de Sant Pau.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 31/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Sant Pau i Font de Fans. Nucli urbà Manresa
Tipus	Dipòsit
Nom	Dipòsit de Sant Pau
Id	48
Situació	A la barriada de Sant Pau de Manresa. Camí de la Font dels Llops, davant dels núm. 10 i 12. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403098 Y: 4619013
Descripció	Dipòsit de grans dimensions construït en un terreny amb pendent. Es tracta d'una obra d'una gran solidesa i perfecció tècnica. És de planta quadrada, d'uns 26 m d'amplada. Està format a la base per un mur d'uns 4 m d'alçada, fet amb filades de carreus de tamany mitjà perfectament escairats i ajustats per tal d'evitar al màxim les pèrdues d'aigua. El mur, molt gruixut i resistent, té una forma atal·lussada i acaba a la part superior amb una cornisa. Més amunt la construcció continuava amb una paret de pedra de menor qualitat, conservada molt parcialment i acabada amb obra de maó moderna, tot delimitant el recinte. A la part davantera el mur té una porta, amb una llinda decorada amb trencaigües motllurat i coronada amb una bola, la qual protegeix el brollador del dipòsit. Consisteix en una clau de pas que obre la sortida d'aigües a la part inferior. Es tracta d'un tipus d'arquitectura característica de les grans obres oficials del segle XVIII. A l'angle nord-oest hi ha l'entrada de l'aigua del rec de la Sèquia mitjançant un rastellador. A l'angle sud-est hi ha un sobreixidor del dipòsit. Actualment el dipòsit continua en ús.
Cronologia	Segle XVIII
Història	En l'etapa inicial de la Sèquia el braçal de Santa Clara finalitzava el seu recorregut al torrent del Tort i no continuava fins a Sant Pau. L'any 1429 els ermitans que residien a Sant Pau van obtenir permís per a usar l'aigua del riu Cardener per al servei del monestir i el 1443, més concretament, per conduir les aigües per a regar les seves possessions a canvi d'un cens a la Corona. Està clar que la Sèquia encara no havia arribat a aquesta partida, i a partir de la documentació que hem pogut consultar no sembla que hi hagi cap notícia referida a la Sèquia en aquest sector tampoc al segle XVII. L'any 1700 la Companyia de Jesús va adquirir el monestir de Sant Pau i les terres annexes i en va ser propietària fins la seva expulsió d'Espanya el 1767. Concretament, la possessió de Sant Pau estava assignada al Col·legi de Sant Ignasi, no pas a la Cova, que administrava el seu patrimoni de manera separada. La finca es trobava en força mal estat i els Jesuïtes reedificaren el casal i restauraren la capella. Gràcies a això van merèixer la protecció del bisbe en tot el que "redundés en benefici del culte i de la conservació d'aquell monestir". Tot sembla indicar que va ser durant aquest període que els jesuïtes van impulsar un pla d'obres encaminat a ampliar el regadiu i millorar així la rendibilitat de les terres vinculades al monestir. Aquesta hipòtesi no ha estat avalada per cap dada documental, tot i els esforços esmerçats en l'anàlisi de la documentació de la primera meitat del segle XVIII, tant als arxius de Manresa com a l'arxiu provincial de la Companyia de Jesús. Malgrat això, continuem pensant que el més raonable és que aquesta ampliació fos impulsada pels jesuïtes abans de la seva marxa l'any 1767, i hauria consistit en la construcció de dues grans obres d'infraestructura hidràulica. Cal recordar que les obres d'aprofitament del regadiu en els recs secundaris anaven a càrrec dels particulars, i no pas de la Junta de la Sèquia. D'una banda, el gran dipòsit que emmagatzemava aigua de la Sèquia (avui dia

encara en funcionament) que, per les seves característiques tipològiques i estil·listiques, es pot datar al segle XVIII. Fonts orals, concretament referides per Antoni Graells, actual propietari del convent de Sant Pau, atribueixen la construcció del dipòsit als jesuïtes. De l'altre, l'aqüeducte de la Font dels Llops: el més destacat que es construí a l'àrea de Manresa, amb l'excepció del Pont Llarg. Sens dubte, l'atribució a un orde tan potent econòmicament al segle XVIII explicaria les característiques tècniques i fins i tot una certa ostentació en aquestes obres, especialment en comparació amb la resta d'obres que trobem a l'àrea del regadiu de Manresa, més aviat modestes.

Tanmateix, la relació entre els dos elements no és tan òbvia com podria semblar a primera vista, ja que l'aqüeducte no té una connexió directa amb el dipòsit, sinó que és gairebé segur que captava les seves aigües d'una aqüífer que brollava de la zona de la Balconada, de manera independent de la Sèquia. Malgrat això, sembla raonable pensar que ambdues obres estiguin relacionades, si més no temporalment, i que obeeixin a un pla per millorar el regadiu de la zona. Al capdavant, les dues formaven part de la xarxa que distribuïa l'aigua al regadiu de Sant Pau. Antigament el dipòsit hauria servit per regar l'àrea oest (actual barri de Sant Pau), mentre que l'aqüeducte subministraria el rec a l'àrea est, a l'altra banda del barranc de la Font dels Llops.

Una altra possibilitat, apuntada per Lluís Virós, és que el dipòsit tingués alguna relació amb les reials fàbriques de pólvora existents al segle XVIII. Els molins polvorers estaven situats a la partida de les Ubagues, a l'altra banda del riu, però en aquest altre costat hi havia les instal·lacions del "refino". En tot cas, considerem que aquest hauria estat un ús secundari en relació amb el de regatge.

Estat de conservació	Regular. El mur de base es conserva en bones condicions. Els murs que completen l'obra i l'entorn es troben força degradats. Al costat de llevant un terraplè on hi ha instal·lada una barbacoa i pista de petanca cobreix bona part del mur de carreus.
Interès patrimonial	Obra de molt bona qualitat arquitectònica i d'un notable interès històric. A més, és un dels pocs dipòsits antics que es conserven de la Sèquia, una excel·lent mostra de dipòsits preindustrials i un dels pocs exemples a Manresa d'arquitectura barroca civil.
Proposta de protecció	Integral Seria convenient la restauració i restitució de l'aspecte originari, mantenint l'ús actual.
Observacions	Propietari: Antoni Graells, de l'antic convent de Sant Pau, que té la clau del dipòsit, el qual és utilitzat per la comunitat de regants. Proposta de col·locació d'un plafó informatiu. Bibliografia: SERRA, Esteve; VIRÓS, Lluís; JUÁREZ, Lucía; SERRA, Jaume. Fitxes de Patrimoni industrial. Manresa. Oficina de Turisme de Manresa (pendent de publicació). SARRET i ARBÓS, J (1924). Història de Manresa. Iglesies i convents. Monumenta historica, vol. IV, Manresa, p. 211-217.

Fotografia1



dimecres, 7 / abril / 2010

Página 27 de 238

Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 31/07/09
Revisió de fitxa i data	

dimecres, 7 / abril / 2010

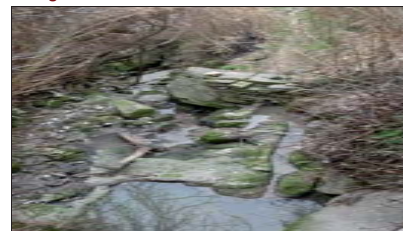
Página 28 de 238

Localització	Àrea de Sant Pau i Font de Fans. Ramal Santa Clara
Tipus	Obra de pedra seca
Nom	Horts de la Font de Fans
Id	115
Situació	Ramal de Santa Clara. Entre el carrer de Santa Clara (núms. 40 i 44) i la terrassa del riu Cardener.
Coordenades UTM	X: 403084 Y: 4619625
Descripció	Zona d'orts regada pel torrent del Tort, que rep aigües del ramal de la Sèquia de Santa Clara i que desguassa al riu Cardener. Es tracta d'un terreny esglaonat amb una important balcera, que es divideix entre la part alta (anomenada de la creu del Tort, i anteriorment de Santa Clara) i la part baixa (de la font de Fans). El camí de la Font de Fans permet accedir des de la terrassa del riu fins a la part superior i, juntament amb altres camins, facilita l'accés als diferents orts. El torrent baixa per un espectacular salt d'aigua, actualment conduït amb una gran canalització de formigó. Darrera el salt hi ha les restes d'una antiga casa obrada a la balma. El torrent conserva restes molt destacables de paret en pedra seca que protegeixen la rasa a banda i banda, i a l'entorn es poden veure canalitzacions de la Sèquia, feixes i altres restes molt interessants de construccions tradicionals en pedra. La font de Fans consta d'una estructura de pedra de form triangular i es troba situada a la mateixa rasa del torrent, aigües avall. Antigament tenia una font d'alimentació independent de la Sèquia i del torrent, tot i que posteriorment ha passat a formar part d'un mateix curs fluvial.
Cronologia	Segles XIV - XX
Història	Es tracta d'una balcera que ha estat aprofitada al llarg dels segles per construir-hi magatzems, estables, etc; mentre que les terres han estat aterassades i convertides en orts ja des de l'edat mitjana. La font de Fans ja es troba documentada l'any 1331, abans de l'arribada de la Sèquia. Als segles XVI i XVII bona part de les terres eren propietat de la Seu de Manresa. Aquest sector ha estat molt utilitzat fins èpoques ben recents i ha sofert constants adaptacions. Entorn de 1998 es va portar a terme la canalització i eixamplament del tram superior del torrent, i es construí l'actual mirador. A partir de 1960, sembla que a causa d'una important riuada, començà un procés d'abandonament i pèrdua dels usos tradicionals.
Estat de conservació	Regular. La canalització de formigó ha tallat el pas del camí tradicional i provoca que, en cas de torrentada, el salt d'aigua malmeti el camí. L'estat d'abandonament de tota la zona és considerable.
Interès patrimonial	Horta amb importants obres de canalització i d'aterassament amb pedra seca. Un exemple relativament ben conservat d'una petita zona d'horta peri-urbana que inclou restes molt interessants com ara dues cases semi-trogolítiques obrades a la roca o un dels pocs ullals del model antic.
Proposta de protecció	Ambiental
Observacions	Bibliografia: Valdenebro, Raquel. Estudi documental del camí de la Font de Fans. Arqueociència Serveis Culturals, S.L. Pel tram inicial del camí hi discorria l'itinerari de senderisme senyalitzat per l'Ajuntament que acabava a l'aqüeducte de la Font dels Llops. Actualment la senyalització s'ha retirat.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data Jordi Piñero Subirana. 29/01/09

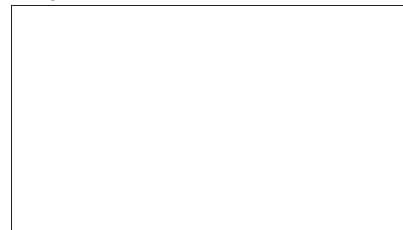
Revisió de fitxa i data

Localització	Àrea de Sant Pau i Font de Fans. Ramal Santa Clara
Tipus	Safareig
Nom	Safareig de la Bauma de la Torre
Id	118
Situació	Ramal de Santa Clara. A la part alta dels horts de la Font de Fans i sota la balcera. Uns 20 metres en direcció sud-est respecte al salt d'aigua i la primera casa obrada a la roca, on hi ha una segona casa obrada a la roca.
Coordenades UTM	X: 403110 Y: 4619639
Descripció	Sota la balma anomenada de la Torre hi ha les ruïnes d'una segona casa obrada a la roca, més petita que l'anterior. En un punt que sembla exterior de la casa hi ha un safareig adossat a la roca de la balma. És de planta rectangular, amb una base feta de maó i dues gran lloses inclinades a la part superior en forma de safareig. Les lloses tenen una vora i una canalització a la part interior que conduïa l'aigua cap a una canonada de desguàs, feta de terrissa. L'aigua de la Sèquia baixava per una canalització des la part superior de la balma, per la zona del carrer del Peix. Segons sembla, abans del safareig es recollien també les aigües que encara cauen de la part superior de la balma, potser canalitzades al costat d'una antiga torre de maó.
Cronologia	Segle XIX - principi del segle XX
Història	Es tracta d'una balcera que ha estat aprofitada al llarg dels segles per construir-hi magatzems, estables, etc; mentre que les terres han estat aterassades i convertides en horts ja des de l'edat mitjana. La font de Fans ja es troba documentada l'any 1331, abans de l'arribada de la Sèquia. Als segles XVI i XVII bona part de les terres eren propietat de la Seu de Manresa. Aquest sector ha estat molt utilitzat fins èpoques ben recents i ha sofert constants adaptacions. En una fotografia de començament de segle XX encara s'hi poden veure senceres les dues cases obrades a la roca. La bauma de la torre es deia així perquè tenia una torre amb una escala interior que permetia salvar el desnivell del terreny. Estava situada al costat mateix del safareig. L'obra amb maó del safareig indicaria una datació per aquest element del segle XIX o començament del XX.
Estat de conservació	Dolent. En estat d'abandonament, enmig de les ruïnes de l'antiga casa obrada a la balma.
Interès patrimonial	Un dels pocs safareigs que s'ha conservat nodrit amb aigua de la Sèquia. Forma part de la zona d'horta de la Font de Fans, amb restes molt interessants com ara dues cases semi-trogolítiques obrades a la roca i altres elements antics de canalització de la Sèquia.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Bibliografia: Valdenebro, Raquel. Estudi documental del camí de la Font de Fans. Arqueociència Serveis Culturals, S.L., p. 37-38. Accés restringit. Els horts d'aquesta zona són propietat d'Helena Morros.

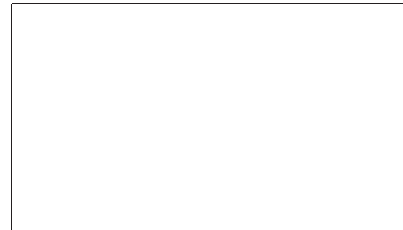
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 29/01/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Sant Pau i Font de Fans. Ramal Santa Clara
Tipus	Ullal
Nom	Ullal de la Font de Fans
Id	117
Situació	Ramal de Santa Clara. A la part alta dels horts de la Font de Fans. Pocs metres després del salt d'aigua, en un rec que surt en direcció sud-oest.
Coordenades UTM	X: 403075 Y: 4619625
Descripció	Després del salt d'aigua surt una canalització excavada a la roca en paral·lel al torrent del Tort. Sobre un petit mur, amb una reixa a l'entrada del rec, hi ha l'ullal, que correspon al model més antic però, inusualment, amb un doble mecanisme que inclou també una comporta. Consta d'una llosa a la part superior amb el característic forat circular i les marques de la tapa de ferro (que no s'ha conservat). A sota, un bloc de pedra amb una obertura central, que conserva una regata per una comporta de ferro (que tampoc s'ha conservat). Aquesta comporta devia regular el pas de l'aigua quan el cabal era molt gran. A la part inferior es conserva el tap cilíndric, lligat amb una cadeneta, que encara regula el pas de l'aigua cap al rec. De fet, es tracta d'un ullal atípic, tot i que té els elements per considerar-lo com a tal: té la tapa de ferro (que només podia obrir el sequiaire) i servei xper desviar l'aigua a partir d'un ramal principal (cal dir que el torrent del Tort abans era un dels ramals principals de la Sèquia). Com a factors diferencials, en canvi, cal dir que el punt de captació es troba un cop l'aigua ja s'ha separat del curs principal. A més, consta d'un doble mecanisme: tap cilíndric i comporta de ferro, i el tap s'aixeca amb cadeneta i no amb barra.
Cronologia	Possible origen medieval
Història	Els horts de la Font de Fans ja estan documentats en època medieval. Quan al segle XIV va arribar la Sèquia a Manresa el ramal de Santa Clara desembocava en el torrent del Tort i regava aquesta àrea. Als segles XVI i XVII bona part de les terres eren propietat de la Seu de Manresa. Així doncs, probablement aquest és l'ullal més antic dels que es conserven a Manresa i bé podria pertànyer a la primera època de funcionament de la Sèquia. Els ullals més antics (probablement ja de l'època inicial de la Sèquia) tenen l'obertura de pas d'aigua rodona, inserida a l'interior d'un bloc de pedra. Aquest forat s'obre mitjançant un tap cilíndric de fusta, el qual s'eleva tibant-lo directament des d'una barra, a diferència dels bagants, que s'accionen amb una cadena. En aquest cas, però, el tap s'acciona amb una cadena. Un segon tipus d'ullal, que ja correspon probablement al final del segle XIX o principis del XX, consisteix en una comporta de ferro adossada a la paret interior de la Sèquia, la qual s'eleva mitjançant una simple barra de ferro, que sovint té diferents topalls per indicar els nivells d'obertura. En aquest cas l'ullal tenia de manera inusual un doble mecanisme, amb tap i també amb la comporta de ferro. L'any 2002 els ullals antics foren substituïts pels actuals, amb accionament manual per volant. Tan sols es va deixar com a testimoni in situ dos dels ullals del model més antic (així com aquest altre que no estava identificat perquè actualment el torrent del Tort ja no és un ramal principal). Al Museu de la Tècnica de Manresa es conserven exemples dels diferents tipus d'ullals.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	És un dels dos ullals del model més antic que es conserven encara

en funcionament. L'altre és el de ca la Sara, corresponent a l'ampliació del Poal al segle XIX. Aquest, en canvi, podria ser d'origen medieval. Una altra característica inusual és que l'obertura de la pedra central permet veure el mecanisme del tap, que normalment es troba subterrani.

Proposta de protecció	Integral
Observacions	Actualment l'accés és difícil, si no és a través d'una finca tancada. Propietària: Helena Morros.

Fotografia 1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 29/01/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Bagant
Nom	Bagant de cal Traper
Id	2
Situació	Ramal principal de Viladordis, a l'alçada de cal Traper. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404626 Y: 4619949
Descripció	Bagant del tipus de comporta amb cadena. Consisteix en un bloc de pedra situat al mur lateral del canal amb un forat de secció circular protegit amb una tapa de ferro amb mànec. A l'interior, una cadena de ferro (que s'acciona amb l'ajuda d'una palanca) serveix per alçar la comporta **assegurar que és comporta i no tap que permet la desviació de l'aigua cap a un torrent.
Cronologia	Segles XVIII-XIX o anterior
Història	A la Sèquia de Manresa la denominació de "bagant" es refereix només a les comportes que desvien l'aigua cap algun torrent per tal de poder buidar el canal quan s'ha de netejar o reparar. El sistema tradicional de bagant, concretament a la zona d'horta de Manresa, és similar als ullals antics però amb una comporta de ferro, en lloc del tap cilíndric, la qual s'eleva mitjançant una cadena. La cadena està inserida dins un bloc de pedra amb un forat circular amb una tapa de ferro. Aquest tipus de bagant devia ser també l'originari dels primers temps de la Sèquia i encara s'utilitzava a mitjan segle XIX, quan es fa l'ampliació del regadiu del Poal. Altres bagants més moderns, que es devien generalitzar al final del segle XIX o principis del XX, són igual que els ullals, i consisteixen en una comporta adossada a la paret interior del canal, la qual s'eleva mitjançant una barra.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple interessant de bagant de tipologia antiga, que conserva tots els elements i encara està en ús. A l'àrea de regadiu se'n conserven només dos.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Obres de canalització del torrent vinculades al bagant. Formen un complex interessant d'obra antiga, actualment formigonada en part.

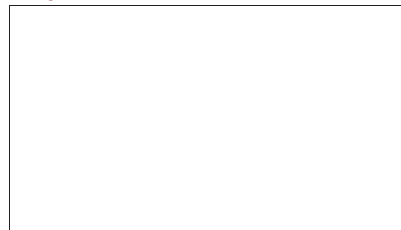
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



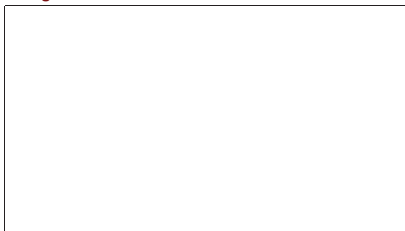
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 22/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	7
Situació	Ramal principal de Viladordis, a l'alçada de cal Lluís. Uns 50 m a llevant de la Sèquia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404814 Y: 4619589
Descripció	Barraca de pedra seca, situada enmig d'un camp. És de planta quadrada, coberta amb falsa cúpula.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Exemple representatiu de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

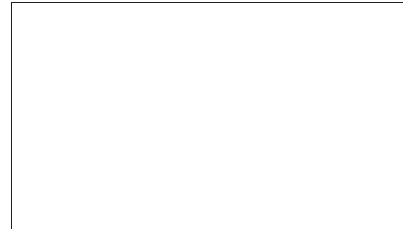
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	9
Situació	Ramal principal de Viladordis, a l'alçada de cal Teula. Uns 10 m a l'est de la Sèquia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404854 Y: 4619459
Descripció	Barraca de pedra seca, situada enmig d'un camp. És de planta quadrada, coberta amb falsa cúpula i un túmul de terra. Té un petit porxo a la part davantera cobert amb teula. L'interior és força gran; té una lleixa i un petit receptacle.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo.
Interès patrimonial	Exemple representatiu i de bona qualitat de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

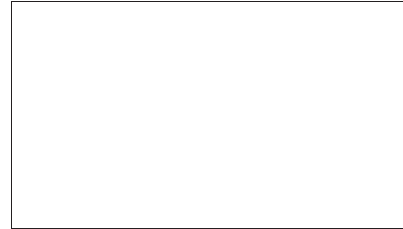
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 23/07/09

Revisió de fitxa i data

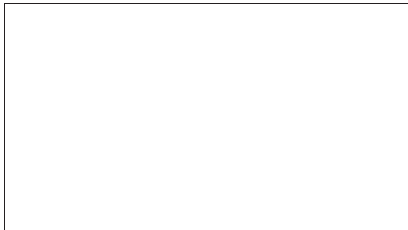
--

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	14
Situació	Ramal principal de Viladordis, uns 30 m a l'oest del canal. Uns 200 m al sud de cal Salvans. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405237 Y: 4619792
Descripció	Barraca de pedra seca situada enmig d'un camp, en un marge. És de planta rodona coberta amb falsa cúpula i un túmul de terra. Està tancada amb una porta de fusta. És una construcció força regular i de qualitat.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple representatiu i de bona qualitat de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

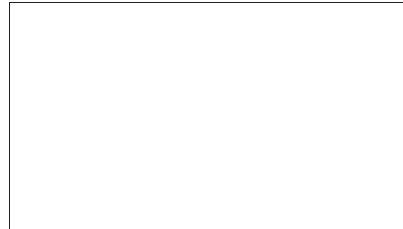
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



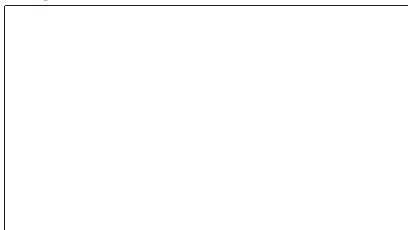
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	15
Situació	Ramal principal de Viladordis, uns 100 m a l'oest del canal. Uns 200 m al sud de cal Salvans. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405237 Y: 4619782
Descripció	Barraca de pedra seca, de dimensions força grans, situada entre dos camps, al costat d'un camí. És de planta quadrada, coberta amb falsa cúpula i un túmul de terra que conserva la capa de liris que s'hi plantaven al damunt per protegir-lo. Està tancada amb una porta de fusta. És una construcció força regular i de qualitat, en la qual s'hi ha adossat una construcció moderna, coberta amb uralita.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple representatiu i de bona qualitat de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	A l'alçada de la barraca i al costat del camí es conserva un rastellador interessant, amb els seus diversos components.

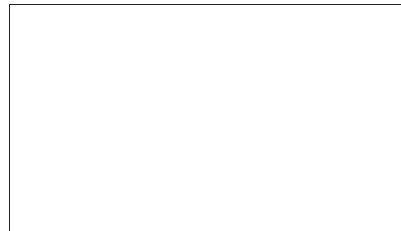
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



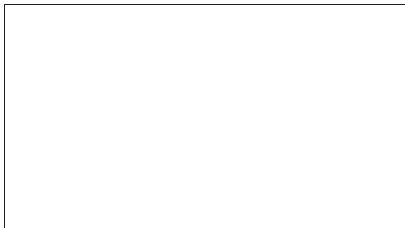
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	16
Situació	Regadiu de Viladordis, uns 500 m al nord de l'angle que fa el canal principal. Uns 75 m a l'oest del torrent de Viladordis, que discorre per la part central del regadiu. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405022 Y: 4619764
Descripció	Barraca de pedra seca, de petites dimenions, situada al costat d'una gran figuera. És de planta quadrada, coberta amb falsa cúpula i un túmul de terra.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo. Es conserva força íntegrament, tot i que està deixada.
Interès patrimonial	Exemple representatiu de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

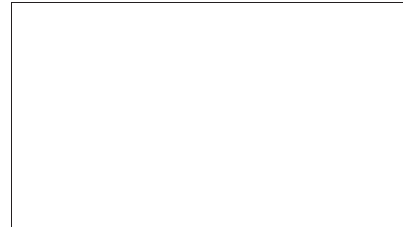
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



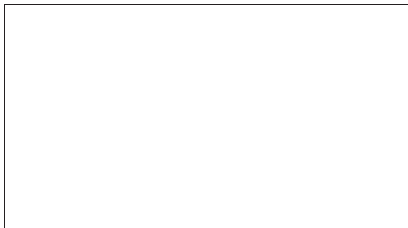
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	18
Situació	Al regadiu de Viladordis. Camí de cal Perdiu, uns 50 m a l'est de cal Truncalla. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405088 Y: 4620889
Descripció	Barraca de pedra seca situada enmig d'un camp. És de planta quadrada, coberta amb falsa cúpula de pedra i un túmul de terra. Té dues finestretes i, a l'interior, un petit receptacle.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple representatiu i de bona qualitat de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

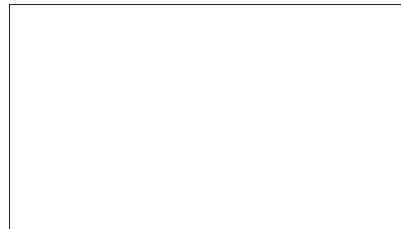
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



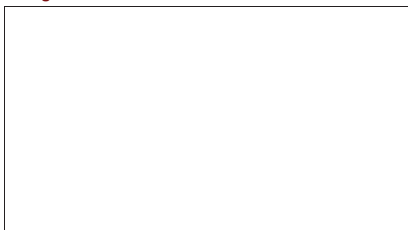
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	19
Situació	Al regadiu de Viladordis, a la zona del Joncar, uns 200 m a l'oest del torrent del Guix. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404919 Y: 4621035
Descripció	Barraca de pedra adossada al marge d'un camp. És de planta quadrada, coberta amb falsa cúpula de pedra i un túmul de terra.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple representatiu i de bona qualitat de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

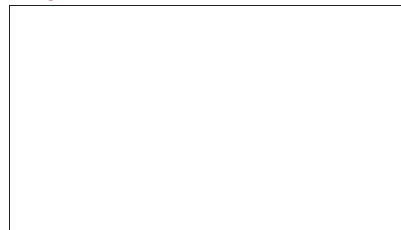
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



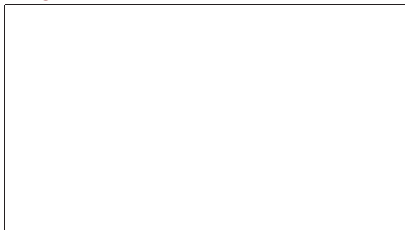
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	21
Situació	Al regadiu de Viladordis. Camí que va de la masia del Grau al polígon industrial del Grau. A l'alçada de la zona de caravanning, uns 50 m a l'oest del camí. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405055 Y: 4621535
Descripció	Barraca de pedra seca, de dimensions força grans, situada al costat d'un camí. És de planta circular, coberta amb falsa cúpula de pedra i un túmul de terra. Està tancada amb una porta de fusta i té una xemeneia.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple representatiu i de bona qualitat de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

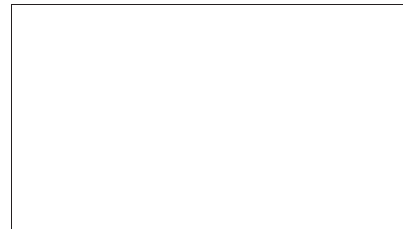
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



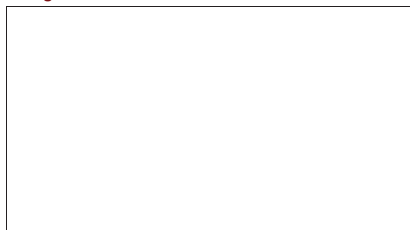
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca de cal Nasi
Id	5
Situació	Ramal principal de Viladordis. Uns 75 m al nord de cal Nasi i uns 50 m a ponent de la Sèquia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404650 Y: 4619717
Descripció	Barraca força senzilla de pedra seca, adossada al marge d'un camp. És de planta més o menys circular, amb el sostre de falsa cúpula sense cobrir de terra.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Exemple senzill de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

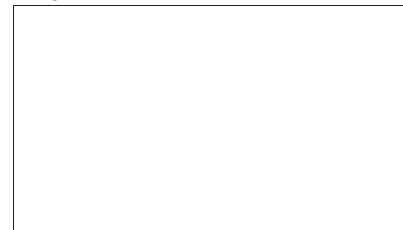
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



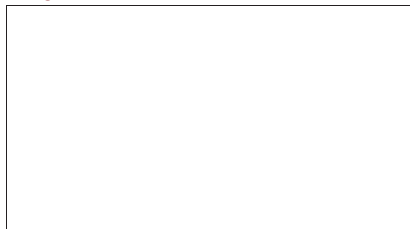
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraca del Torrent del Guix
Id	20
Situació	Al regadiu de Viladordis. Camí que surt en direcció oest del camí Viladordis-St Fruitós, a uns 300 m. Uns 50 m a l'oest del torrent del Guix. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405125 Y: 4620993
Descripció	Barraca de pedra situada al costat del camí. És de planta circular, coberta amb falsa cúpula de pedra, que s'ha ensorrat parcialment.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Regular. Coberta parcialment ensorrada.
Interès patrimonial	Exemple representatiu de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

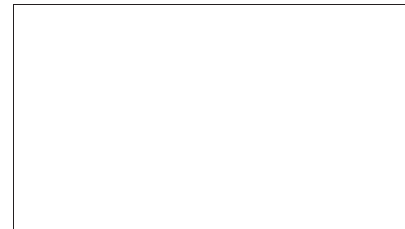
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



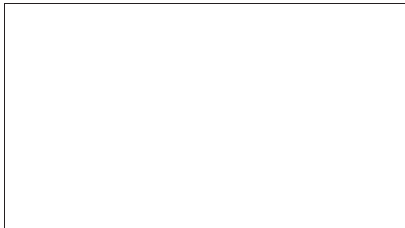
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Barraca
Nom	Barraques
Id	22
Situació	Al regadiu de Viladordis. A la carretera de Viladordis, 100 m després del nus amb la ronda de Manresa, camí que trenca en direcció nord, a uns 75 m. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404739 Y: 4620644
Descripció	Dues barraques de pedra adossades, de planta quadrada, amb coberta a una sola vessant de teula i uralita. Es tracta d'una primera evolució, encara molt simple, de la barraca tradicional de pedra seca, però anterior al model semblants a una caseta que s'imposaren a la segona meitat del segle XX.
Cronologia	Segle XIX-principis de segle XX
Història	
Estat de conservació	Dolent.
Interès patrimonial	Exemple d'interès arquitectònic limitat, però representatiu de l'evolució de les barraques.
Proposta de protecció	
Observacions	

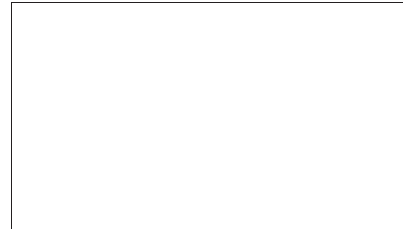
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



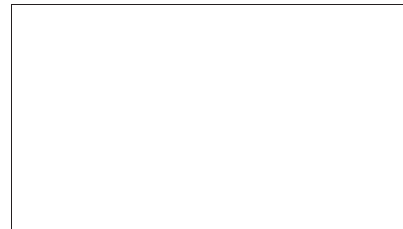
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró del camí del Mas d'en Roca
Id	4
Situació	Ramal principal de Viladordis, entre cal Traper i cal Nasi. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404667 Y: 4619774
Descripció	Pontarró de petites dimensions (3 m d'amplada) per on travessava el camí del Mas d'en Roca. La base és possiblement de pedra, i consta d'un arc escarser, però actualment no es veu perquè ha estat formigonada. La superfície superior és de terra.
Cronologia	Segles XVIII-XIX o anterior
Història	El camí del Mas d'en Roca era un dels itineraris tradicionals que comunicava Manresa i Viladordis. Era una via molt directa però havia de salvar un fort desnivell. Hi havia un altre camí per anar a Manresa, més al nord i amb un recorregut planer, que modernament es transformà en la carretera de Viladordis. Per tant, el pontarró podria ser força antic.
Estat de conservació	Regular. El formigó altera el seu aspecte originari.
Interès patrimonial	Té interès sobretot com a testimoni del pas d'un dels camins tradicionals de Viladordis.
Proposta de protecció	
Observacions	Molt a prop, pel costat de ponent, el camí del Mas d'en Roca s'enfila fent un giravolt per una costa amb un fort pendent, fins aconseguir l'altiplà, i conserva diversos trams empedrats molt interessants. Bibliografia: Piñero, Jordi; Flotats, Núria (setembre, 2005). "Hostals i camins a Viladordis", a Festa Major Viladordis.

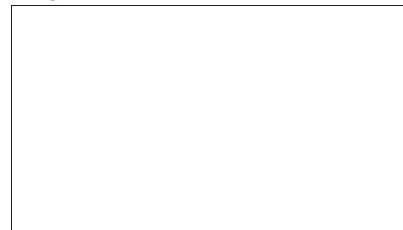
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



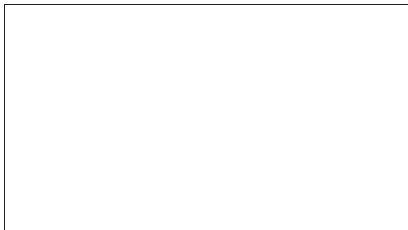
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 22/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Viladordis 2
Id	3
Situació	Ramal principal de Viladordis, uns 50 m al sud de cal Traper. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404659 Y: 4619850
Descripció	Pontarró que consisteix en un pla inclinat de terra sobre base de lloses de pedra, en part formigonat. És força ampla: 2,5 m.
Cronologia	Desconeguda
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró d'interès limitat
Proposta de protecció	
Observacions	

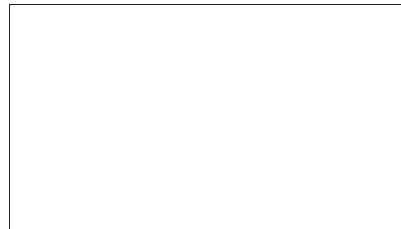
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



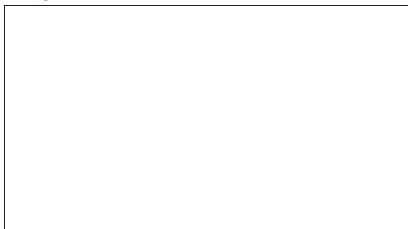
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 22/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Viladordis 4
Id	6
Situació	Ramal principal de Viladordis, aproximadament a l'alçada de cal Lluís. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404793 Y: 4619583
Descripció	Pontarró força ample que consta d'una base de pedra, que ha estat força alterada, i la superfície superior de terra, formant un pla inclinat.
Cronologia	Desconeguda
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró d'interès limitat
Proposta de protecció	
Observacions	

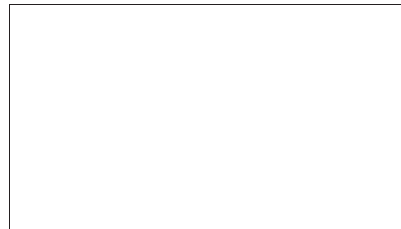
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



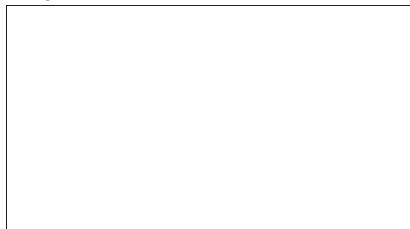
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Viladordis 5
Id	10
Situació	Ramal principal de Viladordis, uns 200 m a l'oest de cal Canyelles. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404903 Y: 4619313
Descripció	Petit pontarró, molt estret (1 m), que serveix de pas per a les aigües d'un torrent. Té la base de pedra, amb dues pilastres i una llosa travessera. Al damunt unes lloses laterals i farciment de terra a l'interior.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró d'interès limitat
Proposta de protecció	
Observacions	

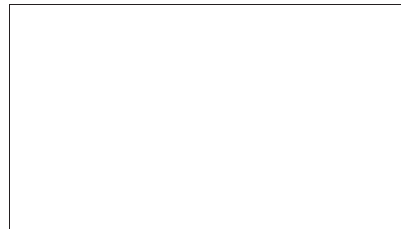
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



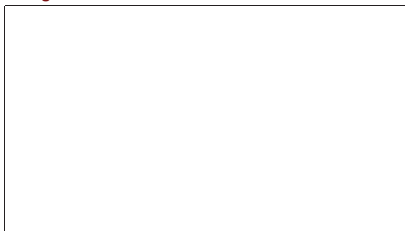
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Viladordis 6
Id	11
Situació	Ramal principal de Viladordis, a l'alçada de cal Canyelles. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405028 Y: 4619252
Descripció	Pontarró situat al costat d'una caseta amb bomba. Consta d'una base de pedra i la superfície superior de terra, formant un pla inclinat.
Cronologia	Desconeguda
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró d'interès limitat
Proposta de protecció	
Observacions	

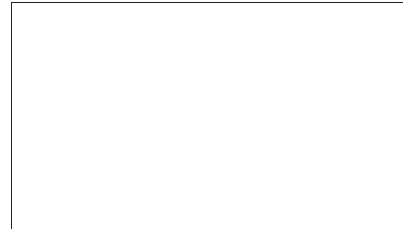
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Rec
Nom	Rec de cal Perdiu
Id	17
Situació	Camí que trenca en direcció oest, des del camí Viladordis-St. Fruitós, a l'alçada de cal Perdiu. A uns 200 m. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405348 Y: 4620830
Descripció	Rec particular, d'uns 100 m de llargària, que canalitza l'aigua des d'un rec que discorre al costat del camí fins la casa de cal Perdiu. Té un traçat totalment rectilini, entre dos camps, i està cobert amb lloses, d'una amplada de 50 cm. En el tram final les lloses han estat reforçades amb ciment. Abans d'entrar a la casa hi ha un pou i cisterna on, probablement, s'emmagatzemava l'aigua.
Cronologia	Segle XIX-XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple interessant i ben conservat d'un rec particular que subministrava aigua a una casa de pagès.
Proposta de protecció	
Observacions	

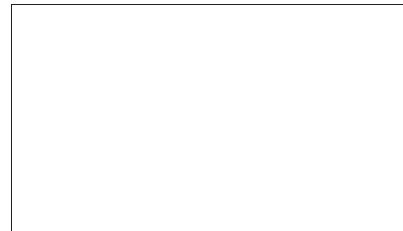
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Roda hidràulica
Nom	Roda hidràulica de cal Canyelles
Id	12
Situació	Ramal principal de Viladordis, a l'alçada de cal Canyelles. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405028 Y: 4619252
Descripció	Petita construcció situada al costat del canal, de planta rectangular (1'5 x 1 m aproximadament), amb les parets de maó i coberta amb lloses. Té una obertura orientada cap a la Sèquia. A l'interior conserva part del mecanisme de la roda hidràulica. Està format per un eix (actualment semisoterrat) que girava amb l'aigua de la Sèquia. L'eix acaba amb una excèntrica, associada a un joc de biela i èmbol, que transformava el moviment rotatori en lineal alternatiu, i això feia anar una bomba que impulsava l'aigua per un tub.
Cronologia	Segle XVIII-XIX
Història	Les rodes hidràuliques són uns mecanismes anteriors als ariets mitjançant els quals es podia elevar l'aigua a un cert nivell. Constaven d'una roda, que es movia amb el mateix corrent de l'aigua, associada a una bomba. Aquest tipus de màquina va decaure al final del segle XVIII amb la introducció de la màquina de vapor i, més endavant, amb l'ariet hidràulic. Els ariets es van difondre a Espanya a mitjan o finals del segle XIX. Tenien l'avantatge del seu baix cost de manteniment i un nul consum de combustible. En aquesta època moltes de les cases situades a prop de la Sèquia van instal·lar ariets que bombaven l'aigua necessària per als usos domèstics. Alguns ariets també s'utilitzaven per impulsar l'aigua cap a camps situats a nivells per damunt de la Sèquia. Al llarg del segle XX els ariets foren substituïts per bombes mecàniques. En aquest cas la roda hidràulica proporcionava aigua a cal Canyelles.
Estat de conservació	Regular. La construcció es troba en estat d'abandó, tot i que s'ha conservat força íntegra. El mecanisme s'ha conservat parcialment.
Interès patrimonial	Exemple molt interessant d'enginyeria hidràulica. Es tracta d'una roda hidràulica, l'únic mecanisme d'aquest tipus conservat a la Sèquia.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Proposta de senyalització amb un plafó informatiu. Bibliografia: GONZÁLEZ TASCÓN, Ignacio (1992): Fábricas hidráulicas españolas. P. 465, 479-480.

Fotografia 1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis
Tipus	Safareig
Nom	Safareig del mas Marcetes
Id	13
Situació	Ramal principal de Viladordis, uns 100 m al nord de cal Pep. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405309 Y: 4619675
Descripció	Safareig adossat al mur que canalitza la Sèquia. Consisteix en una bassa de pedra de planta rectangular (2,5 x 1 m), amb lloses ben escairades a la part superior. La part exterior té el típic pedris inclinat de safareig. Actualment a tocar del safareig hi ha muntada una instal·lació precària amb dos dipòsits que s'utilitzen per al rec gota a gota. La Sèquia, que aquí discorre subterrània, surt a la llum puntualment en aquest sector.
Cronologia	Segles XIX-XX?
Història	El safareig està situat en terres del mas de les Marcetes i pertanyia a aquesta casa. Les dones i les serventes del mas hi anaven a rentar la roba encara a començament del segle XX. L'Aigua emmagatzemada a la bassa també s'utilitza per al rec.
Estat de conservació	Bo. El safareig es conserva íntegrament, però està envoltat de molts elements que distorsionen el seu aspecte.
Interès patrimonial	Element popular representatiu d'un dels múltiples usos de la Sèquia. És l'únic safareig situat al costat mateix de la Sèquia que s'ha conservat, dels molts que hi havia.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Propietari: Ignasi Altimiras (mas Marcetes)

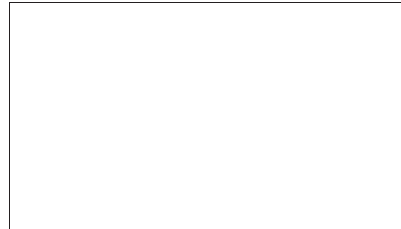
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



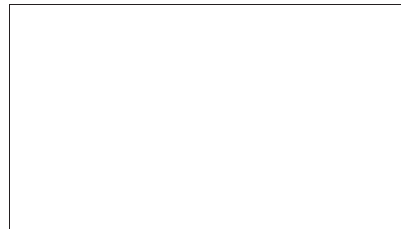
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 28/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis.
Tipus	Bagant
Nom	Bagant del Teula
Id	8
Situació	Ramal principal de Viladordis, a l'alçada aproximadament de cal Teula. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404794 Y: 4619509
Descripció	Bagant del tipus de comporta amb cadena. Consisteix en un bloc de pedra encaixat a la part del mur lateral del canal (actualment formigonat), amb un forat de secció circular protegit amb una tapa de ferro amb mànec. A l'interior, una cadena de ferro (que s'acciona amb l'ajuda d'una palanca) serveix per alçar la comporta que permet la desviació de l'aigua cap a un torrent.
Cronologia	Segles XVIII-XIX o anterior
Història	A la Sèquia de Manresa la denominació de "bagant" es refereix només a les comportes que desvien l'aigua cap algun torrent per tal de poder buidar el canal quan s'ha de netejar o reparar. El sistema tradicional de bagant, concretament a la zona d'horta de Manresa, és similar als ullals antics però amb una comporta de ferro, en lloc del tap cilíndric, la qual s'eleva mitjançant una cadena. La cadena està inserida dins un bloc de pedra amb un forat circular amb una tapa de ferro. Aquest tipus de bagant devia ser també l'originari dels primers temps de la Sèquia i encara s'utilitzava a mitjan segle XIX, quan es fa l'ampliació del regadiu del Poal. Altres bagants més moderns, que es devien generalitzar al final del segle XIX o principis del XX, són igual que els ullals, i consisteixen en una comporta adossada a la paret interior del canal, la qual s'eleva mitjançant una barra.
Estat de conservació	Regular. La capa de fomisó ha alterat l'aspecte originari del mur on està inserit el bagant.
Interès patrimonial	Exemple interessant de bagant de tipologia antiga, que conserva tots els elements i encara està en ús.. Se'n conserven uns ****número aprox. A l'àrea de regadiu.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

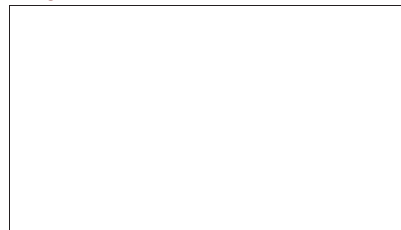
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



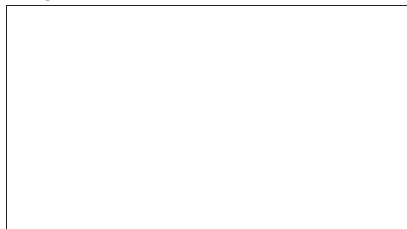
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea de Viladordis. Ramal Viladordis.
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Viladordis 1
Id	1
Situació	Ramal principal de Viladordis, uns 200 m al nord de cal Traper. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404629 Y: 4620066
Descripció	Petit pontarró (d'un metre d'amplada) format per lloses. Té diverses lloses laterals a manera de barana. Actualment encimentat a la superfície. Forma un pla inclinat que permet el pas de les aigües pluvials.
Cronologia	Segle XIX?
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró de tipologia senzilla, d'interès limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

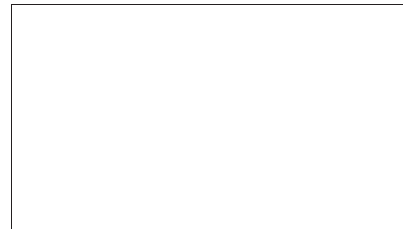
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 22/07/09
Revisió de fitxa i data	

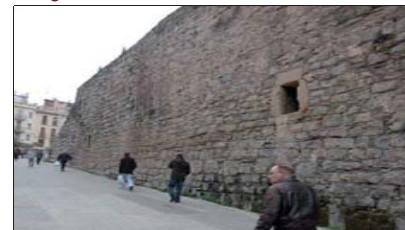
Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Mina
Nom	Mina de la Muralla del Carme
Id	116
Situació	Muralla del Carme, al barri antic (Manresa) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402480 Y: 4620126
Descripció	Tram de muralla amb un aparell fet amb carreus força grossos però irregulars. Té dues obertures quadrades (encara no fa gaires anys en tenia tres) que eren els accessos per entrar a netejar la canalització de la Sèquia que transcorre per l'interior. Les lloses que emmarquen les obertures conserven senyals d'una portella que les devia tancar. L'obertura situada a l'est es troba a una cota lleugerament superior a la de l'oest. Malgrat això, la canalització interior presenta una lleugera pendent en direcció contrària; és a dir cap a Sant Domènec. Al final del carrer Puigterrà de Dalt la Sèquia es dividia en dos ramals principals d'entrada a la ciutat: un pel carrer del Carme i l'altre per l'interior de la muralla, el qual després girava cap al carrer de la Canaleta i de la Canal. L'interior de la muralla conserva perfectament l'antiga canalització de la Sèquia. Es tracta d'una mina de secció rectangular (de 90 cm d'alçada per 65 d'amplada aproximadament), amb parets de pedra i coberta de lloses planes. A la part baixa la pedra fa una canalització de forma còncava per on discorria l'aigua. El pas del rec per l'interior de la muralla li permet mantenir el nivell del final de la plaça Infants.
Cronologia	Any 1859
Història	Al final del carrer Puigterrà la Sèquia es dividia en dos ramals que constituïen les entrades principals a la ciutat: una pel carrer del Carme i l'altre per una mina que discorria per l'interior de la muralla de l'actual carrer Muralla del Carme. Aquesta conducció continuava pels carrers de la Canaleta i Vallcendrera cap a la Plana. D'aquesta manera el rec podia mantenir el nivell de la Plaça Infants, cosa que permetia regar els horts que els carmelites tenien al peu del turó de Puigmercadal, situats a una cota força alta. Aquest tram de muralla, pertanyen al recinte del segle XIV, es construí entre 1365 i 1370; és a dir, poc abans de l'arribada de la Sèquia, la qual cosa que va fer possible dissenyar el pas de la mina canalitzada pel seu interior. Els documents aporten nombroses notícies referents a la construcció d'aquest rec i confirmen que passava molt a prop de la torre de l'àliga, situada molt probablement en algun punt d'aquest sector, que devia ser el més alt de la muralla. Aquest tram de muralla fou reconstruït l'any 1859 a causa d'una esclavissada que havia sofert. L'obra va refer totalment el mur (l'antic passava per l'espai que actualment ocupa la vorera), eliminà les restes que quedaven de les torres i tallà en angle recte al sector de la plaça Europa. La nova muralla va mantenir la solució de fer discórrer la Sèquia pel seu interior. Josep Oliveras escriu que al segle XIX la Sèquia "baixava pel costat de la muralla i, ficant-s'hi a dins, passava cap als carrers de la Canal i de la Canaleta". Fins no fa gaires anys encara es conservaven tres finestretes per accedir a aquesta canalització, però una es va perdre amb l'esclavissada que es va produir la dècada de 1990 al sector de la muralla que toca a la plaça Europa, posteriorment refet amb una escala.
Estat de conservació	Bo. La canalització interior es conserva en bon estat, tot i que actualment és plena d'escombraries.
Interès patrimonial	Un dels pocs exemples que mostra la canalització de la Sèquia a

dimecres, 7 / abril / 2010

Página 79 de 238

Proposta de protecció	l'interior de la ciutat, per bé que és obra d'una reconstrucció del segle XIX.
Observacions	Integral
	Seria interessant portar a terme una neteja de les escombraries, treure el fang per documentar bé la canalització i plantejar-se el tancament de les obertures amb una portella, especialment la més baixa, ja que la gent hi llença objectes des del carrer. Bibliografia: OLIVERAS i SAMITIER, Josep (1985): Desenvolupament industrial i evolució urbana a Manresa (1800-1870). Manresa, Caixa d'Estalvis de Manresa, p. 188. VALDENEBRO MANRIQUE, Raquel (2007). Estudi per a la museïtzació de les muralles de Manresa. Ajuntament de Manresa - Arqueociència Serveis Culturals, S.L. (treball no publicat).

Fotografia 1



Fotografia 2



Fotografia 3



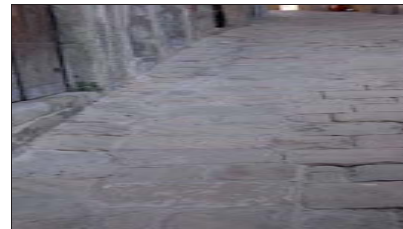
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 29/01/09
Revisió de fitxa i data	

dimecres, 7 / abril / 2010

Página 80 de 238

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Baixada dels Jueus
Id	37
Situació	Barri antic (Manresa) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402491 Y: 4619872
Descripció	Carrer estret i sinuós, sense voreres i amb paviment fet de lloses de tamany mitjà-gran. A la part inicial es conserven restes, molt desdibuixades per les reformes del paviment, d'una filera de lloses (entre 60 i 70 cm d'amplada) que indiquen el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera. Al principi i a la part final del carrer es conserven sengles lloses quadrades amb un forat més o menys quadrat al centre. Es tracta de registres des dels quals els particulars prenen l'aigua de la Sèquia.
Cronologia	Possible origen medieval, modificacions als segles XVIII-XX.
Història	No tenim notícies documentals de l'existència d'un rec en aquest carrer. Per tant, no sabem si era originari de l'època medieval o fou construït posteriorment. En un principi els recs de la Sèquia eren descoberts, i a partir del segle XVIII van anar-se cobrint. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Les lloses amb un forat quadrat al mig eren registres, que tenien una tapa de pedra o de fusta, mitjançant els quals els veïns que hi tenien dret captaven l'aigua de la Sèquia. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases.
Estat de conservació	Dolent. L'enllosat del carrer es conserva bé però els elements relacionats amb el rec han quedat desdibuixats.
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat del carrer, i especialment dels elements relacionats amb la xarxa de recs i clavegueram antic.
Observacions	

Fotografia1



Fotografia 2



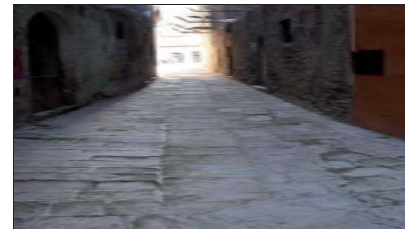
Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Carrer Amigant
Id	36
Situació	Barri antic (Manresa) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402491 Y: 4619911
Descripció	Carrer estret i sense voreres amb paviment fet de lloses, de tamany més aviat petit. Tot al llarg del carrer es conserva a la part central una filera de lloses (de 60 cm d'amplada) que indiquen el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera. Al final del carrer el rec fa un gir de 45 ° en direcció sud. Té una tapa de registre, de ferro, situada a la part central del rec, amb la inscripció "Particular", així com una altra tapa de "Alcantarillado municipal". La canalització encara està en ús.
Cronologia	Possible origen medieval, modificacions als segles XVIII-XX.
Història	En època medieval el carrer Amigant rebia el nom de carrer de Rigolfes i no quedava tancat com actualment, sinó que continuava, bo i girant cap a la dreta, fins a enllaçar amb l'actual carrer de la Sabateria, que també conserva restes del rec, i Sant Miquel. Un document del 1735 parla de la reparació d'una reixa que es trobava al carrer Sant Miquel i que permetria el pas de l'aigua provinent de la Plaça. Això posa de manifest que hi havia una connexió entre el rec de la Plaça i el del carrer Sant Miquel, possiblement a través del carrer Amigant. Aquests recs, que en principi eren descoberts, van anar-se cobrint a partir del segle XVIII. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. La tapa de registre amb la inscripció "particular" s'utilitzava pels veïns que hi tenien dret per captar l'aigua de la Sèquia. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa. L'enllosat és dels que es conserva en millors condicions.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat del carrer, i especialment de la filera central.
Observacions	

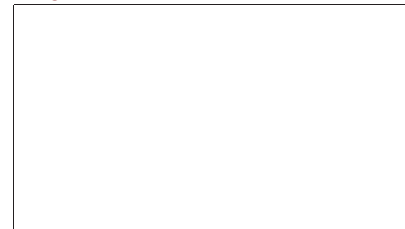
Fotografia1



Fotografia 2



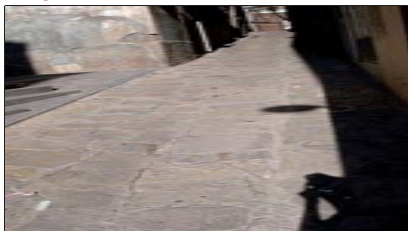
Fotografia 3



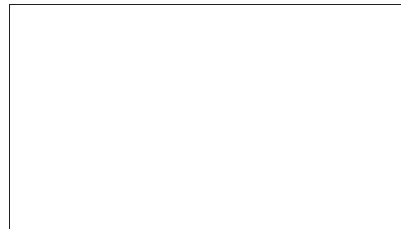
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Carrer Cerarols
Id	40
Situació	Barri antic (Manresa) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402552 Y: 4619962
Descripció	Carrer estret i de traçat rectilini, sense voreres i amb un paviment força irregular fet de lloses. Al llarg del carrer es conserven restes, molt desdibuixades i irregulars, de la filera central de lloses (d'uns 70 cm d'amplada) que indica el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera. A la part central del carrer una renglera de lloses col·locades obliquament sembla que es dirigeixen a una de les cases (núm. 23). Es tractaria de l'únic cas conservat d'una possible captació cap a una casa particular.
Cronologia	Possible origen medieval, modificacions als segles XVIII-XX.
Història	No tenim notícies documentals de l'existència d'un rec en aquest carrer. Per tant, no sabem si era originari de l'època medieval o fou construït posteriorment. En un principi els recs de la Sèquia eren descoberts, i a partir del segle XVIII van anar-se cobrint. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases.
Estat de conservació	Dolent. Paviment molt desdibuixat.
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat del carrer, i especialment de la filera central.
Observacions	

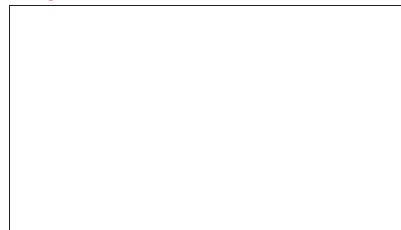
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Carrer de la Canal
Id	92
Situació	Nucli urbà (Barri Antic) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402361 Y: 4620086
Descripció	Carrer de traçat rectilini. En el tram superior, passat el carrer Nou, conserva un paviment amb llambordes i, a la part central, una filera de lloses que indiquen el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera. Es tracta d'un enllosat força regular, d'uns 80 cms d'amplada. El tram anterior al carrer Nou té el característic enllosat modern del barri antic.
Cronologia	Possible origen medieval, modificacions als segles XVIII-XX.
Història	Malgrat que no hem trobat en els documents medievals referències explícites als carrers de la Canal ni de la Canaleta, cal deduir que una de les principals artèries de la Sèquia a dintre la ciutat pasava per aquesta zona, on hi havia les cases d'un tal Jaume Sarta i altres. Aquesta conducció entrava per la mina existent a l'interior de la Muralla del Carme i continuava pels carrers de la Canaleta i Vallcendrera cap a un abeurador que hi havia a la Plana. El rec del carrer de la Canal havia de ser una derivació d'aquest rec principal en direcció oest, cap a la zona del carrer del Born i el convent dels Predicadors. El mateix nom del carrer "Canal" ja és ben explícit. Antigament hi havia un safareig públic que encara estava en funcionament l'any 1917. Més recentment, el carrer de la Canaleta (que en alguns llocs es designa també com a carrer Canal) va desaparèixer amb la construcció del mercat de Puigmercadal. Els recs de la Sèquia, que en principi eren descoberts, van anar-se cobrint a partir del segle XVIII. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa. L'enllosat del rec és dels que es conserva en millors condicions.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat del carrer, i especialment de la filera central.
Observacions	Bibliografia: COMAS, Francesc (2009). Històries de Manresa. Manresa, Zenobita / Edicions Intercomarcals. P. 112-113.

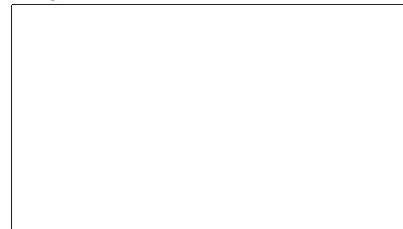
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Carrer de la Sabateria
Id	35
Situació	Barri antic (Manresa) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402484 Y: 4619950
Descripció	Carrer que conserva el paviment fet de lloses. A la part final, tocant al carrer Sant Miquel, conserva a la part central una filera de lloses (d'uns 6 m de llarg i 70 cm d'ample) que indiquen el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera.
Cronologia	Origen medieval i modificacions als segles XVIII-XX.
Història	Al segle XIV és gairebé segur que aquest carrer formava part d'una de les principals artèries de la Sèquia a la ciutat, la qual entrava per carrer del Carme i continuava pels carrers de la Sabateria i Sant Miquel fins a la Plana, on hi havia un abeurador. Aquests recs, que en principi eren descoberts, van anar-se cobrint a partir del segle XVIII. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases. Això es pot veure molt bé en una fotografia antiga del carrer (ACB), que mostra el canal de desguàs d'una de les cases que s'ajunta al rec que discorre pel mig del carrer.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat del carrer, i especialment de la filera central.
Observacions	Bibliografia: OLIVERAS, Josep (1985), p. 264.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



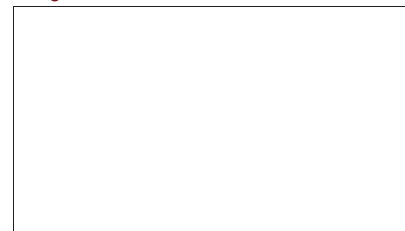
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Carrer de Vallcendrera
Id	50
Situació	Nucli urbà (Barri antic) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402397 Y: 4619978
Descripció	Carrer de traçat rectilini amb paviment fet de lloses, de tamany més aviat gran i regular, i una vorera estreta, també de lloses. Tot al llarg del carrer es conserva a la part central una filera de lloses que indiquen el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera. L'amplada de la filera és d'uns 75 cms. A la part superior enllaça amb el carrer d'en Botí, també amb enllosat antic. Les cases del carrer són d'origen antic, una de les quals conserva un arc adovellat.
Cronologia	Origen medieval, modificacions als segles XVIII-XX.
Història	Tot i que no hem trobat cap notícia documental explícita sobre aquest carrer, cal deduir que formava part d'una de les principals artèries de la Sèquia a l'interior de la ciutat, construïda en el moment d'arribada de la Sèquia al segle XIV i finançada amb diner públic. Aquesta conducció entrava per la mina existent a l'interior de la Muralla del Carme i continuava pels carrers de la Canaleta i Vallcendrera cap a un abeurador que hi havia a la Plana. Aquests recs, que en principi eren descoberts, van anar-se cobrint a partir del segle XVIII. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa. L'enllosat del rec és dels que es conserva en millors condicions.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat del carrer, i especialment de la filera central.
Observacions	

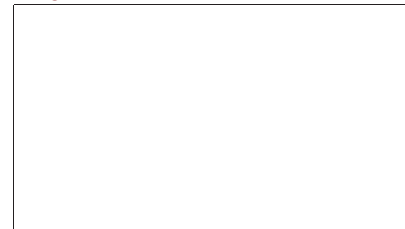
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Carrer del Cap del Rec
Id	38
Situació	Barri antic (Manresa) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402547 Y: 4619977
Descripció	Carrer estret i sinuós, sense voreres, amb paviment modern fet de lloses que ha mantingut a la part central la filera de lloses antigues (de 65 cm d'amplada) que indiquen el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera. Abans de la repavimentació moderna al final del carrer s'insinuava el desdoblament del rec en dues direccions: d'una banda, cap a la Plaça Major i, de l'altre, cap al carrer Sobrerroca. A l'inici del carrer hi ha una tapa de registre del clavegueram i, al final, prop de la plaça del Carme, una altra tapa de registre sense inscripció. A la façana de la casa núm. 1 es conserva un plafó de ceràmica al·lusiu a la Sèquia.
Cronologia	Origen medieval, modificacions als segles XVIII-XX.
Història	L'existència d'un rec en aquest carrer no està documentada en època medieval, però es pot deduir que formava part d'una de les quatre artèries principals de la Sèquia a l'interior de la ciutat, finançades amb diner públic. Aquesta conducció entraria per un aqüeducte que travessava la muralla al sector del Joc de la Pilota i continuaria pel Cap del Rec en direcció a la Plaça, on hi havia un abeurador a l'indret conegut com els "Graus de la Plaça". El mateix nom del carrer ja indica el pas del rec de la Sèquia. Aquests recs, que en principi eren descoberts, van anar-se cobrint a partir del segle XVIII. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases. La dècada de 1980 es va repavimentar seguint el mateix model que altres carrers del barri antic, amb lloses planes i un testimoni central; en aquest cas en lloc de llambordins es va deixar l'enllosat del rec.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa. L'enllosat del rec és dels que es conserva en millors condicions.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat central del carrer.
Observacions	

Fotografia1



Fotografia 2



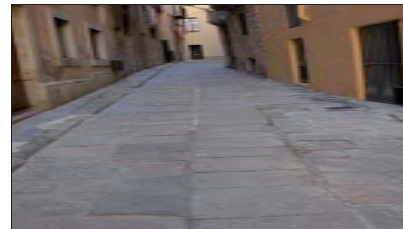
Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	Paviment de lloses
Nom	Carrer d'en Botí
Id	41
Situació	Barri antic (Manresa) Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402420 Y: 4619984
Descripció	Carrer de traçat rectilini amb paviment fet de lloses, de tamany més aviat gran i regular, i amb voreres estretes. Tot al llarg del carrer es conserva a la part central una filera de lloses que indiquen el pas d'un antic rec de la Sèquia, més tard convertit en claveguera. L'amplada de la filera és de 70 cm i, a la part final, de 80 cm. Pel sector oest el carrer fa un gir cap a la dreta però el rec continua recte i enllaça amb el carrer Vallcendrera, també amb enllosat. En aquest indret es conserva una llosa de pedra quadrada amb un forat central. Molt probablement es tracta de registres des dels quals els particulars prenen l'aigua de la Sèquia. La canalització encara està en ús.
Cronologia	Possiblement segles XVIII-XX.
Història	No tenim notícies documentals de l'existència d'un rec en aquest carrer. Per tant, no sabem si era originari de l'època medieval o fou construït posteriorment. Possiblement es tractava d'una conducció o "claveguera" que sortia d'una casa particular i enllaçava amb el rec principal que baixava pel carrer de la Canaleta i carrer de Vallcendrera cap a la Plana. En un principi els recs de la Sèquia eren descoberts, i a partir del segle XVIII van anar-se cobrint. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Les lloses amb un forat quadrat al mig eren registres, que tenien una tapa de fusta o de pedra, mitjançant els quals els veïns que hi tenien dret captaven l'aigua de la Sèquia. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. Aquest sembla ser el cas d'aquesta canalització, que funcionaria com a desguàs d'una casa particular. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases. El gener de 2010 unes obres en el paviment van deixar entreveure un tipus de claveguera de petites dimensions feta amb maó, probablement del segle XIX, fet que no descarta la possibilitat que l'enllosat sigui anterior, probablement del segle XVIII o inicis del XIX.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa. L'enllosat del rec és dels que es conserva en millors condicions.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'enllosat del carrer, i especialment de la filera central i dels elements relacionats amb el rec o el clavegueram antic.
Observacions	

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



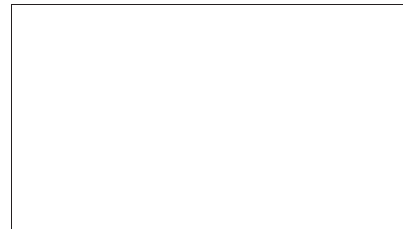
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del nucli antic de Manresa
Tipus	plafó de ceràmica
Nom	Plafó del Cap del Rec
Id	39
Situació	Carrer del Cap del Rec, núm. 1 Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402552 Y: 4619962
Descripció	Plafó de ceràmica encastat a la façana d'una casa del carrer del Cap del Rec, just abans d'arribar a la Plaça Major. Està format per 25 rajoles polícromes. La decoració consisteix en una orla, que imita els motius característics dels segles XVII-XVIII, emmarcant el plafó. Com a tema central hi ha un aqüeducte de la Sèquia de dos pisos entre dos rams de flors, amb un escut de Manresa al damunt. A la part inferior hi ha la següent inscripció: "1382 - 1980. CARRER DEL CAP DEL REC. PER AQUEST INDRET ENTRAVA A LA CIUTAT L'AIGUA DE LA SÈQUIA". Signatura de Guivernau.
Cronologia	Últim quart del segle XX
Història	Plafó elaborat per Joan Guivernau i Sans l'any 1980. Ceramista nascut a Barcelona l'any 1909, especialitzat en la realització de plats i plafons amb motius populars catalans. Entre les seves obres més populars hi ha el plafó que adorna la font de la Portaferrixa, a Barcelona, i moltes altres obres repartides per tot el país.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels pocs elements que recorda la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa, tot i que es tracta d'una obra recent feta pel popular ceramista Guivernau.
Proposta de protecció	
Observacions	

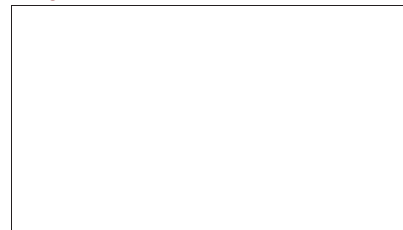
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



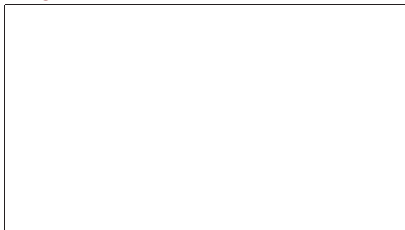
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal Atalaia
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Atalaia 1
Id	82
Situació	Tram inicial del ramal de l'Atalaia, uns 75 m després que el canal hagi sortit a la llum, passat el camp de futbol de Gimnàstic Parc. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402769 Y: 4622068
Descripció	Pontarró estret (d'un metre d'ample) format per un pla inclinat fet amb lloses, amb unes baranes força altes, també de pedra. Serveix perquè puguin travessar-hi les aigües d'un petit torrent, que passen sota el camí, en aquest punt formigonat.
Cronologia	Segle XIX - primera meitat de segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró de petites dimensions però totalment de pedra. Testimoni interessant de com devien ser molts altres pontarrons d'aquesta zona, avui dia formigonats.
Proposta de protecció	
Observacions	

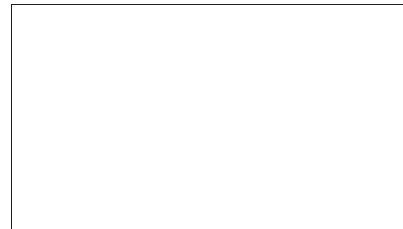
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



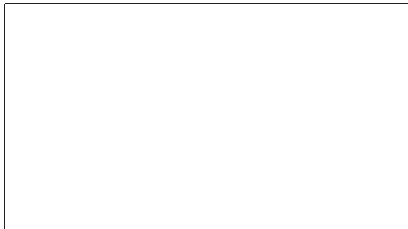
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal Atalaia
Tipus	Pontarró, ullal
Nom	Pontarró i ullal Granges del Tonic
Id	83
Situació	Tram inicial del ramal de l'Atalaia, uns 200 m després que el canal hagi sortit a la llum, passat el camp de futbol de Gimnàstic Parc. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402690 Y: 4622014
Descripció	Pontarró estret (d'un metre d'ample) format per un pla inclinat actualment formigonat, però amb una possible base de pedra, amb unes baranes força altes fetes amb lloses. Serveix perquè puguin travessar-hi les aigües d'un petit torrent, que passen sota el camí, en aquest punt formigonat. A ambdós costats del pontarró hi ha respectivament un ullal modern i un d'antic. Aquest últim és del tipus de comporta aixecada amb palanca, adossat al bloc de formigó.
Cronologia	Segle XIX - primera meitat de segle XX
Història	
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Conjunt de pontarró (parcialment de pedra) i ullal. Probablement de l'època originària de la construcció del ramal.
Proposta de protecció	
Observacions	

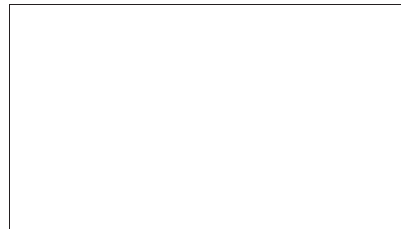
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



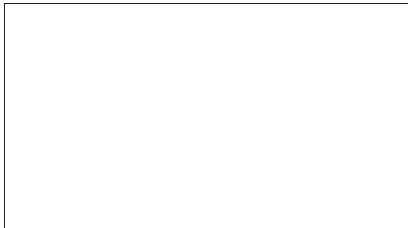
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal Atalaia
Tipus	Ullal
Nom	Ullal del Pujol
Id	84
Situació	Tram inicial del ramal de l'Atalaia, uns 250 m després que el canal hagi sortit a la llum, passat el camp de futbol de Gimnàstic Parc. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402630 Y: 4621970
Descripció	Ullal de tipologia atípica format per dues lloses que estrenyen el pas del caixer. El mecanisme consistia en obturar el pas de l'aigua mitjançant una fusta o una planxa, de manera que pugés el nivell de l'aigua i es desviés per la canalització lateral. D'aquesta operació se'n diu fer embassada. Al costat hi ha una pedra formigonada amb un forat.
Cronologia	Segle XIX - primera meitat del XX
Història	Aquest ullal servia per regar el camp immediatament proper, que es troba a una cota lleugerament més elevada. Per això s'utilitzava el sistema de "fer embassada", que consistia en fer pujar el nivell del canal i poder desviar així l'aigua cap a un lateral. El funcionament de l'ullal, amb una planxa extraïble, era més habitual en els rastelladors dels recs secundaris.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Ullal d'una tipologia atípica en un ramal principal que servia per regar amb el sistema de "fer embassada".
Proposta de protecció	
Observacions	Informació oral facilitada per Ignasi Flotats, sequiaire.

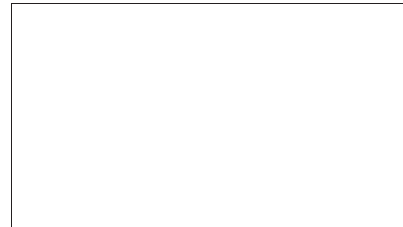
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Aqüeducte
Nom	Aqüeducte del camí vell de Cardona
Id	76
Situació	Tram final del ramal del Poal, a l'encreuament amb el camí vell de Cardona, uns 300 m al nord després que aquest s'hagi bifurcat del camí de Juncadella. A prop de la granja de la Coma. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 401875 Y: 4622233
Descripció	Aqüeducte de dimensions modestes, amb una sola arcada que travessava el camí vell de Cardona, i que només es conserva parcialment a banda i banda del camí. La llargària de l'arc era d'uns 4,80 m de llum. Al costat de llevant es conserva el mur de base, de 1,65 m d'amplada i 2,10 d'alçada aproximadament, amb el caixer a la part superior. Consta de diverses fileres de carreus més o menys escairats i lligats amb morter. A la part central corresponent a l'arc, que pràcticament s'ha perdut, el mur era més estret (uns 60 cms), menys de l'amplada del caixer (de 73 cms) i en aquest costat tan sols en queden uns pocs carreus. Al costat de ponent es conserva igualment un mur de base més ample i un tram del mur central més estret on s'insinua l'inici de l'arc, inclòs el salmer o dovella d'arrencada de l'arc que, pel seu angle d'inclinació considerable, permet deduir que l'aqüeducte tenia un arc escarser. A la part superior, el caixer és format per blocs d'una sola peça (de 125 cms de llargària), encaixats entre si mitjançant un emmetxat i amb una canalització còncava. El caixer és fet amb un tipus de pedra de color beix, diferent de la resta de carreus del mur, de color rogenc. A ambdós costats de l'aqüeducte hi ha una estructura quadrada corresponent a un sífó per on actualment l'aigua salva el pas del camí.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX - principi de segle XX
Història	Antigament aquest era el camí ral de Cardona, que sortia dels actuals carrers Guimerà i Barcelona, a Manresa, i més endavant continuava vers la ribera del Cardener. L'any 1851 es construí la nova carretera de Manresa a Cardona i el camí vell va quedar relegat a una via secundària. Les obres de construcció del nou ramal del Poal van realitzar-se entorn de 1865, tot i que no sabem amb exactitud quan van finalitzar o quan van arribar a aquest tram final. La inscripció a la fita de l'aqüeducte del camí vell de Cardona 2, germà d'aquest, podria indicar que les obres en aquest sector es van realitzar entorn de 1906. Cal dir que l'antic camí passava per una cota més baixa i el paviment s'ha anat elevat a partir de les successives remodelacions. Així s'entén que antigament poguessin passar els carruatges per sota l'arc de l'aqüeducte, com a mínim un metre i mig o dos metres per sota del nivell actual. La inscripció del sífó de l'any 1952 probablement indicaria el moment en què es va remodelar el camí, cosa que va comportar la destrucció de la part central de l'aqüeducte i la instal·lació d'un sífó. Entorn del 2005 el camí es va asfaltar. Aquest punt és conegut pels sequiaires amb el nom de Sífó del Gallinaire.
Estat de conservació	Dolent. Es conserva parcialment i en estat semi-abandonat.
Interès patrimonial	Un dels pocs exemples d'aqüeducte de pedra situats en terme de Manresa. Malgrat les seves dimensions modestes i que es conserva parcialment, el seu valor testimonial és remarcable, ja que molts altres aqüeductes de característiques similars que existien a la zona de regadiu han estat destruïts a causa de

	l'expansió urbana.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Inscripció en el ciment del sífó a la banda de ponent: "Año 1952". Proposta de col·locació d'un plafó informatiu.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 16/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Aqüeducte
Nom	Aqüeducte del camí vell de Cardona
Id	77
Situació	Tram final del ramal del Poal, en la bifurcació que discorre més al nord, just a l'encreuament amb el camí vell de Cardona, uns 700 m al nord després que aquest s'hagi bifurcat del camí de Juncadella. A prop del mas Terrós. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 401704 Y: 4622549
Descripció	Aqüeducte de dimensions modestes, amb una sola arcada que travessava el camí vell de Cardona, i que només es conserva parcialment a banda i banda del camí. La llargària de l'arc era de 4,70 m de llum. Al costat de llevant es conserva el mur de base, força ample (de 1,90 m d'amplada), amb el caixer a la part superior. Consta de diverses fileres de carreus més o menys escairats i lligats amb morter. A la part central corresponent a l'arc, el mur és més estret (uns 60 cms), fins i tot una mica més que l'amplada del caixer (de 73 cm). En aquest costat s'ha conservat parcialment fins al salmer o dovella d'arrencada de l'arc que, pel seu angle d'inclinació considerable, permet deduir que l'aqüeducte tenia un arc escarser. A la part superior, el caixer és format per blocs d'una sola peça (de 125 cms de llargària), tallats de forma que encaixen emmatxats els uns amb els altres, i amb una canalització còncava. El caixer és fet amb un tipus de pedra de color beix, diferent de la resta de carreus del mur, de color rogenc. Al costat de ponent es conserva de manera pràcticament idèntica el mur més gruixut, el mur central més prim amb diverses dovelles fins al salmer i, a la part superior, alguns blocs del caixer. El mur prim presenta una esquerda considerable, probablement causada per l'impacte d'algun vehicle, que ha provocat una desviació d'uns graus a la part final de l'aqüeducte, que ara queda amb una trajectòria lleugerament obliqua. A ambdós costats de l'aqüeducte hi ha una estructura quadrada corresponent a un sífó per on actualment l'aigua salva el pas del camí. Adossat a la paret del sífó hi ha una fita de pedra amb l'escut de Manresa gravat i una inscripció.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX - principis del segle XX
Història	Antigament aquest era el camí ral de Cardona, que sortia dels actuals carrers Guimerà i Barcelona, a Manresa, i més endavant continuava vers la ribera del Cardener. L'any 1851 es construí la nova carretera de Manresa a Cardona i el camí vell va quedar relegat a una via secundària. Les obres de construcció del nou ramal del Poal van realitzar-se entorn de 1865, tot i que no sabem amb exactitud quan van finalitzar o quan van arribar a aquest tram final. La inscripció de la fita podria indicar que l'aqüeducte no es va construir fins l'any 1906. Cal dir que l'antic camí passava per una cota més baixa i el paviment s'ha anat elevat a partir de les successives remodelacions. Així s'entén que antigament poguessin passar els carruatges per sota l'arc de l'aqüeducte, com a mínim un metre per sota del nivell actual. La inscripció conservada a l'aqüeducte del camí vell de Sanpedor 1 semblaria indicar que l'any 1952 es va remodelar el camí, cosa que devia comportar la destrucció de la part central de l'aqüeducte i la instal·lació d'un sífó. Entorn del 2005 el camí es va asfaltar. Aquest punt és conegut pels sequiaires amb el nom de Sífó del Troi.
Estat de conservació	Dolent. Es conserva parcialment i en estat semi-abandonat, en un entorn poc cuidat. El mur de ponent té una esquerda considerable.

Interès patrimonial	Un dels pocs exemples d'aqüeducte de pedra situats en terme de Manresa. Malgrat les seves dimensions modestes i que es conserva parcialment, el seu valor testimonial és remarcable, ja que molts altres aqüeductes de característiques similars que existien a la zona de regadiu han estat destruïts a causa de l'expansió urbana.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Proposta de col·locació d'un plafó informatiu.

Fotografia 1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 16/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Aqüeducte
Nom	Pont de la Via
Id	74
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages, en el pas sobre l'antiga via del tren. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402016 Y: 4623080
Descripció	El pas de l'antiga via fèrria provoca un esvoranc de gran profunditat que és salvat per aquest aqüeducte. Consta d'un arc escarser de maó (amb dos petits "sub-arcs" laterals) i, al damunt, un parament de carreus de tamany mitjà ben disposats en fileres. El caixer de l'aqüeducte, d'una profunditat considerable, passa cobert sota un paviment amb terra al damunt, apte per al pas de vianants i amb una barana de ferro. L'aqüeducte mesura uns 15 m de llarg i 1,80 d'ample.
Cronologia	Primer quart del segle XX
Història	La línia del ferrocarril de Manresa a Súria fou construïda per la Companyia de Ferrocarrils Catalans, per acord amb l'empresa Solvay, concessionària de les mines de potassa. Fou inaugurada l'any 1924 i s'utilitzava majoritàriament per al transport industrial, tot i que també oferia servei per als viatgers. La construcció de l'aqüeducte devia fer-se poc abans.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	És dels pocs aqüeductes existents al terme de Manresa i encara exerceix les seves funcions. Hi ha un altre aqüeducte sobre l'antiga línia fèrria de Berga a la zona de l'Agulla.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 16/09/09

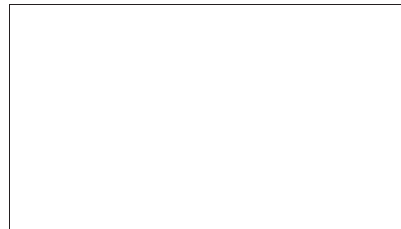
Revisió de fitxa i data

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Bagant
Nom	Bagant de Sant Iscle
Id	62
Situació	Ramal del Poal, uns 50 m abans d'arriba a Pineda de Bages, just abans de començar un tram subterrani. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403304 Y: 4623468
Descripció	Bagant del tipus adossat a la paret interior del canal, en un bloc de formigó. Consisteix en una barra de ferro que, alçant-la, obre la comprta i desvia l'aigua cap a un torrent. Al costat té una cadeneta que permetia fixar la posició introduint-la en algun dels foradets que té la barra.
Cronologia	Segle XIX - primera meitat segle XX
Història	El mecanisme del bagant pot ser antic: del segle XIX o començament del XX. Segons una inscripció al ciment, l'any 1993 devia reparar-se aquest punt i es va formigonar, bo i conservant el mecanisme del bagant antic. A la Sèquia de Manresa la denominació de "bagant" es refereix només a les comportes que desvien l'aigua cap algun torrent per tal de poder buidar el canal quan s'ha de netejar o reparar. El sistema tradicional de bagant, concretament a la zona d'horta de Manresa, és similar als ullals antics però amb una comporta de ferro, en lloc del tap cilíndric, la qual s'eleva mitjançant una cadena. La cadena està inserida dins un bloc de pedra amb un forat circular amb una tapa de ferro. Aquest tipus de bagant devia ser també l'originari ***confirmar dels primers temps de la Sèquia i encara s'utilitzava a mitjan segle XIX, quan es fa l'ampliació del regadiu del Poal. Altres bagants més moderns, que es devien generalitzar al final del segle XIX o principis del XX, són igual que els ullals, i consisteixen en una comporta adossada a la paret interior del canal, la qual s'eleva mitjançant una barra.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Bagant que conserva el mecanisme antic
Proposta de protecció	
Observacions	Inscripció al formigó: "C C Any 1993"

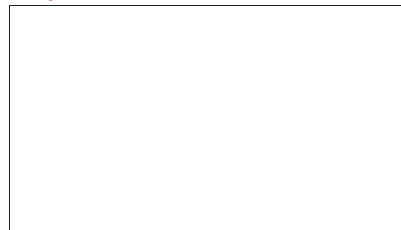
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



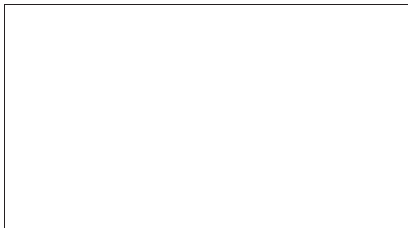
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	58
Situació	Ramal del Poal, uns 600 m després del pas de l'Eix Transversal, en direcció nord-oest. Al costat d'unes granges. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403225 Y: 4623191
Descripció	Barraca semi-derruïda. Construcció de planta quadrada amb coberta a doble vessant. Es conserven restes de les vigues de fusta. El parament és de pedra lligada amb fang.
Cronologia	Segle XIX - primera meitat segle XX
Història	
Estat de conservació	Dolent.
Interès patrimonial	Exemple d'un tipus de barraca popular més evolucionat que el model tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

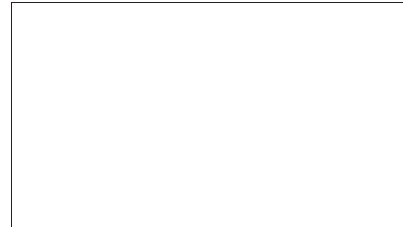
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



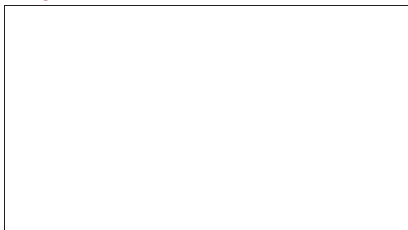
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Barraca
Nom	Barraca
Id	71
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages. Uns 300 m abans del pas de l'antiga via del tren. I uns 75 m al nord-oest del ramal de la Sèquia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402155 Y: 4623288
Descripció	Barraca de pedra seca de planta quadrada. Es troba en estat semi-derruït, amb una paret esfondrada. La coberta és de falsa cúpula amb túmul de terra. A pocs metres, sobre un petit promontori, s'aixeca una altra construcció de tipus barraca però més sòlida, amb coberta de teula.
Cronologia	Segles XVIII - XIX
Història	
Estat de conservació	Dolent
Interès patrimonial	Exemple representatiu de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

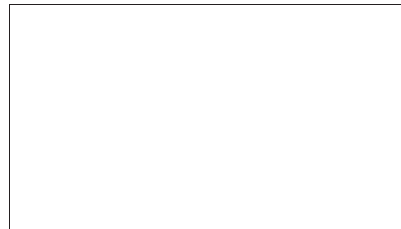
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



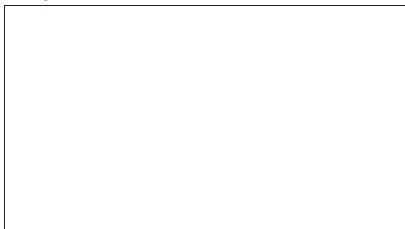
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Barraca
Nom	Barraca de cal Camprubí
Id	66
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages. Després del molí de vent dels Casals; uns 100 m abans de la casa Camprubí. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402690 Y: 4623439
Descripció	Situada enmig d'un camp, a uns 50 m del ramal de la Sèquia. Barraca de pedra seca de planta quadrada, amb coberta de falsa cúpula. Actualment semi-derruïda.
Cronologia	Segles XVIII-XIX
Història	
Estat de conservació	Dolent.
Interès patrimonial	Exemple representatiu de barraca tradicional de pedra seca.
Proposta de protecció	
Observacions	

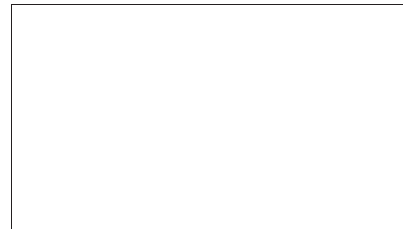
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



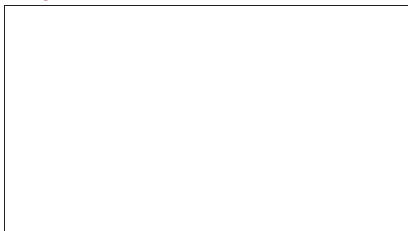
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Dipòsit
Nom	Dipòsit de les Torres
Id	73
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages, immediatament abans del punt on la Sèquia travessa l'antiga via del tren. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402027 Y: 4623089
Descripció	Dipòsit de formigó i maó, de planta circular i amb coberta. Situat al costat mateix del canal, emmagatzemava l'aigua de la Sèquia per a l'abastament de la masia de les Torres.
Cronologia	Final del segle XIX - principi del XX
Història	Quan es va construir el ramal del Poal, entorn de 1865, en compensació pel dret de pas per les terres de la masia de les Torres de Bages, una de les més importants de la zona, es va concedir una captació d'aigua per omplir el dipòsit. Des del dipòsit hi ha una canalització que condueix l'aigua fins a la masia, situada uns 800 m en direcció nord-oest, en terme de Sant Joan de Vilatorrada.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels pocs exemples ben conservats, i d'una certa antiguitat, d'un dipòsit particular que s'abastia amb aigua de la Sèquia.
Proposta de protecció	
Observacions	Informació oral d'Ignasi Flotats, sequiaire.

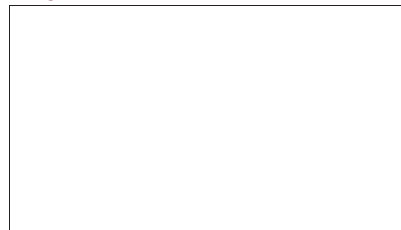
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



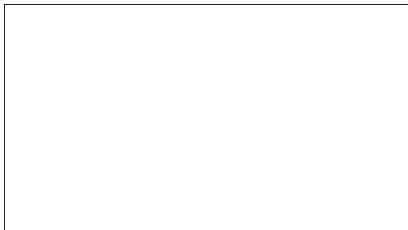
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 16/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Mina
Nom	Mina de ca la Sara
Id	60
Situació	Ramal del Poal, al punt d'arribada a Pineda de Bages per on transcorre la riera del Poal. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403291 Y: 4623580
Descripció	Mina subterrània d'uns 200 m en un traçat curvilini que serveix per salvar el desnivell que provoca el pas de la riera del Poal. En el seu inici pel sector de migdia es conserva una estructura de pedra, probablement originària de l'època de construcció del canal, amb volta de mig punt. La mina antiga, de pedra, es conserva uns 15 o 20 metres, més endavant continua entubada.
Cronologia	Mitjan segle XIX
Història	L'estructura en pedra al començament de la mina deu correspondre a l'obra inicial del ramal del Poal; és a dir, els anys immediatament posteriors a 1864.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Petit exemple d'obra corresponent a l'ampliació de l'àrea de regadiu al segle XIX.
Proposta de protecció	
Observacions	

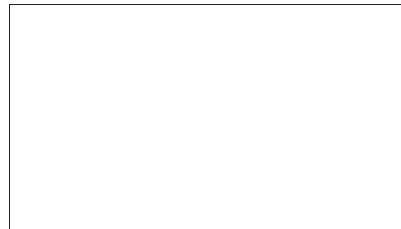
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Molí de vent
Nom	Molí dels Casals
Id	65
Situació	Ramal del Poal, uns 300 m passat Pineda de Bages en direcció sud-oest.. Uns 100 m abans de la casa Camprubí. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402741 Y: 4623480
Descripció	Molí de vent que servia per bombar l'aigua de la Sèquia. Consisteix en una estructura metàl·lica en forma de torre piramidal sustentada sobre una base de maó. A la part superior es conserva el penell però no la roda del molí, que devia ser de tipus americà. La torre té uns 8 m d'alçada aproximadament. Al costat hi ha una caseta de maó de dimensions modestes, actualment sense sostre i coberta de vegetació. Devia acollir el mecanisme que impulsava l'aigua. La captació de l'aigua de la Sèquia es feia mitjançant un ullal de palanca adossat a un mur de maó al lateral del canal.
Cronologia	Principis de segle XX
Història	La construcció d'aquest molí va anar a càrrec del propietari dels Casals, un gran mas situat a més d'un km al nord, ja en terme de Sant Joan de Vilatorrada. Era conegut amb el sobrenom de "Xirines" i pertanyia a una família benestant. Es diu que van ser dels primers a tenir cotxe. El molí es devia construir a principis de segle XX i servia per propulsar l'aigua de la Sèquia, conduïda a través d'una canonada subterrània, cap a un gran dipòsit circular de formigó que encara es conserva, situat uns 500 m al nord. L'aigua continuava canalitzada fins els Casals i servia per a l'abastament de la casa. Els propietaris dels Casals van morir sense descendència i van llegar la finca al bisbat de Vic. Actualment són uns masovers els que porten el mas.
Estat de conservació	Dolent. El molí es conserva força bé, tot i que està envaït per la vegetació. La caseta es troba en estat semi-ruïnós.
Interès patrimonial	Exemple molt interessant d'arqueologia industrial. Es tracta de l'únic molí de vent documentat a la Sèquia. Un sistema diferent de l'ariet, que era el més utilitzat per bombar l'aigua.
Proposta de protecció	Integral Conservació de molí i caseta. Neteja i adecentament de l'entorn.
Observacions	Informació oral facilitada per la senyora Pepeta, de la casa Camprubí o cal Cinto. Proposta per col·locar-hi un plafó informatiu.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



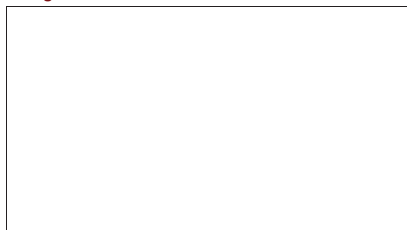
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 1
Id	52
Situació	Ramal del Poal, poc després de la bifurcació amb el ramal de l'Atalaia. En un barri amb diverses casetes. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403171 Y: 5622396
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes i un lleuger arc escarser a la part inferior. No s'aprecien restes de pedra a la base.
Cronologia	Segle XIX - XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

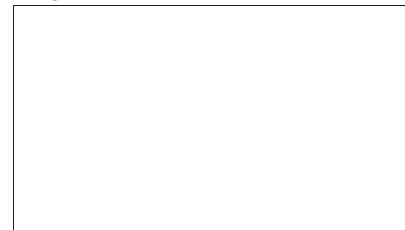
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



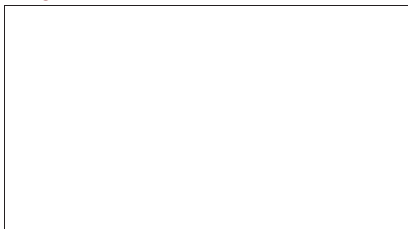
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 11
Id	69
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages. Uns 400 m abans del pas de l'antiga via del tren. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402315 Y: 4623136
Descripció	Pontarró força ample format per un pla inclinat de formigó i cobert amb terra, amb baranes baixes. Serveix de connector entre dos camps. Té un ullal modern al costat.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

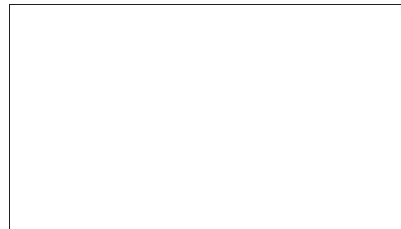
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



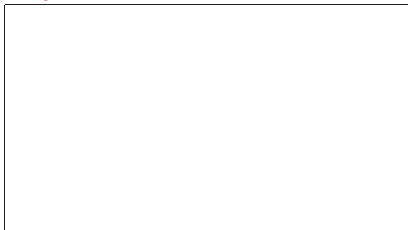
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 12
Id	70
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages. Uns 300 m abans del pas de l'antiga via del tren. Just al final d'un tram subterrani de la Sèquia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402175 Y: 4623223
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes, sobre una possible base de pedra. Hi passa un torrent canalitzat. Al costat té una plataforma de formigó per on passa el camí del costat de la Sèquia i, per sota, l'aigua del torrent.
Cronologia	Segles XIX - XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró modern (sobre una possible base de pedra més antiga) d'interès limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

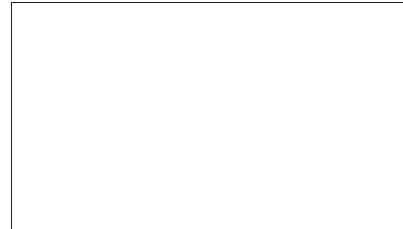
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 13
Id	72
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages. Uns 150 m abans del pas de l'antiga via del tren. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402135 Y: 4623130
Descripció	Pontarró de pedra, molt estret (1 m d'ample) format per un arc de mig punt força irregular, fet amb una sola filada de dovelles. Al damunt és cobert amb terra. L'arc arrenca directament de la pedra, ja que es troba situat en un sector on la Sèquia és excavada a la roca.
Cronologia	Segles XIX - XX
Història	
Estat de conservació	Regular. Per les seves dimensions és una construcció feble.
Interès patrimonial	Interessant pontarró de tipologia tradicional, situat en un tram en què la majoria de pontarrons són formigonats.
Proposta de protecció	Integral Seria convenient consolidar l'obra.
Observacions	

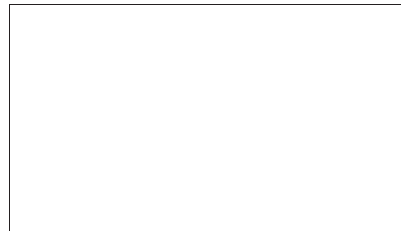
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



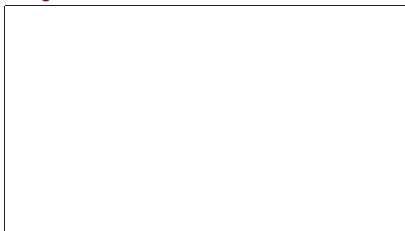
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 14
Id	75
Situació	Ramal del Poal, uns 175 m en direcció sud-oest passada l'antiga via del ferrocarril de Manresa a Súria. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 401946 Y: 4622930
Descripció	Petit pontarró format per un arc descentrat de maó i pedra cobert de tera.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

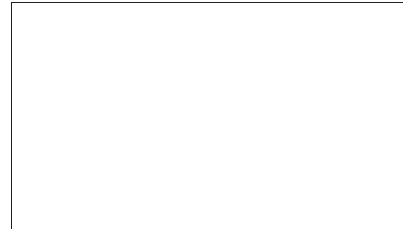
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



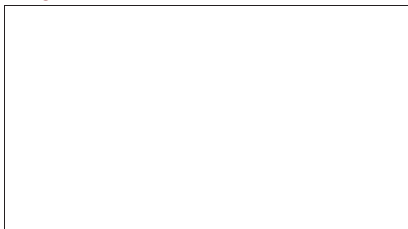
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 16/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 2
Id	53
Situació	Ramal del Poal, uns 200 m al nord després de la bifurcació amb el ramal de l'Atalaia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403250 Y: 4622517
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes i un lleuger arc escarser a la part inferior. No s'aprecien restes de pedra a la base. Al costat hi ha situat un ullal.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

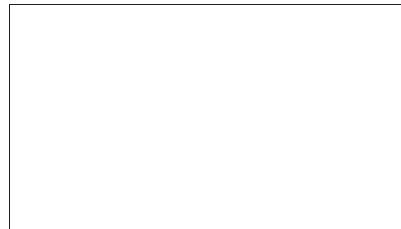
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



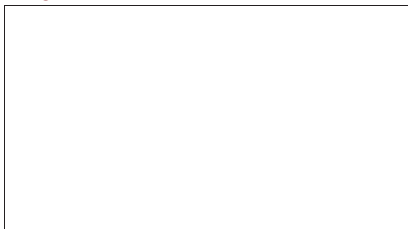
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 3
Id	54
Situació	Ramal del Poal, uns 300 m al nord-est després de la bifurcació amb el ramal de l'Atalaia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403397 Y: 4622541
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes i un lleuger arc escarser a la part inferior. No s'aprecien restes de pedra a la base.
Cronologia	Segles XIX - XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

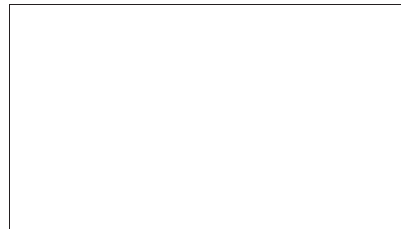
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



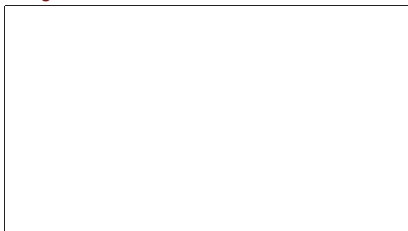
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 4
Id	56
Situació	Ramal del Poal, uns 100 m abans del pas de l'Eix Transversal. A l'alçada de l'Hípica casa Núñez. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403526 Y: 4622787
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes. No s'aprecien restes de pedra a la base.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

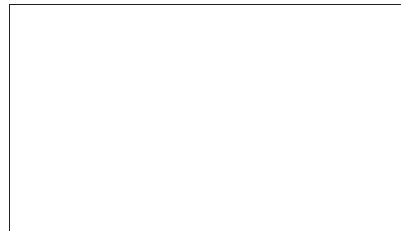
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



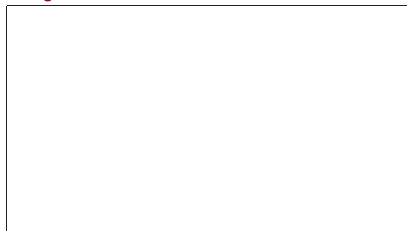
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 5
Id	57
Situació	Ramal del Poal, uns 200 m després del pas de l'Eix Transversal, en direcció nord-est. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403545 Y: 4623093
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes. No s'aprecien restes de pedra a la base.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

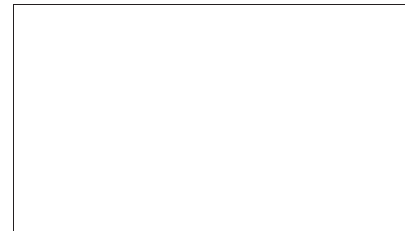
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



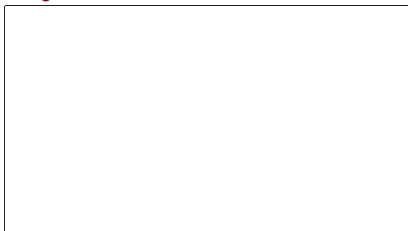
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 6
Id	59
Situació	Ramal del Poal, uns 200 m abans d'arribar a Pineda de Bages. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403259 Y: 4623367
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes i un lleuger arc encarser a la part inferior. No s'aprecien restes de pedra a la base.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

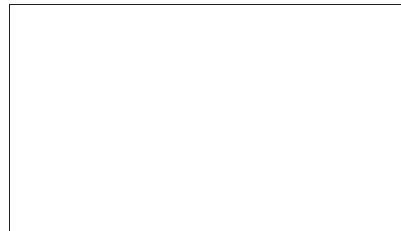
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 10/09/09

Revisió de fitxa i data

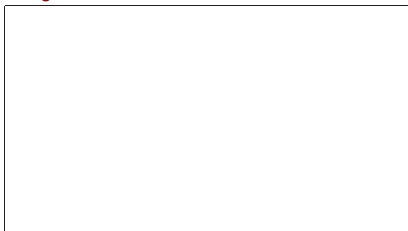
--

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 7
Id	63
Situació	Ramal del Poal, uns 300 m passat Pineda de Bages en direcció sud-oest.. Molt a prop d'un molí de vent. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402790 Y: 4623471
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes i un lleuger arc ercarser a la part inferior.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern, d'interès molt limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

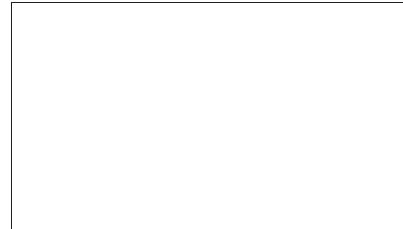
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 12/09/09

Revisió de fitxa i data

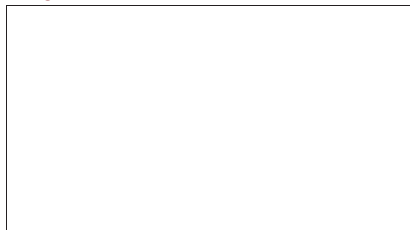
--

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró
Nom	Pontarró Poal 8
Id	64
Situació	Ramal del Poal, uns 300 m passat Pineda de Bages en direcció sud-oest.. Molt a prop d'un molí de vent i d'un altre pontarró. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402760 Y: 4623471
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó, amb baranes baixes, situat en un sector amb les parets de la Sèquia empedrades. És un pas molt clar d'una torrentera. Al costat té una llosa i una plataforma de formigó per on passa el camí del costat de la Sèquia i, per sota, l'aigua del torrent. També hi ha un ullal modern.
Cronologia	Segle XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró probablement modern (tot i que potser sobre una base més antiga) d'interès limitat.
Proposta de protecció	
Observacions	

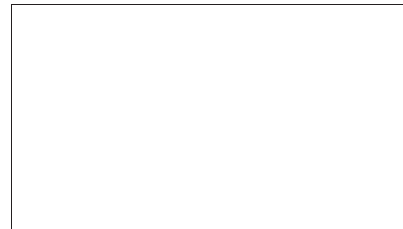
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró, bagant
Nom	Pontarró i bagant de cal Daura
Id	68
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages. Uns 500 m abans del pas de l'antiga via del tren. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402374 Y: 4623206
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat de formigó amb baranes baixes. Amb una possible base de pedra. Al costat del pont, adossat a un bloc de formigó al lateral de la Sèquia, hi ha un bagant del tipus de palanca que aixeca la comporta. La barra del bagant té uns pivots que serveixen de topall per a la posició del bagant.
Cronologia	Segle XX
Història	El bagant és d'un tipus que correspon al final del segle XIX o principis del XX, i va ser instal·lat modernament (anys 90) quan es va formigonar aquest punt. El pontarró també pot ser més antic i posteriorment formigonat. A la Sèquia de Manresa la denominació de "bagant" es refereix només a les comportes que desvien l'aigua cap algun torrent per tal de poder buidar el canal quan s'ha de netejar o reparar. El sistema tradicional de bagant, concretament a la zona d'horta de Manresa, és similar als ullals antics però amb una comporta de ferro, en lloc del tap cilíndric, la qual s'eleva mitjançant una cadena. La cadena està inserida dins un bloc de pedra amb un forat circular amb una tapa de ferro. Aquest tipus de bagant devia ser també l'originari dels primers temps de la Sèquia i encara s'utilitzava a mitjan segle XIX, quan es fa l'ampliació del regadiu del Poal. Altres bagants més moderns, que es devien generalitzar al final del segle XIX o principis del XX, són igual que els ullals, i consisteixen en una comporta adossada a la paret interior del canal, la qual s'eleva mitjançant una barra.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró modern (sobre una possible base de pedra més antiga) d'interès limitat. Bagant que conserva el mecanisme antic
Proposta de protecció	
Observacions	

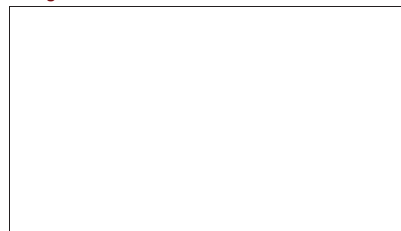
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Pontarró, bagant
Nom	Pontarró i bagant Poal 9
Id	67
Situació	Ramal del Poal, Passat Pineda de Bages. Uns 100 després de la casa Camprubí en direcció est. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402591 Y: 4623353
Descripció	Petit pontarró format per un pla inclinat amb unes baranes altes fetes amb lloses de pedra. Actualment està reforçat amb formigó però la base pot ser de pedra. El bagant és adossat a un bloc de formigó, situat en un lateral de la Sèquia, que fa de sobreixidor. És del tipus de palanca que, alçant-la, aixeca la comporta.
Cronologia	Segle XX
Història	El bagant és més antic i va ser instal·lat l'any 1998, quan es va formigonar aquest punt. El pontarró també pot ser més antic i posteriorment formigonat. A la Sèquia de Manresa la denominació de "bagant" es refereix només a les comportes que desvien l'aigua cap algun torrent per tal de poder buidar el canal quan s'ha de netejar o reparar. El sistema tradicional de bagant, concretament a la zona d'horta de Manresa, és similar als ullals antics però amb una comporta de ferro, en lloc del tap cilíndric, la qual s'eleva mitjançant una cadena. La cadena està inserida dins un bloc de pedra amb un forat circular amb una tapa de ferro. Aquest tipus de bagant devia ser també l'originari ***confirmar dels primers temps de la Sèquia i encara s'utilitzava a mitjan segle XIX, quan es fa l'ampliació del regadiu del Poal. Altres bagants més moderns, que es devien generalitzar al final del segle XIX o principis del XX, són igual que els ullals, i consisteixen en una comporta adossada a la paret interior del canal, la qual s'eleva mitjançant una barra.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Pontarró de pedra posteriorment formigonat i bagant que conserva el mecanisme antic
Proposta de protecció	
Observacions	Inscripció sobre el formigó: "Any 1998"

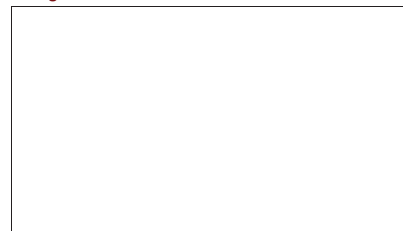
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



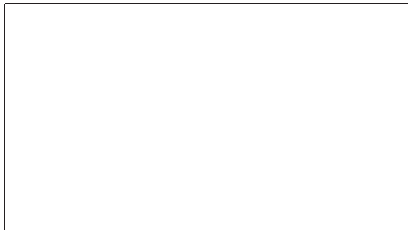
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Safareig
Nom	Safareig de cal Ti
Id	90
Situació	Al ramal del Poal. A cal Ti, just al final del Pont Llarg, al camí vell de Cardona. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402003 Y: 4622077
Descripció	Safareig situat al pati de cal Ti, el qual s'alimenta amb aigua provinent del ramal del Poal. Es tracta d'una bassa rectangular de pedra i de maó. En un dels extrems té una llosa inclinada que serveix per fregar.
Cronologia	Segle XIX - principi del segle XX
Història	Com la majoria de basses que hi havia a l'horta de Manresa, s'utilitzava fonamentalment per rentar la verdura i la fruita. En aquest cas, pel fet d'estar a prop de la casa, també feia funcions de safareig.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Un dels pocs safareigs conservats dels molts que hi havia que utilitzaven l'aigua de la Sèquia.
Proposta de protecció	
Observacions	Informació oral proporcionada per Mercè de cal Ti Propietari: Joan Rubiralta. Tel: 93 873 26 42

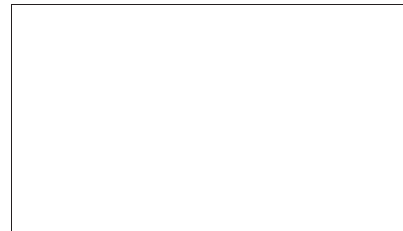
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Ullal
Nom	Ullal de ca la Sara
Id	61
Situació	Ramal del Poal, al sector de Pineda de Bages, just passat el casal de ca la Sara. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403185 Y: 4623588
Descripció	Ullal del tipus més antic, inserit a la pedra. Està situat en un tram subterrani, a la part lateral del caixer de la Sèquia. Al damunt d'un petit mur de pedra hi ha el bloc, de forma quadrada, amb l'ullal. Consisteix en un forat de secció circular protegit amb una tapa de ferro que s'alça i que es tanca, fixat amb un fermall encastat a la pedra. A l'interior del forat hi ha una barra que s'alça i aixeca un tap cilíndric que permet que brolli l'aigua. La barra té tres petites travesseres que indiquen les diferents mesures d'obertura. El tap desvia l'aigua cap al rec per una obertura a la part inferior del mur de pedra.
Cronologia	Mitjan segle XIX
Història	Aquest ullal ha de correspondre a l'època de construcció del ramal del Poal; és a dir, els anys immediatament posteriors a 1864. Els ullals més antics (probablement ja de l'època inicial de la Sèquia tenen l'obertura de pas d'aigua rodona, inserida a l'interior d'un bloc de pedra. Aquest forat s'obre mitjançant un tap cilíndric de fusta, el qual s'eleva tibant-lo directament des d'una barra, a diferència dels bagants, que s'accionen amb una cadena. Un segon tipus d'ullal, que ja correspon probablement al final del segle XIX o principis del XX, consisteix en una comporta de ferro adossada a la paret interior de la Sèquia, la qual s'eleva mitjançant una simple barra de ferro, que sovint té diferents topalls per indicar els nivells d'obertura. L'any 2002 els ullals antics foren substituïts pels actuals, amb accionament manual per volant. Tan sols es va deixar com a testimoni in situ dos dels ullals del model més antic (i aquest és un d'ells). Al Museu de la Tècnica de Manresa es conserven exemples dels diferents tipus d'ullals.
Estat de conservació	Bo. Element cobert de vegetació
Interès patrimonial	És un dels tres ullals del model més antic que es conserva in situ a la zona de regadiu. Amb tots els elements i apte per funcionar.
Proposta de protecció	Integral Seria convenient procedir a la neteja i adecentament de l'entorn.
Observacions	Proposta de senyalització amb plafó informatiu.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



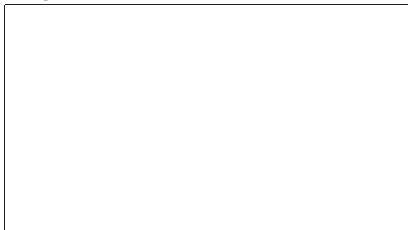
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 12/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal del Poal
Tipus	Ullal, pou
Nom	Ullal i antic pou de l'Hípica casa Núñ
Id	55
Situació	Ramal del Poal, uns 100 m abans del pas de l'Eix Transversal. A l'alçada de l'Hípica casa Núñez. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403526 Y: 4622541
Descripció	Ullal de la Sèquia que, fa uns anys, proveia aigua a un pou particular. L'ullal és del tipus de palanca que s'alça, adossada a un bloc de formigó. El pou era quadrat i se'n conserva la base. Fa uns anys s'hi construí al damunt una barraca que resguarda la bomba que substituï l'antic ariet.
Cronologia	Segle XX
Història	Antigament en aquest indret hi havia un pou i un ariet que impulsava l'aigua als camps situats a una cota superior, fins a una distància d'uns 500 m. Probablement en direcció a la casa del sequiaire que hi havia en aquesta zona. Entorn de l'any 1980 l'actual propietari va instal·lar l'ullal i va cosntruir la caseta amb una bomba.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Exemple, conservat força parcialment ,d'antic ullal i pou per a l'emmagatzematge d'aigua particular.
Proposta de protecció	
Observacions	Propietari: Manuela Linares. Informació oral facilitada per Rafael Núñez

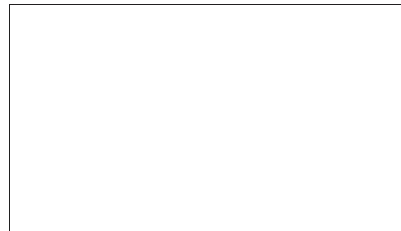
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal Masdenplà
Tipus	Aqüeducte
Nom	Pont Llarg
Id	81
Situació	En un dels recs secundaris a la part final del ramal del mas d'en Pla. Al costat de l'avinguda o camí de Juncadella. L'aqüeducte comença just al pas del viaducte de l'Eix Transversal. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402099 Y: 4621975
Descripció	Aqüeducte de gran llargària que salva el desnivell provocat per la riera del Poal. Consta de 33 arcs (alguns dels quals tapiats) i té una longitud d'uns 230 m, però en canvi és força estret (entre 60 i 70 cms) i presenta un traçat força irregular amb dos girs, d'angles oberts, cap a ponent. Els arcs són de mig punt, fets amb una sola filada de dovelles amples i curtes. L'aparell constructiu, amb carreus més o menys devastats d'un color rogenc, és força irregular i amb nombroses reparacions. S'observa clarament un tram sobrealçat de mig metre aproximadament, de manera que en una primera fase el caixer de l'aqüeducte devia anar situat pocs centímetres per damunt dels arcs. La part sobrealçada és feta amb un tipus de pedra diferent, de color beix. A la part superior es conserven els blocs de pedra del caixer, actualment encimentats per la cara interior. L'acusada estretor de l'aqüeducte fa que sigui una construcció força fràgil, amb tendència a inclinar-se cap a llevant, per això en el tram final ha estat reforçada amb diversos contraforts. Adossat a la part inicial hi ha un abeurador de forma semi-circular, que s'ha conservat de manera testimonial al nivell del paviment. Cal dir que l'antic camí ral de Cardona passava per aquest mateix indret.
Cronologia	Segles XVII- XVIII
Història	Un dels aspectes fins ara poc clars de la història de la Sèquia és la cronologia del Pont Llarg, vinculat a la partida de regadiu de Masdenplà. Alguns autors (Francesc Junyent) apunten que "la seva estructura s'adiu força amb les obres medievals" però que presumiblement és posterior a la construcció de la Sèquia. Altres autors, com Josep Alabern, en les seves descripcions sobre la Sèquia, o Xavier Sitjes, en el seu article sobre els ponts de la Sèquia, no fan cap esment del Pont Llarg. Tanmateix, després de la recerca de Josep Oliveras sobre l'ampliació del regadiu a la zona del Poal que es va fer a la dècada de 1860 semblava que predominava la idea que l'aqüeducte podria ser d'aquesta època, ja que es troba situat al límit meridional de la zona regada del Poal i Masdenplà. Després de l'anàlisi de la documentació antiga referida a la Sèquia, però sobretot de l'anàlisi sobre el terreny, la conclusió a la qual hem arribat (encara que no en tenim l'absoluta certesa) és que el Pont Llarg és una obra del principi del segle XVIII o potser anterior. No descartem que es pugui tractar de l'aqüeducte conegut com a Pont de Masdenplà, però sembla més probable que aquest nom faci referència a un altre aqüeducte, avui desaparegut. La construcció del Pont Llarg va permetre l'ampliació d'una zona de regadiu més enllà del torrent del Poal i al nord del turó del Puigberenguer. Al segle XIX, en fer-se l'ampliació del Poal, les infraestructures preexistents devien perdre importància i van quedar integrades en una nova gran zona de regadiu. Ens fan inclinar a favor d'aquesta hipòtesi els següents factors: el fet que l'aigua del Pont Llarg no procedeix en cap cas de la zona del Poal sinó d'un rec secundari que parteix del braçal de coll de

Estat de conservació	Lomar o de Vinyals. El Pont Llarg és necessari per travessar la fondalada provocada pel torrent del Poal (també anomenat torrent lsern o de Masdenplà) i conduir l'aigua de la Sèquia cap al vessant nord del turó de Puigberenguer. També ens fan inclinar a favor d'aquesta hipòtesi el fet que en el plànol de la Sèquia de Marià Potó de l'any 1823, en el qual encara no hi apareix l'ampliació del Poal, sí que hi és representat en canvi el rec que es deriva del Pont Llarg; i finalment les característiques tipològiques força arcaiques d'aquest rec, ja que una bona part de la conducció transcorre subterràniament i conserva diversos partidors o rastelladors també subterranis, els quals no tenen paral·lel amb els que es troben al ramal del Poal. D'altra banda, les referències documentals no són del tot clares: l'any 1732 el "Pont de Masdenplà" i el 1736 la reparació de la "carretera y pont de Masdenplà", i tampoc l'esment d'aquest pont en la descripció de la Sèquia de Magí Canyelles al segle XVII.
Interès patrimonial	Dolent. L'aqüeducte té fuites d'aigua força importants en tres o quatre punts. És una construcció inestable, amb tendència a inclinar-se, cosa que ha provocat algunes esquerdes a la part de llevant. L'entorn ha estat recentment urbanitzat amb una voravia al costat de llevant del camí de Juncadella. Pel costat de ponent els terrenys són particulars i la major part és tancada a l'accés públic. Hi ha jardins, horts, coberts i construccions en estat ruïnós, algunes adossades a l'aqüeducte.
Proposta de protecció	Integral Caldria una restauració integral: restituir-ne l'aparença originària, adacentament i endreça de l'entorn.
Observacions	Anteriorment hi havia una placa de ferro clavada a la paret de l'aqüeducte que informava de l'origen medieval de l'obra. Proposta de senyalització amb un plafó informatiu.

Fotografia 1



Fotografia 2



Fotografia 3



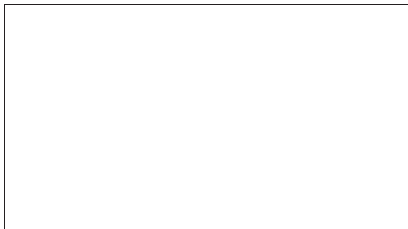
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal Masdenplà
Tipus	Partidor
Nom	Partidor de Masdenplà
Id	104
Situació	En un rec secundari que deriva del ramal de Masdenplà a través del Pont Llarg, a la zona de Masdenplà, al costat de la casa de Coldeforns. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 401673 Y: 4621906
Descripció	Partidor o rastellador situat a un nivell subterrani (1,80 m en relació amb el sòl actual) al qual s'hi accedeix per unes escales de pedra. El rastellador consisteix en una comporta metàl·lica, que s'aixeca manualment, lligada a una cadena. Per la part de llevant el rec ve per una canalització subterrània feta amb carreus de pedra molt ben tallats. A la part superior el camí ha estat encimentat i cobreix parcialment estructures de pedra antigues.
Cronologia	Segles XVII-XVIII
Història	Després de l'anàlisi de la documentació antiga referida a la Sèquia, així com de l'anàlisi sobre el terreny, la conclusió a la qual hem arribat és que el Pont Llarg i el rec que hi transita i que rega aquesta part sud-oriental de la partida de Masdenplà són una obra del principi del segle XVIII o potser anterior. La construcció d'aquest aqüeducte va permetre l'ampliació d'una zona de regadiu més enllà del torrent del Poal i al nord del turó del Puigberenguer. Al segle XIX, en fer-se l'ampliació del Poal, les infraestructures preexistents devien perdre importància i van quedar integrades en una nova gran zona de regadiu. Un dels aspectes que avala aquesta hipòtesi és precisament les característiques tipològiques força arcaiques d'aquest rec, que en bona part transcorre subterràniament i que conserva aquest i un altre partidor o rastellador també subterranis, els quals no tenen paral·lel amb els que es troben al ramal del Poal.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels exemples més interessants de partidor o rastellador, associat a una obra feta amb pedra de molt bona qualitat i força antiga.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

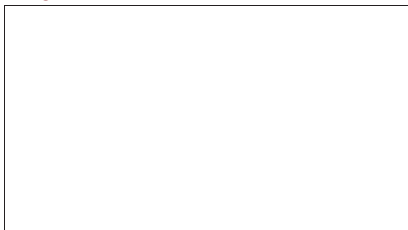
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 02/10/09

Revisió de fitxa i data

--

Localització

Àrea del Poal. Ramal Masdenplà

Tipus

Partidor

Nom

Partidor de Masdenplà 2

Id

105

Situació

En un rec secundari que deriva del ramal de Masdenplà a través del Pont Llarg, a la zona de Masdenplà, uns 100 m a l'oest de la casa de Colldeforns.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 401586 Y: 4621891

Descripció

Partidor o rastellador situat a un nivell subterrani, al qual s'hi accedeix per unes escales de pedra. El rastellador consisteix en una comporta metàl·lica, que s'aixeca manualment, lligada a una cadena, i desvia l'aigua cap a un rec en direcció nord.
Uns 10 m a l'est hi ha una altre rastellador molt interessant, del tipus de comporta metàl·lica complementat amb una llosa foradada.

Cronologia

Segles XVII-XVIII

Història

Després de l'anàlisi de la documentació antiga referida a la Sèquia, així com de l'anàlisi sobre el terreny, la conclusió a la qual hem arribat és que el Pont Llarg i el rec que hi transita i que rega aquesta part sud-oriental de la partida de Masdenplà són una obra del principi del segle XVIII o potser anterior. La construcció d'aquest aqüeducte va permetre l'ampliació d'una zona de regadiu més enllà del torrent del Poal i al nord del turó del Puigberenguer. Al segle XIX, en fer-se l'ampliació del Poal, les infraestructures preexistents devien perdre importància i van quedar integrades en una nova gran zona de regadiu. Un dels aspectes que avala aquesta hipòtesi és precisament les característiques tipològiques força arcaïques d'aquest rec, que en bona part transcorre subterràniament i que conserva aquest i un altre partidor o rastellador també subterrànis, els quals no tenen paral·lel amb els que es troben al ramal del Poal.

Estat de conservació

Regular

Interès patrimonial

Un dels exemples més interessants de partidor o rastellador, associat a una obra feta amb pedra de molt bona qualitat i força antiga.

Proposta de protecció

Integral

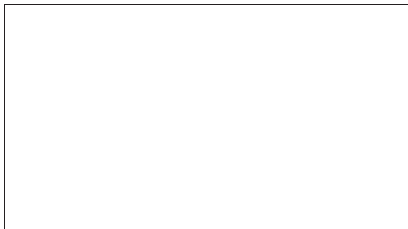
Observacions

--

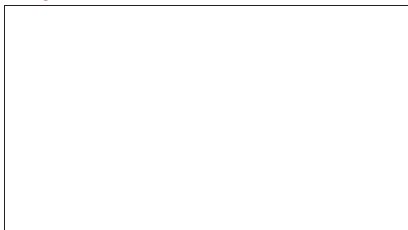
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 02/10/09

Revisió de fitxa i data

Localització

Àrea del Poal. Ramal Poal

Tipus

Fita

Nom

Fita del Sifó del Gallinaire

Id

106

Situació

Tram final del ramal del Poal, a l'encreuament amb el camí vell de Cardona, uns 300 m al nord després que aquest s'hagi bifurcat del camí de Juncadella. A prop de la granja de la Coma.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 401875 Y: 4622233

Descripció

Fita de pedra que devia estar situada al final de l'aqüeducte del Camí Vell de Cardona 1, i que ara està tombada sobre el rec, després de l'aqüeducte. Consisteix en un bloc de pedra amb una base més ampla que anava colgada a terra i està acabada a la part superior amb curvatura. Fa 1,10 m d'alçada, 30 cms d'amplada i 19 de fondària. D'una cara és llisa i de l'altra s'insinua un gravat, molt gastat, que devia correspondre a l'escut de Manresa.

Cronologia

Primer quart del segle XX

Història

Aquest tipus de fita indicava el final de la jurisdicció de la Junta de la Sèquia sobre els ramals principals, en aquest cas un dels dos braços final del ramal del Poal. Les obres de construcció del ramal del Poal van realitzar-se entorn de 1865, tot i que no sabem amb exactitud quan van finalitzar o quan van arribar a aquest tram final. Per analogia amb la fita del Poal 2, podria datar-se a l'entorn de 1906.

Estat de conservació

Dolent. El relleu s'ha gastat i pràcticament no és visible.

Interès patrimonial

Una de les poques fites indicadores de la jurisdicció de la Sèquia que es conserven.

Proposta de protecció

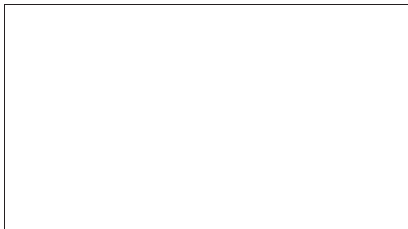
Integral

Observacions

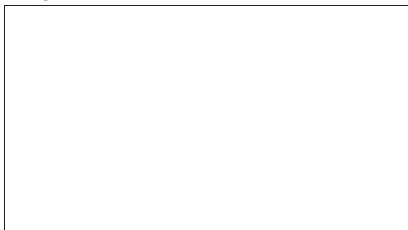
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 02/10/09

Revisió de fitxa i data

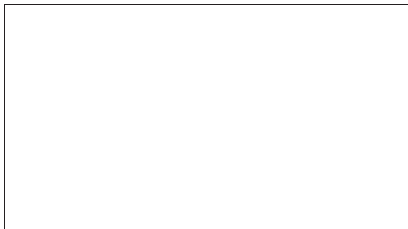
--

Localització	Àrea del Poal. Ramal Poal
Tipus	Fita
Nom	Fita del Sifó del Troi
Id	107
Situació	Tram final del ramal del Poal, en la bifurcació que discorre més al nord, just a l'encreuament amb el camí vell de Cardona, uns 700 m al nord després que aquest s'hagi bifurcat del camí de Juncadella. A prop del mas Terrós. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 401704 Y: 4622549
Descripció	Fita de pedra adossada a la paret del sifó de l'aqüeducte del Camí Vell de Cardona 2. Té gravat un escut de Maresa i, a sota, la següent inscripció: "C.A. 1906". Les mides són: 73 cm d'alçada, 30 d'amplada i 21 de fons.
Cronologia	Primer quart del segle XX
Història	Aquest tipus de fita indicava el final de la jurisdicció de la Junta de la Sèquia sobre els ramals principals, en aquest cas un dels dos braços finals del ramal del Poal. Les obres de construcció del nou ramal del Poal van realitzar-se entorn de 1865, tot i que no sabem amb exactitud quan van finalitzar o quan van arribar a aquest tram final. La inscripció de la fita podria indicar que les obres no van finalitzar fins l'any 1906.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Una de les poques fites indicadores de la jurisdicció de la Sèquia que es conserven.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

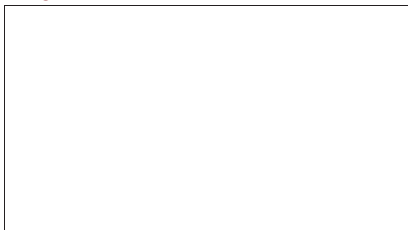
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



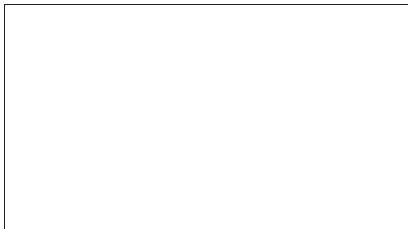
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea del Poal. Ramal Poal
Tipus	Ullal
Nom	Ullal de Santacreu
Id	80
Situació	Al tram final del ramal del Poal, en el punt on hi ha el partidor amb dos subramals finals, a la zona del mas Terrós. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 401916 Y: 4622693
Descripció	Ullal del tipus de comporta accionada per una palanca, en aquest cas adossada a una pedra en un lateral de la Sèquia.
Cronologia	Segle XIX - primera meitat del XX
Història	Els ullals més antics (probablement ja de l'època inicial de la Sèquia tenen l'obertura de pas d'aigua rodona, inserida a l'interior d'un bloc de pedra. Aquest forat s'obre mitjançant un tap cilíndric de fusta, el qual s'eleva tibant-lo directament des d'una barra, a diferència dels bagants, que s'accionen amb una cadena. Un segon tipus d'ullal, que ja correspon probablement al final del segle XIX o principis del XX, consisteix en una comporta de ferro adossada a la paret interior de la Sèquia, la qual s'eleva mitjançant una simple barra de ferro, que sovint té diferents topalls per indicar els nivells d'obertura. L'any 2002 els ullals antics foren substituïts pels actuals, amb accionament manual per volant. Tan sols es va deixar com a testimoni in situ dos dels ullals del model més antic. Al Museu de la Tècnica de Manresa es conserven exemples dels diferents tipus d'ullals.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Bagant que conserva el mecanisme antic, del tipus de comporta amb barra.
Proposta de protecció	
Observacions	

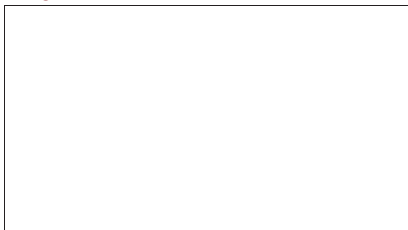
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Àrea dels Trullols. Ramal Santa Clara
Tipus	Bagant
Nom	Bagant del Tossal del Coro
Id	32
Situació	Ramal de Santa Clara, uns 500 m després de travessada la carretera de Viladordis, en direcció oest. A l'alçada de can Serra i el Tossal del Coro. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403899 Y: 4620308
Descripció	Bagant situat en un tram que la Sèquia travessa un torrent, canalitzada mitjançant un mur lateral de pedra. El desmultiplicador del bagant, que funciona amb el sistema de maneta, està situat sobre el mur i acciona la comporta de ferro, a la part inferior, que desvia l'aigua cap al torrent. Té altres obertures de desguàs situades a una major alçada. Actualment hi ha una passarel·la de ferro i formigó que permet seguir el caminet.
Cronologia	Final del segle XIX - principi del segle XX
Història	Al Canal Gran aquest tipus de bagant més evolucionat amb desmultiplicador (que correspon al final del segle XIX o principi del XX és molt freqüent, però a l'àrea del regadiu de Manresa és l'únic exemple. El mecanisme desmultiplicador facilita el seu accionament, que en aquest cas es fa amb una maneta (en poder dels sequiaires).
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	És l'únic bagant del tipus amb desmultiplicador que hi ha a l'àrea de regadiu, ja que la resta són accionats directament amb cadenes o amb palanca de ferro.
Proposta de protecció	
Observacions	Tram afectat pel projecte d'urbanització de la zona dels Trullols

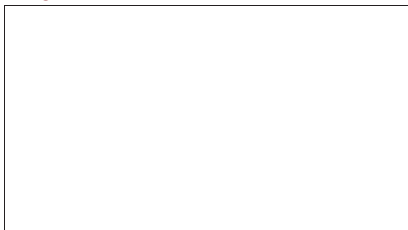
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 30/07/09

Revisió de fitxa i data

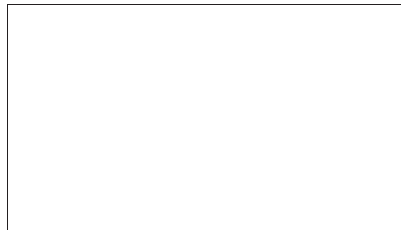
--

Localització	Àrea dels Trullols. Ramal Santa Clara
Tipus	Barraca
Nom	Barraca de la Carretera de Viladordis
Id	34
Situació	Ramal de Santa Clara, uns 200 m després de travessada la carretera de Viladordis, en direcció oest. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404182 Y: 4620443
Descripció	Barraca de pedra, de planta rectangular amb coberta de teula a una sola vessant. Té adossades dues barraques més modernes i molt precàries. Té la porta parcialment emmarcada amb maó i coberta amb llinda de fusta. Es tracta d'una primera evolució, encara molt simple, de la barraca tradicional de pedra seca, però anterior al models semblants a una caseta que s'imposaren a la segona meitat del segle XX.
Cronologia	Segle XIX - principis de segle XX
Història	
Estat de conservació	Regular. L'estructura es conserva bé però en un entorn poc cuidat.
Interès patrimonial	Exemple d'interès arquitectònic limitat, però representatiu de l'evolució de les barraques.
Proposta de protecció	
Observacions	Tram afectat pel projecte d'urbanització de la zona dels Trullols

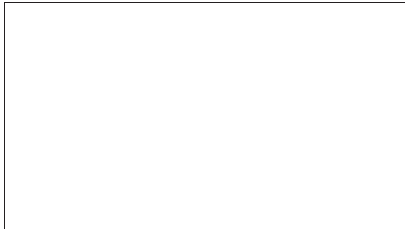
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Revisió de fitxa i data

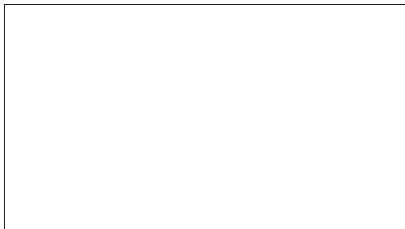
Localització	Àrea dels Trullols. Ramal Santa Clara
Tipus	Mina
Nom	Mina del Planas
Id	31
Situació	Ramal de Santa Clara, uns 300 m després de travessada la carretera de Viladordis, en direcció oest. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 404099 Y: 4620404
Descripció	En aquest sector el ramal de Santa Clara passa per una mina d'uns 14 m de llargària, amb un traçat curbilini. La mina, feta amb una estructura de pedra i maó, i coberta amb terra al damunt, protegeix el canal d'un torrent que conflueix en aquest punt.
Cronologia	Segle XIX - principis del XX
Història	
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Element tradicional de la Sèquia en un tram d'especial interès paisatgístic. És una de les mines existents al terme de Manresa amb unes característiques arquitectòniques de qualitat i que denoten una certa antiguitat.
Proposta de protecció	
Observacions	Tram afectat pel projecte d'urbanització de la zona dels Trullols

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3

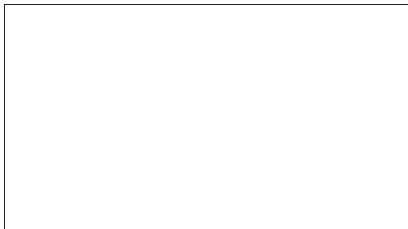
Redacció de fitxa i data Jordi Piñero Subirana. 30/07/09

Revisió de fitxa i data

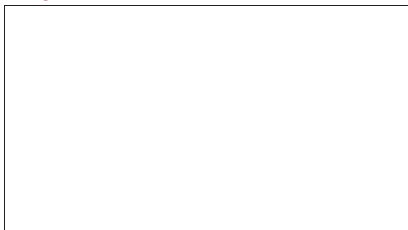
Localització	Àrea dels Trullols. Ramal Santa Clara
Tipus	Ullal
Nom	Ullal de la Piscina
Id	33
Situació	Ramal de Santa Clara, pocs metres al nord abans d'arribar a la carretera del Pont de Vilomara. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403555 Y: 4620014
Descripció	Ullal del tipus adossat a la paret. Està fixat en una pilastra de pedra i maó situada en un lateral de la Sèquia. El mecanisme, molt senzill, està fixat a la part interior que dona al canal, i consisteix en una barra de ferro que, alçant-la, obre la comporta i desvia l'aigua cap a un rec.
Cronologia	Segle XIX - començament segle XX
Història	Antigament, aquest ullal distribuïa aigua cap a la piscina municipal, els tints Baltiérrez, la Fàbrica Nova (aigua corrent, al marge del salt d'aigua de la fàbrica) i als tints Navarro. Actualment només proveeix els tints Navarro. Els ullals més antics (probablement ja de l'època inicial de la Sèquia tenen l'obertura de pas d'aigua rodona, inserida a l'interior d'un bloc de pedra. Aquest forat s'obre mitjançant un tap cilíndric de fusta, el qual s'eleva tibant-lo directament des d'una barra, a diferència dels bagants, que s'accionen amb una cadena. Un segon tipus d'ullal, que ja correspon probablement al final del segle XIX o principis del XX, consisteix en una comporta de ferro adossada a la paret interior de la Sèquia, la qual s'eleva mitjançant una simple barra de ferro, que sovint té diferents topalls per indicar els nivells d'obertura. L'any 2002 els ullals antics foren substituïts pels actuals, amb accionament manual per volant. Tan sols es va deixar com a testimoni in situ dos dels ullals del model més antic. Al Museu de la Tècnica de Manresa es conserven exemples dels diferents tipus d'ullals.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Exemple interessant d'ullal de tipologia antiga (de comporta adossada), que conserva tots els elements. És dels pocs que es conserven al regadiu de Manresa.
Proposta de protecció	
Observacions	Tram afectat pel projecte d'urbanització de la zona dels Trullols. Informació oral d'Ignasi Flotats, sequiaire.

Fotografia1

Fotografia 2



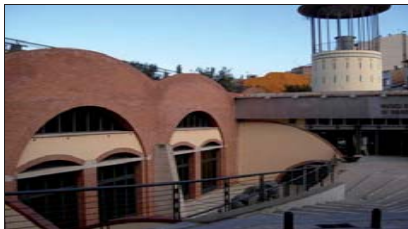
Fotografia 3



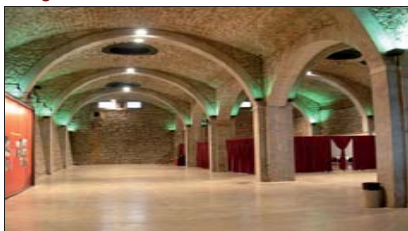
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Dipòsits
Nom	Dipòsits Vells
Id	87
Situació	Al ramal de la Ciutat. Nucli urbà de Manresa: carretera de Santpedor, núm 55. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402897 Y: 4620970
Descripció	Antics dipòsits on s'emmagatzemava l'aigua provinent de la Sèquia per tal de subministrar-la a la ciutat. Es tracta de tres dipòsits idèntics, de 42,69 m de llarg per 19,78 m d'ample i 5 m d'alçada d'aigua, amb una capacitat de 1.600 m3 cadascun (4.800 m3 en total). Cada dipòsit està separat al mig per una sèrie de quatre pilars que divideixen l'espia en dues naus. La coberta està formada per voltes de pedra que descansen sobre els murs del perímetre i sobre els arcs rebaixats de grans dovelles que hi ha entre els pilars. Al mig de cada tram de nau hi ha una petita lluernia que abans servia per a ventilació. A l'interior es conserven alguns elements originaris, com ara les antigues escales d'accés, les enormes pedres en forma de "U" per on entrava l'aigua de la Sèquia i alguns mecanismes que servien per buidar els dipòsits. Les obres de rehabilitació de l'any 1990 van dotar l'edifici d'una façana que no tenia (ja que anteriorment els dipòsits quedaven enterrats i ocults a la ciutat) i d'una torre que serveix de reclam visual. A l'interior dels antics dipòsits s'hi emplacen actualment les instal·lacions del Museu de la Tècnica de Manresa.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX
Història	A la meitat del segle XIX s'imposa la necessitat de crear una xarxa de distribució per a subministrar de manera regular aigua corrent a les cases. Amb aquest objectiu l'any 1861 es crea la Junta d'Aigües Potables. La primera acció que va emprendre aquest organisme va ser la construcció d'uns dipòsits que recollien l'aigua de la Sèquia: els Dipòsits Vells. Es van inaugurar l'any 1865 i això va permetre per primera vegada el subministrament d'aigua corrent a les cases. La direcció de l'obra va anar a càrrec de Marià Potó, assessorat per l'enginyer Enríque Leon. Pocs anys després s'hagueren de construir uns altres dipòsits (els Dipòsits Nous). El motiu era que els Dipòsits Vells no estaven situats a prou alçada i tan sols permetien la distribució a una part de la ciutat. L'any 1980 els Dipòsits Vells van quedar fora d'ús i aleshores es decidí de convertir-los en un museu dedicat al tema de l'aigua i la Sèquia. El 1990 s'hi van portar a terme les obres de rehabilitació, dirigides pels arquitectes Josep Miravittles i Josep Torras, amb l'objectiu d'adequar els espais com a seu del Museu de la Tècnica de Manresa.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Una construcció de característiques monumentals, una gran obra d'enginyeria que testimonia l'ús de la Sèquia en el consum d'aigua domèstica. És l'únic dipòsit del país amb aquestes característiques i dimensions dotat de nous usos.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Bibliografia: SERRA, Esteve; VIRÓS, Lluís; JUÁREZ, Lucía; SERRA, Jaume. Fitxes de Patrimoni Industrial. Manresa. Oficina de Turisme de Manresa (pendent de publicació).

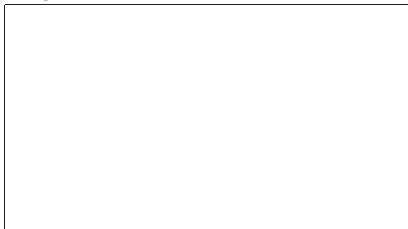
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 23/09/09

Revisió de fitxa i data

--

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Fàbrica

Nom

Fàbrica dels Dolors

Id

97

Situació

Al torrent de Sant Ignasi, entre la ctra. De Vic i el carrer Sant Joan d'en Coll, a l'alçada de la Pça. Prat de la Riba.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 403489 Y: 4620925

Descripció

Edifici fabril de finals del segle XIX - principis del XX consistent en una nau de planta quadrada amb tres pisos. El cos antic té annexats diversos cossos posteriors i també uns habitatges (que ja existien l'any 1917). Actualment es troba sense ús. La fàbrica utilitzava com a força motriu l'aigua del sub-ramal provinent del ramal de Viladordis, que desemboca en el torrent de Sant Ignasi. La canalització discorre actualment subterrània i desconeixem l'estat de conservació de les infraestructures hidràuliques de la fàbrica, que podrien conservar-se força íntegrament.

Cronologia

Últim terç del segle XIX

Història

Des del 1868 hi ha registrades diverses sol·licituds per aquest salt d'aigua, que era modest (de 1,5 m, els quals es calculava que donarien una potència de 8,65 CV teòrics i 6,49 CV efectius). Després de diferents canvis de titulars Ramon Homs i Federico Homs van construir-hi una petita fàbrica de teixits. Al final del segle XIX l'arrendatari era Sebastià Vintró. En aquesta època la fàbrica tenia una turbina Planas que donava una potència de 7 CV, a més d'una màquina de vapor auxiliar. Després va passar a diversos propietaris. L'any 1923 Jaume Carreras hi feia una ampliació, i el 1936 l'empresa Minorisa S.A. hi feia una altra ampliació, segurament a la zona de l'actual aparcament, que no s'ha conservat. Més tard tot el conjunt va passar a formar part de les instal·lacions de l'estació transformadora de FECSA.

Estat de conservació

Regular

Interès patrimonial

Una de les poques fàbriques que, molt probablement, ha conservat les infraestructures relacionades amb l'aprofitament hidràulic de la Sèquia. També té un interès molt notable com a conjunt arquitectònic representatiu del passat industrial tèxtil.

Proposta de protecció

Parcial: conservació de l'infraestructura hidràulica

Observacions

Seria interessant poder documentar arqueològicament les instal·lacions hidràuliques de la fàbrica.
Bibliografia: FERRER, LL (2004). P. 240-241.

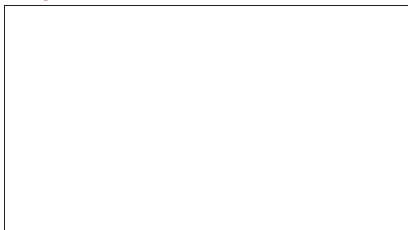
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 02/10/09

Revisió de fitxa i data

--

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Fàbrica

Nom

Fàbrica Nova

Id

110

Situació

A la via Sant Ignasi (nucli urbà).
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 402995 Y: 4620317

Descripció

Antiga fàbrica que aprofitava l'energia hidràulica del torrent de Sant Ignasi, alimentat amb un ramal de la Sèquia. El conjunt estava tancat dintre d'un gran recinte, que actualment és objecte d'un procés de reurbanització. La nau principal fa 37 metres d'amplada per 154 m de llarg, i consta de grans soterranis que comuniquen els diferents sectors mitjançant túnels. El torrent de Sant Ignasi baixava per l'angle nord-est de la fàbrica i el seu curs fou desviat més cap a ponent, de manera que transcorria entre la nau antiga i la nova fàbrica. Desconeixem si s'han conservat algunes de les infraestructures hidràuliques.

Cronologia

Primer terç del segle XX

Història

el 1892 Manuel Beltran, industrial de Barcelona, va començar a comprar finques a prop del torrent de Sant Ignasi, al lloc on una anterior fàbrica d'indianes de Joan Baptista Soler i després una fàbrica de filats ja funcionaven des de 1806. La primitiva fàbrica Bertran i Serra va començar a funcionar el 1894. El 1926 el rei Alfons XIII va inaugurar l'ampliació de la fàbrica, que esdevenia una de les més grans de Catalunya. El conjunt va ser projectat per l'arquitecte Salvador Viñals.

Estat de conservació

Regular

Interès patrimonial

Es tracta d'una de les fàbriques emblemàtiques de Manresa, que aprofitava l'energia hidràulica de la Sèquia. Desconeixem l'estat de conservació de les infraestructures hidràuliques.

Proposta de protecció

Parcial

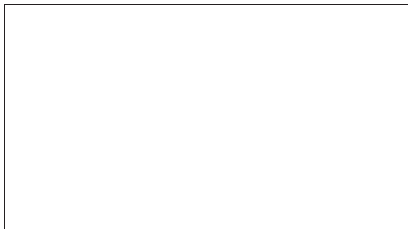
Observacions

Seria interessant poder documentar, des de la perspectiva de l'arqueologia industrial, les infraestructures hidràuliques de la fàbrica.

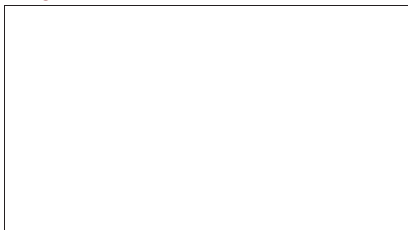
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 04/11/09

Revisió de fitxa i data

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Làpida

Nom

Làpida d'acanamet de la Sèquia

Id

111

Situació

Museu Comarcal de Manresa. Via Sant Ignasi, 40.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 402770 Y: 4620057

Descripció

Llosa (de pedra sorrenca) commemorativa de l'acanamet de la Sèquia feta al segle XVII. El text de la inscripció és el següent: "Als 2 de Mars 1680 se cana la cequia que te de llargaria 19080 canas de la resclosa (...)". Número d'inventari del MCM: 4120.

Cronologia

Segle XVII

Història

L'any 1680 l'historiador manresà Magí Canyelles va escriure una "Relació verdadera de tots los ponts y pontarrons que están fabricats en la obra tant sumptuosa de la Sequia de Manresa en lo discurs ó termini de set lleguas que te de llargaria dende Balsereny fins à la dita Ciutat". Canyelles va comptabilitzar un total de 34 ponts i 71 pontarrons, referits amb els seus noms i les distàncies entre si. El mesurament de la llargària del canal va donar un resultat de 19.080 canes i 4 pams des de la resclosa de Balsareny fins a Manresa. El valor de la cana com a mesura és variable segons les localitats, però la cana que va utilitzar Magí Canyelles és de 8 pams, i té una equivalència aproximada d'1,55 m, mentre que el pam seria d'uns 20 cm. Amb motiu d'aquest esdeveniment es va col·locar una làpida a la paret d'una casa del carrer Puigterrà de dalt. La làpida originària es conserva al Museu Comarcal de Manresa, mentre que l'any 1980 es va col·locar una còpia a la casa del carrer Puigterrà.

Estat de conservació

Bo

Interès patrimonial

Un dels escassos testimonis epigràfics de la Sèquia.

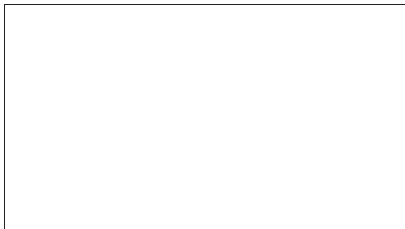
Proposta de protecció

Observacions

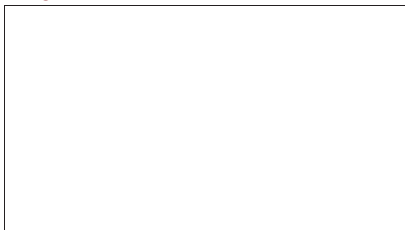
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 04/11/09

Revisió de fitxa i data

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Làpida

Nom

Làpida del carrer Puigterrà de Dalt

Id

42

Situació

Carrer Puigterrà de Dalt, núm. 6.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 402553 Y: 4620098

Descripció

Làpida de marbre gris encastada a la façana d'una casa del carrer Puigterrà de Dalt, al costat de la porta. Les mides són 88 cm d'alçada per 75 cm de llargada. La inscripció és la següent: "ALS 2 DE MARS 1680 SE CANA LA CEQUIA QUE TE DE LLARGARIA 1980 CANAS 4 PALMS DE LA RESCLOSA FINS AQUÍ". Inscripció al peu: "Restaurada per la Junta de la Sèquia 2-III-1980".

Cronologia

Últim quart del segle XVII

Història

L'any 1680 l'historiador manresà Magí Canyelles va escriure una "Relació verdadera de tots los ponts y pontarrons que están fabricats en la obra tant sumptuosa de la Sequia de Manresa en lo discurs ó termini de set lleguas que te de llargaria dende Balsereny fins à la dita Ciutat". Canyelles va comptabilitzar un total de 34 ponts i 71 pontarrons, referits amb els seus noms i les distàncies entre si. El mesurament de la llargària del canal va donar un resultat de 19.080 canes i 4 pams des de la resclosa de Balsareny fins a Manresa. El valor de la cana com a mesura és variable segons les localitats, però la cana que va utilitzar Magí Canyelles és de 8 pams, i té una equivalència aproximada d'1,55 m, mentre que el pam seria d'uns 20 cm. Amb motiu d'aquest esdeveniment es va col·locar una làpida a la paret d'una casa del carrer Puigterrà de dalt. La làpida originària es conserva al Museu Comarcal de Manresa, mentre que l'any 1980 es va col·locar aquesta còpia.

Estat de conservació

Bo. La làpida ha estat restaurada. L'entorn és descuidat: les conduccions elèctriques tapen parcialment la làpida.

Interès patrimonial

Un dels pocs elements que recorda la presència de la Sèquia al nucli urbà de Manresa, amb un destacat valor històric, ja que és un testimoni del segle XVII.

Proposta de protecció

Parcial: conservació de la làpida in situ. Seria convenient portar a terme una restauració de la façana i l'eliminació del cablejat exterior.

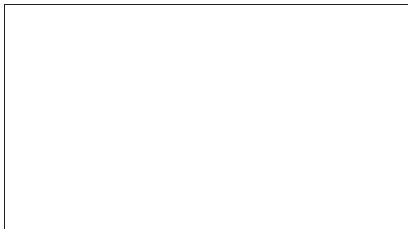
Observacions

Còpia de la làpida originària, que es conserva al Museu Comarcal de Manresa.

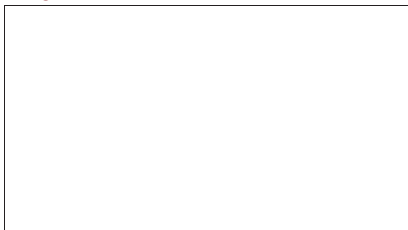
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 30/07/09

Revisió de fitxa i data

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Monument

Nom

La Ben Plantada

Id

101

Situació

Al nucli urbà. Passeig de Pere III.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 402863 Y: 4620619

Descripció

Escultura dedicada als iniciadors de la Sèquia. Es tracta d'una figura de bronze, anomenada popularment "la Ben Plantada", que representa una dona dreta amb el tors nu i els braços caiguts. L'obra, de Josep Clarà, s'adiu perfectament als cànons estil·listics del noucentisme.
Placa de marbre amb la següent inscripció: "Manresa als iniciadors de la Sèquia. Festes de la Llum". Inscripció a la base de l'escultura: "J. CLARA".

Cronologia

Tercer quart del segle XX

Història

L'any 1956 la Junta de la Sèquia va decidir fer un monument als iniciador del canal. L'any següent una comissió formada per diferents artistes locals va proposar adquirir aquesta obra del taller de Josep Clarà. L'arquitecte municipal Josep Firmat i diferents artistes van realitzar l'avantprojecte del monument. Quan es buscaven fons per finançar l'obra al Patronat de la Memòria Prudenci Comellas van sorgir els primer problemes a causa de la nuesa de l'escultura. Això va motivar que l'obra restés amagada al públic per considerar-se impúdica, fins que per les festes de la Llum de 1977, ja en l'etapa de la Transició democràtica, l'escultura es va col·locar al lloc on havia estat destinada, al final del Passeig.

Estat de conservació

Bo

Interès patrimonial

Possiblement l'escultura més valuosa de les que es troben ubicades a la ciutat, obra de Josep Clarà. Vinculada, per bé que circumstancialment, a la Sèquia.

Proposta de protecció

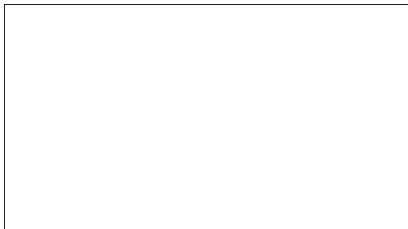
Integral

Observacions

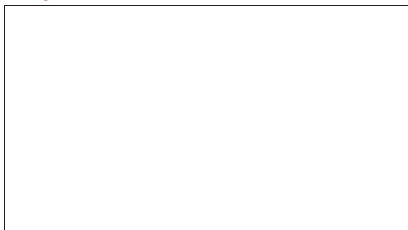
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Monument
Nom	Monument a la Llum
Id	93
Situació	Al nucli urbà (Barri Antic). A la plaça Infants. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402511 Y: 4620145
Descripció	Monument situat a la rotonda de la plaça Infants. Consta de dos blocs plans (el de la dreta de pedra i el de l'esquerra de formigó) envoltats per una piscina d'on surten brolladors d'aigua. El bloc de la dreta conté un relleu esquemàtic de la muntanya de Montserrat i, en un registre inferior, una dedicatòria a les festes de la Llum: "La Llum 21 febrer 1345 - 1982". El bloc de l'esquerra mostra una mapa esquemàtic de la Sèquia. A la part posterior del monument hi ha una placa de bronze amb un relleu de l'escut de Manresa, dos àngels dels quals brollen sengles raigs d'aigua i dos tridents. Al costat, una làpida amb la següent inscripció: "Junta d'Aigües potables de Manresa 1861 - 1981. Aigües de Manresa S.A. Empresa municipal privada. 1982". Autor: Jaume Soldevila
Cronologia	Segle XX (1982)
Història	La Junta d'Aigües Potables, que l'any 1981 feia 120 anys i es transformà en empresa municipal privada, va encarregar aquest monument, inaugurat el 1982, a Jaume Soldevila.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels diversos monuments commemoratius de la Sèquia que existeixen a la ciutat.
Proposta de protecció	Documental
Observacions	

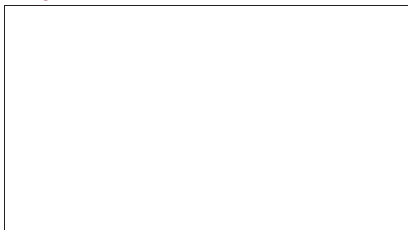
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 02/10/09

Revisió de fitxa i data

--

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Monument

Nom

Monument de les Festes de la Llum

Id

100

Situació

Al Parc de l'Agulla.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 403739 Y: 4622894

Descripció

Monument consistent en una base quadrangular i un pilar sobre el qual reposa un bloc rectangular de formigó en el qual hi ha representats un estel asimètric i altres elements decoratius de caire simbòlic fets amb ferro: Montserrat, aigua, una roda i un arbre. Al revers té un escut de Manresa i la següent inscripció: "Llum 1977 C.E.C.B."

Cronologia

Segle XX (1977)

Història

El monument fou erigit durant les festes de la Llum de 1977. L'autor és Jordi Garcia. El Centre Excursionista de la Comarca de Bages devia col·laborar en la seva realització.

Estat de conservació

Bo

Interès patrimonial

Un dels diversos monuments commemoratius relacionats amb la Sèquia que existeixen a la ciutat.

Proposta de protecció

Documental

Observacions

--

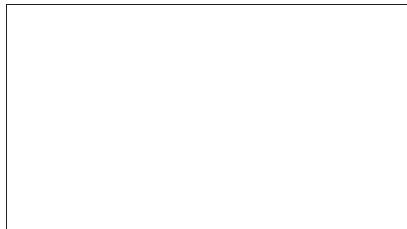
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data Jordi Piñero Subirana. 02/10/09

Revisió de fitxa i data

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Objectes diversos
Nom	Col·lecció del Museu de la Tècnica d
Id	112
Situació	Museu de la Tècnica de Manesa. Ctra. de Santpedor, 55. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402897 Y: 4620970
Descripció	El Museu de la Tècnica conserva un conjunt d'objectes relacionats amb la Sèquia, la majoria formen part de l'exposició permanent dedicada a aquest canal medieval. Entre d'altres: fites, bagants, el mòdul hidromètric, un ariet, ullals, trompes, eines per netejar la Sèquia, etc.
Cronologia	Segles XIV - XX
Història	L'any 1990 es portà a terme la rehabilitació de l'edifici dels Dipòsits Vells i es convertí en Museu de la Tècnica. Uns anys més tard s'hi va acondicionar l'exposició monogràfica dedicada a la Sèquia i l'ús de l'aigua, en la qual s'hi exposen objectes diversos que s'havien aplegat a les dependències d'Aigües de Manresa.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	D'un gran interès com a testimoni de la història de la Sèquia, tot i que el conjunt d'objectes relacionats directament amb la Sèquia no és gaire extens.
Proposta de protecció	
Observacions	

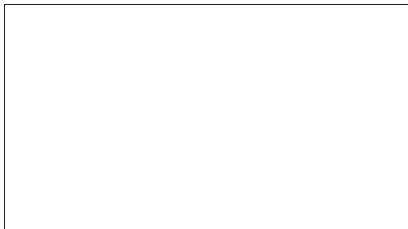
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

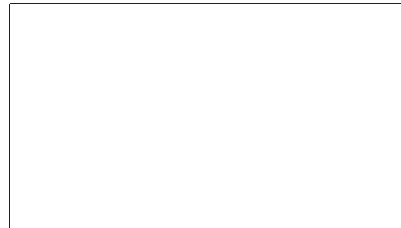
Revisió de fitxa i data

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Pas de la Sèquia
Nom	Pas de la Sèquia (carrer Verdaguer-
Id	43
Situació	A Manresa, entre el carrer Verdaguer i el Joan Jorba. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402824 Y: 4620492
Descripció	Passatge estret i sinuós entre dos carrers per on antigament passava un rec de la Sèquia que sortia del Ramal de la Ciutat (que venia per l'actual carrer de la Sèquia) i possiblement continuava en direcció sud-est pel passatge del Carme. El paviment és de terra i grava i no conserva restes de l'antiga canalització. En la part que toca al carrer Joan Jorba té un desnivell considerable.
Cronologia	Origen medieval
Història	
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Element testimonial que recorda el pas d'un antic rec de la Sèquia.
Proposta de protecció	Ambiental
Observacions	

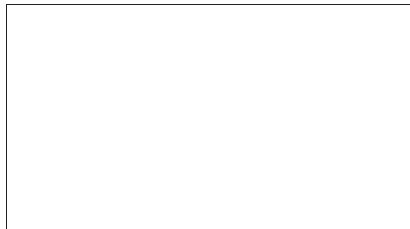
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Revisió de fitxa i data

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Pas de la Sèquia
Nom	Pas de la Sèquia (ctra. Santpedor)
Id	44
Situació	A Manresa, entre Ctra. Santpedor núm. 17 i el carrer de la Sèquia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402879 Y: 4620754
Descripció	Passatge estret i entre una illa de cases per on antigament passava un rec de la Sèquia que sortia del Ramal de la Ciutat (a l'actual carrer de la Sèquia) i travessava la carretera de Santpedor en direcció est, possiblement per un passatge entre la carretera de Vic i el carrer Antoni M. Claret. Actualment el passatge de la ctra. Santpedor, entre dues cases, està tancat amb una porta al costat de la pastisseria "La Laminadura". Entre el passatge i la via del tren encara es conserva una petita zona d'horta.
Cronologia	Origen medieval
Història	Antigament a la zona dels horts hi havia un planter. Al costat de l'actual pastisseria hi havia la fàbrica del Blaqueig.
Estat de conservació	Regular. Passatge tancat.
Interès patrimonial	Element testimonial que recorda el pas d'un antic rec de la Sèquia.
Proposta de protecció	Ambiental
Observacions	A la pastisseria "La Laminadura" tenen la clau per accedir al passatge.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 30/07/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Pas de la Sèquia
Nom	Pas de la Sèquia i antics dipòsits del
Id	45
Situació	A Manresa, a entre la casa de la ctra. Santpedor, núm. 102 i el passatge Bellaterra. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402996 Y: 4621039
Descripció	A l'alçada de la Plaça Mallorca es conserva un pas per l'interior d'una casa. Es tracta d'un túnel estret cobert amb volta de maó. Per aquí hi passava un rec de la Sèquia que sortia del ramal principal, a la carretera de Santpedor, en direcció est i després, al solar de darrere les cases, feia un gir cap al sud, on el rec, per on encara hi passa el clavegueram, continua formigonat i cobert. Antigament hi havia un rastellador que distribuïa l'aigua cap a uns horts i cap a uns dipòsits dels Ferrocarrils Catalans. Hi havia uns cinc o sis dipòsits que estaven situats a la zona actualment enjardinada amb arbres i bancs. Actualment se'n conserva un tal·lús amb una mena de bancal adossat i algunes restes de murs. El rec continuava pel passatge Bellaterra i, més endavant, per un altre passatge al carrer de la Creu Guixera, on desembocava a l'estació de ferrocarril de Manresa Alta. Al sector nord de l'estació es conserven algunes restes de la canalització, encara amb aigua, i un rec paral·lel a les vies.
Cronologia	Últim quart del segle XIX.
Història	L'any 1879 es constituïa la "Sociedad del Tranvía o Ferrocarril Económico de Manresa a Berga" que va construir i gestionar la línia del Carrilet, inaugurada el 1887, que anava de l'estació de Manresa Alta fins a Berga. El tram de l'Estació de Manresa Alta fins a Sallent ja s'havia inaugurat l'any 1884. L'estació de Manresa Alta era un nucli important, ja que constituïa el punt de connexió entre les línies de Barcelona, Berga i Súria. En la dècada de 1940 va tenir la seva màxima expansió i comptava amb 20 edificis i 22 vies. L'estació tenia 4 aiguades (instal·lacions on es feia l'aiguada per omplir el tender de la locomotora de vapor). Una era a la via 1, 2 entre les vies 2 i 3 i una altra a la reserva de màquines. Les aiguades s'alimentaven amb l'aigua de la Sèquia, emmagatzemada en els dipòsits esmentats.
Estat de conservació	Dolent. La major part dels elements no s'han conservat.
Interès patrimonial	Conjunt d'elements testimonials conservats enmig de la trama urbana que recorden un pas de la Sèquia, en aquest cas vinculat a un ús relacionat amb el ferrocarril.
Proposta de protecció	Parcial: conservació del túnel i les restes dels antics dipòsits.
Observacions	Bibliografia: SALMERON, Carles (1985). Els ferrocarrils catalans. Cent anys d'història. Vol. IV, p. 82.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 30/07/09

Revisió de fitxa i data

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Pas de la Sèquia

Nom

Passatge Catalunya i carrer Bernat

Id

46

Situació

A Manresa, entre els carrers Saclosa i Martí i Julià.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 401949 Y: 4620474

Descripció

Passatge estret i sinuós entre dos carrers per on antigament passava un ramal de la Sèquia que venia de la zona del Pujolet i continuava en direcció sud-oest pel carrer Bernat Oller. Els dos passatges actualment són asfaltats i no conserven restes de la canalització.

Cronologia

Origen medieval

Història

L'actual Centre Cívic Selves i Carner antigament era la fàbrica Brunet, de cintes.

Estat de conservació

Regular

Interès patrimonial

Element testimonial que recorda el pas d'un antic rec de la Sèquia.

Proposta de protecció

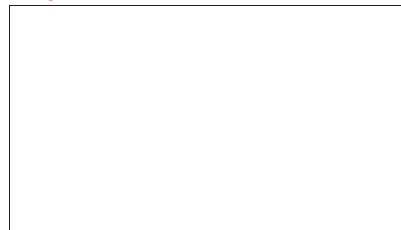
Ambiental

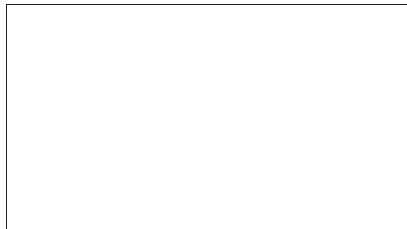
Observacions

Fotografia1

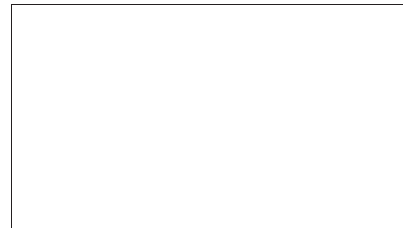


Fotografia 2

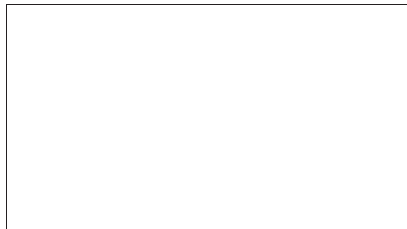


Fotografia 3**Redacció de fitxa i data** **Revisió de fitxa i data**

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Pas de la Sèquia
Nom	Passatge de la Trieta
Id	98
Situació	Al nucli urbà, entre els carrers Sant Joan d'en Coll, Gaudí i de la Trieta. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403202 Y: 4620593
Descripció	Passatge estret i sinuós entre una illa de cases per on antigament passava un rec de la Sèquia que venia en direcció nord-oest, possiblement per un aqüeducte sobre la via del tren al carrer Arquitecte Gaudí. El rec desembocava al xamfrà dels carrers Sant Joan d'en Coll i Gaudí, per on passava el torrent de Sant Ignasi. El passatge és pavimentat amb ciment transcorre entre naus industrials, tot i que conserva restes d'un mur de pedra seca. No hi ha traces visibles del pas del canal, però al seu subsòl hi ha encara una gran canonada que condueix aigua, la qual va aflorar en unes obres recents.
Cronologia	Origen medieval
Història	
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Element testimonial que recorda el pas d'un antic rec de la Sèquia.
Proposta de protecció	Ambiental
Observacions	

Fotografia1**Fotografia 2**

Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 07/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Pas de la Sèquia
Nom	Passatge del Torrent de Predicadors
Id	99
Situació	Al nucli urbà, entre la Ctra. de Cardona i el carrer del Cós. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402069 Y: 4620119
Descripció	Passatge estret i sinuós entre una illa de cases per on encara passa, tot i que canalitzat subterràniament, el torrent de Predicadors, el qual es nodreix amb aigua de la Sèquia a través d'un dels Ullals de la Ciutat. Es tracta d'un passatge sense asfaltar amb nombrosos edificis industrials antics que podrien correspondre a aprofitaments dels salts d'aigua. Concretament: una antiga fusteria, la fàbrica Llopis i un altre edifici fabril antic.
Cronologia	Segle XIX - principi de segle XX
Història	En aquest sector al segle XIX tenim constància dels següents aprofitaments hidràulics: el salt de Joan Garriga, fuster (1859), el salt de Coloma Llopis o Josep Pladellorens (1860) conegut posteriorment com la fàbrica Llopis.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Element testimonial que recorda el pas d'un antic torrent i rec de la Sèquia, amb aprofitaments industrials antics.
Proposta de protecció	Ambiental
Observacions	Bibliografia: FERRER, Llorenç (2004), p. 244.

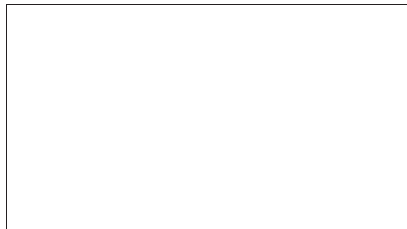
Fotografia 1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

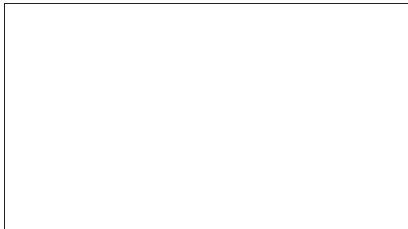
Localització	Element fora d'àrees protegides
Tipus	Pas de la Sèquia
Nom	Passatges de Burés, Jover i Sansa
Id	102
Situació	Al nucli urbà (barri del Poble Nou). Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402365 Y: 4621042
Descripció	Diversos passatges estrets i de traçat sinuós, sempre de baixada, per on discorria un rec de la Sèquia. El rec sortia del ramal de Masdenplà, probablement de l'ullal que hi ha passats els Dipòsits Nous, i transcorria pels passatges de Burés, Jover i Sansa, fins a desembocar en els carrers Pius Font i Quer i Barcelona. Es tracta de carrerons sense asfaltar, on hi donen els patis posteriors de les cases, antigament horts regats per la Sèquia. També hi ha tallers, per exemple de fusteria. Actualment no hi ha traces visibles del pas de la Sèquia, excepte un enllosat que podria correspondre a la canalització en el passatge de Burés.
Cronologia	Segles XIX - XX
Història	A la primera meitat del segle XX els recs encara baixaven al descobert i alimentaven diverses fonts: la font del Gat (al carrer del mateix nom) o la font del Bon Jesús.
Estat de conservació	Regular
Interès patrimonial	Un dels passatges que testimonien més clarament dins la trama urbana el pas d'un antic rec de la Sèquia.
Proposta de protecció	Ambiental
Observacions	Informació oral facilitada per Sra. Antònia, de la Carnisseria Antònia.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3**Redacció de fitxa i data**

Jordi Piñero Subirana. 02/10/09

Revisió de fitxa i data

--

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Paviment de lloses

Nom

Carrer Cantarell

Id

114

SituacióBarri antic (Manresa)
Municipi: Manresa**Coordenades UTM**

X: 402708 Y: 4620108

Descripció

Carrer sinuós i amb pendent per on hi devia passar un rec de la Sèquia, ja que al mig del paviment es conserva una llosa de pedra quadrada amb un forat central. Molt probablement es tracta d'un registre des del qual els particulars prenen l'aigua de la Sèquia.

Cronologia

Possible origen medieval, modificacions als segles XVIII-XX

Història

Inicialment, els recs urbans de la Sèquia eren descoberts, i a partir del segle XVIII van anar-se cobrint. Abans de mitjan segle XIX la xarxa de recs urbans de la Sèquia eren identificats per un enllosat central als carrers, els quals eren pavimentats de terra o amb lloses de dimensions variables. Les lloses amb un forat quadrat al mig eren registres, que tenien una tapa de fusta o de pedra mitjançant els quals els veïns que hi tenien dret captaven l'aigua de la Sèquia. Al llarg del segle XIX es va tendir a substituir els enllosats, que amb l'augment del trànsit rodat es trencaven, per paviments fets amb llambordins. Els recs de la Sèquia funcionaven també com una xarxa rudimentària de clavegueres. L'any 1866 s'elaborà un primer pla per la construcció d'una xarxa moderna de clavegueres. Als carrers del barri antic s'adaptaren per a aquesta finalitat els recs de la Sèquia, mentre que es construïa una xarxa independent de canonades per subministrar l'aigua potable a les cases. Pel carrer Cantarell hi baixava un rec amb un important desnivell, el qual al segle XIX va proporcionar la força motriu a la fàbrica del Serrano (situada a l'actual Bodega Andalus), una de les més antigues que es va instal·lar en aquest sector.

Estat de conservació

regular

Interès patrimonial

Una de les poques lloses de registre que es conserven de la Sèquia. També n'hi ha a la Baixada dels Jueus i carrer d'en Botí.

Proposta de protecció

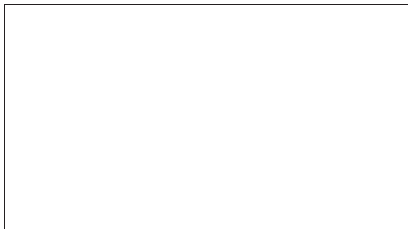
Documental

Observacions

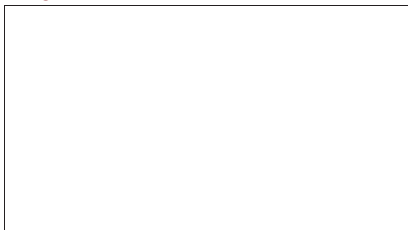
--

Fotografia1

Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 20/12/09

Revisió de fitxa i data

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Paviment de lloses

Nom

Carrer de la Cova

Id

119

Situació

Carrer de la Cova, entre la Cova de Sant Ignasi i el Pont Vell.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 402799 Y: 4619700

Descripció

Carreró estret i sinuós que conserva restes importants d'un empedrat antic, que en alguns trams ha estat recobert amb asfalt o ciment. A la part final, tocant al Pont Vell, conserva restes d'un antic rec de la Sèquia, amb el característic enllosat. La part actualment visible està feta amb lloses força irregulars i té uns 15 metres de llarg i d'uns 50 centímetres d'ample. L'interior del rec sembla poc modificat i encara hi baixa aigua, ja que actualment funciona com a claveguera de les cases de la zona. A l'extrem superior conserva una de les característiques lloses de registre, que servien perquè els particulars poguessin treure l'aigua de la Sèquia. Es tracta d'una llosa quadrada amb un forat al mig, també quadrat, que conserva la pedra que feia de tapa, amb un petit forat al centre per poder tibar-la. És l'única llosa d'aquest tipus que es conserva en la seva posició originària, in situ al mig del rec.

Cronologia

Segles XVII-XVIII o anterior

Història

Aquest rec baixava des del ramal de Santa Clara per la part est de la Cova (on fa bastants anys encara hi havia horts al lloc on actualment hi ha el jardí) i continuava pel carrer de la Cova, on devia desembocar al riu Cardener, a prop del Pont Vell.

Estat de conservació

Dolent. El rec i l'empedrat del carrer han estat coberts parcialment amb asfalt i ciment.

Interès patrimonial

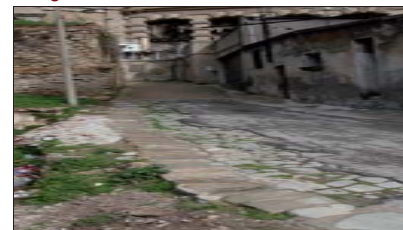
Un dels pocs elements que testimonien la presència de la Sèquia al nucli de Manresa. L'enllosat és dels més autèntics i l'únic que conserva una llosa de registre ben situada al mig del rec.

Proposta de protecció

Parcial: conservació de l'enllosat del rec i l'empedrat del carrer.

Observacions

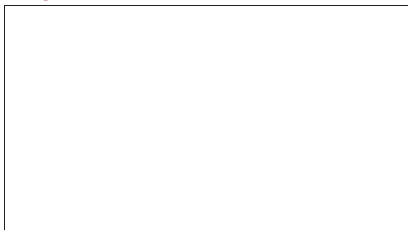
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data

Jordi Piñero Subirana. 19/02/10

Revisió de fitxa i data

Localització

Element fora d'àrees protegides

Tipus

Vàlvula de desguàs

Nom

Vàlvula de desguàs del Passeig-carr

Id

47

Situació

A Manresa, al Passeig de Pere III en la cruïlla amb el carrer de la Sèquia.
Municipi: Manresa

Coordenades UTM

X: 402735 Y: 4620693

Descripció

Al mig del Passeig, al punt on actualment hi ha un pas zebra, hi ha situada una tapa de registre amb la inscripció "Manresa". Al subsol es conserva la vàlvula de desguàs del sífó que es va construir quan s'urbanitzà aquest tram del Passeig.

Cronologia

Primer quart del segle XX

Història

Per l'actual carrer de la Sèquia venia el rec principal, conegut com l'Ullal de la Ciutat, que travessava el torrent de Predicadors per un aqüeducte. Segons l'acanamament de la Sèquia fet per Magí Canyelles al segle XVII el pont (és a dir, aqüeducte) de Francisco Cornet tenia quatre arcs i mesurava 102 canes i 2 pams. A la dècada de 1920 s'urbanitzà aquest tram del Passeig, i llavors es construí un sífó que travessava per sota el torrent.

Estat de conservació

Regular

Interès patrimonial

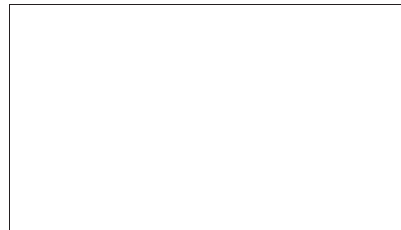
Proposta de protecció

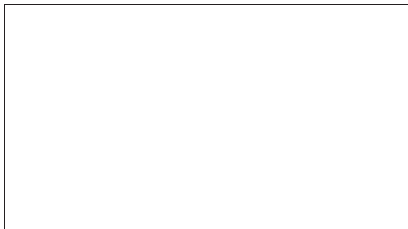
Observacions

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3**Redacció de fitxa i data** Jordi Piñero Subirana. 30/07/09**Revisió de fitxa i data**

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Atalaia
Tipus	Dipòsits
Nom	Dipòsits de la fàbrica de l'Atalaia
Id	78
Situació	Al tram final del ramal de l'Atalaia, uns 50 m abans d'arribar al conjunt fabril. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402350 Y: 4621747
Descripció	Conjunt de tres grans dipòsits, de planta quadrada, situats al costat mateix del ramal de l'Atalaia. Tenen diverses entrades d'aigua (actualment en desús) directament des del canal. Els dipòsits estan formats per murs de pedra d'un metre d'amplada i revestits de ciment per la cara interior. A la part superior els murs tenen una filada de lloses, amb sobreexidors que comuniquen un dipòsit amb l'altre. Tenen una profunditat de 2,20 m i, tots tres junts, una llargària de 50 m.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX - primera meitat del segle XX
Història	Aquests dipòsits pertanyents a l'antiga fàbrica permetien treure més rendiment de l'escàs cabal d'aigua que arribava a aquest tram final del ramal de l'Atalaia. Sembla que una part de l'aigua s'utilitzava també per regar horts. Desconeixem quan es devien construir exactament, però per les característiques del mur de pedra podria haver estat al final del segle XIX o primera meitat del XX. L'any 1872 en aquesta zona s'identificaven dos salts d'aigua, que foren adjudicats a Joan Valls Ros, paperer de Sant Pere de Riudebitlles però veí de Manresa, el qual aquest mateix any hi va edificar un molí paperer. Com que li sobrava aigua el 1875 la va cedir a Joan Comellas Cors, que va edificar-hi una fàbrica tèxtil. El 1889 el molí es va vendre a Lluís Viñas, comerciant de Manresa. El 1942 heretaven la fàbrica els seus tres fills. No sabem fins quan hi va haver un molí paperer i una fàbrica, ni si funcionaven com a dues propietats. La societat Bigorra i Suñé, que es dedicava només a teixits, va gestionar la fàbrica des de 1893 fins almenys l'any 1900. El 1936 el salt d'aigua que es declarava era de 23 CV.
Estat de conservació	Regular. Els murs es conserven força bé, tot i que amb un esvoranc en un dels angles. L'interior dels dipòsits és cobert de vegetació i té grafitis.
Interès patrimonial	Formen part del conjunt, molt interessant, de l'infraestructura hidràulica de la fàbrica de l'Atalaia. Es tracta de l'únic exemple conservat de dipòsits d'aigua de la Sèquia per a usos industrials.
Proposta de protecció	Parcial
Observacions	Bibliografia: FERRER, Ll. (2004). P. 248-249.

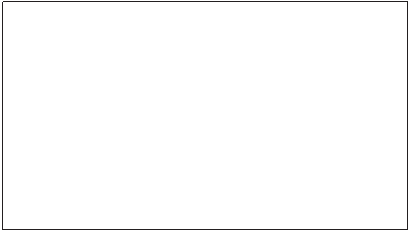
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 16/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Atalaia
Tipus	Fàbrica
Nom	Fàbrica de l'Atalaia (cal Viñas)
Id	51
Situació	Al final del ramal de l'Atalaia. Prop de la torre del Vinyes i dels Dipòsits Nous. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402380 Y: 4621668
Descripció	Conjunt format per diverses construccions al voltant de l'antiga fàbrica, situada en un promontori que possibilita el petit salt d'aigua de la Sèquia. Concretament, consta d'una nau fabril de planta rectangular, de dos pisos (amb la teulada esfondrada però que conserva embarrats i altres elements característics), diverses construccions fabrils adossades tot formant una planta molt allargassada i de trajectòria corba, seguint el perfil de la Sèquia. La nau més antiga, pròxima al camí, és una construcció de tres pisos que corresponia a l'antic molí, tal com es dedueix dels plànols del projecte. Conserva l'estructura originària característica dels molins paperers: construccions en vertical i amb finestres a la part alta que servien com a assecadors. Finalment, hi ha diverses construccions, més al sud, probablement habitatges vinculats a l'antiga fàbrica. Al la part de tramuntana hi ha diversos coberts i construccions de caire rural. El ramal de l'Atalaia, procedent de la zona amb els tres dipòsits que tenia la fàbrica, discorre en paral·lel a les naus allargassades fins que fa un gir cap al sud, sota aquestes naus, per dirigir-se cap al salt d'aigua. Així mateix, a la nau fabril de dos pisos es conserven les canalitzacions subterrànies per on encara discorre l'aigua procedent del ramal de Masdenplà, que abans d'arribar a la fàbrica ha entrat en una mina. Ambdós canals es fusionen en un de sol per augmentar el cabal del salt. L'aigua del canal que no entrava a la turbina surt per una mena de saltant en una obertura de la façana de migdia (a la zona de l'antic molí) i continua canalitzada per una torrentera. El canal que passava per la turbina surt per un túnel, situat al final de les cases, i s'ajuntava amb l'altre canal en una zona actualment urbanitzada. Desconeixem si es conserva la turbina o altres infraestructures relacionades amb el salt d'aigua, però al damunt de la sortida d'aigües s'observa un espai amb sostres alts que conserva estructures arquitectòniques metàl·liques, possiblement la zona de control de la turbina.
Cronologia	Final del segle XIX - segle XX
Història	Inicialment en aquesta zona hi havia un rec que sortia del ramal de Masdenplà. Amb la construcció del ramal de l'Atalaia, a mitjan segle XIX, aquest nou ramal finalitzava en aquest mateix punt. Per això l'any 1872 s'hi identificaven dos salts d'aigua, que foren adjudicats a Joan Valls Ros, paperer de Sant Pere de Riudebitlles però veí de Manresa, el qual aquest mateix any hi va edificar un molí paperer. Com que li sobrava aigua el 1875 la va cedir a Joan Comellas Cors, que va edificar-hi una fàbrica tèxtil. El 1889 el molí es va vendre a Lluís Viñas, comerciant de Manresa (per això és més coneguda com el "Blanqueig d'en Viñas" o cal Viñas. El 1942 heretaven la fàbrica els seus tres fills. No sabem fins quan hi va haver un molí paperer i una fàbrica, ni si funcionaven com a dues propietats. La societat Bigorra i Surí, que es dedicava només a teixits, va gestionar la fàbrica des de 1893 fins almenys l'any 1900. El 1936 el salt d'aigua que es declarava era de 23 CV. En l'etapa final, segons es diu, la fàbrica va patir un incendi intencionat amb el propòsit de beneficiar-se de l'assegurança. L'actual propietari va adquirir

	l'immoble entorn de 2003. Més recentment, responsables de l'Arxiu Comarcal del Bages han dipositat en aquesta institució documentació que es conservava de l'empresa.
Estat de conservació	Molt dolenta. La fàbrica es troba en estat de gran abandonament, amb la nau principal sense sostre. La resta de construccions i l'entorn presenten un estat altament degradat, tot i que algunes parts són habitades. Les infraestructures de la Sèquia sembla que es conserven força íntegrament.
Interès patrimonial	Una de les poques fàbriques que ha conservat, sembla que molt íntegrament, les infraestructures relacionades amb l'aprofitament hidràulic de la Sèquia. Altres exemple són la fàbrica dels Tubots i, de manera més parcial, la fàbrica del Guix i probablement la fàbrica dels Dolors. També té un interès molt notable com a conjunt arquitectònic representatiu del passat industrial tèxtil.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de la infraestructura hidràulica i, almenys, de l'edifici de l'antic molí.
Observacions	Propietari: Josep Serra (tel: 93 872 06 31). Seria interessant poder comprovar de manera més precisa l'estat de conservació de les infraestructures hidràuliques i si es conserven vestigis de l'antic molí paperer. Bibliografia: FERRER (2004). P. 248-249. OLIVERAS i SAMITIER, Josep (1986): La consolidació de la ciutat industrial: Manresa (1871-1900. Manresa, Caixa d'Estalvis de Manresa. P. 68 Arxiu de la Junta de la Sèquia: lligall 15. Es conserven uns plànols del projecte de construcció del molí paperer (A.C.B.), reproduïts al llibre de Josep Oliveras.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 10/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal de Masdenplà
Tipus	Dipòsits
Nom	Dipòsits Nous
Id	89
Situació	Al ramal de Masdenplà, uns 400 m més avall de can Font. Al nucli urbà de Manresa: carrer de Berenguer Canet, s/n. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402758 Y: 4621635
Descripció	Conjunt de tres grans dipòsits circulars, actualment integrats dins les instal·lacions de la planta potabilitzadora de can Font. Dels dipòsits originaris només s'ha conservat parcialment el que està situat a l'oest. Tenen un diàmetre d'uns 50 m i una capacitat de 8.000 litres cadascun i estan parcialment soterrats per resistir millor la pressió de l'aigua. Abans de ser ensorrats cada dipòsit tenia un mòdul central en forma de cilindre i 16 grans arcs de mig punt que sostenien una coberta inclinada cap a l'exterior per mitjà de carcanyols. El dipòsit que s'ha conservat parcialment té un mur constituït per vuit trams emmarcats per pilars de maó, cadascun amb una finestra. Actualment els dipòsits encara emmagatzemen l'aigua procedent del ramal del mas d'en Pla.
Cronologia	Últim quart del segle XIX
Història	Els Dipòsits Vells no estaven situats a prou alçada i tan sols permetien la distribució a una part de la ciutat. Per això es construïren dos dipòsits més a una major alçada, a la zona dels Ullals de la Ciutat, a prop de can Font (els Dipòsits Nous), que van estar acabats l'any 1888. Poc després s'hi afegí un tercer dipòsit. L'arquitecte fou Josep Torres d'Argullol. L'aigua de la Sèquia s'emmagatzemava als Dipòsits Vells i als Dipòsits Nous. D'aquí es distribuïa per tota la ciutat mitjançant tres xarxes de subministrament independents. El subministrament d'aigua es finançava amb el sistema de venda de plomes. A començament del segle XX la principal preocupació era trobar un bon sistema de potabilització que garantís la salubritat de l'aigua. El 1927 s'adoptà la solució del clor líquid. El sistema de filtres, més modern i eficient, s'implantà l'any 1950 amb la implantació de l'estació depuradora. Aquest any s'ensorraren dos dels dipòsits i el tercer fou enderrocat el 1980, substituint-los per nous dipòsits, de manera que actualment només es conserva el mur exterior del dipòsit situat a l'oest.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Els tres dipòsits, junt amb l'antiga fàbrica de les Punes, són els elements més antics i amb un valor patrimonial més remarcable de la planta potabilitzadora de can Font. Actualment encara serveixen a la seva funció d'emmagatzemar i distribuir l'aigua de la Sèquia.
Proposta de protecció	Parcial
Observacions	Bibliografia: SERRA, Esteve; VIRÓS, Lluís; JUÁREZ, Lucía; SERRA, Jaume. Fitxes de Patrimoni industrial. Manresa. Oficina de Turisme de Manresa (pendent de publicació).

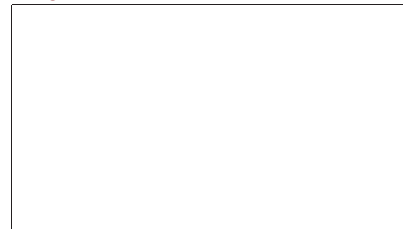
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Masdenplà
Tipus	Fàbrica
Nom	Fàbrica de les Punes
Id	109
Situació	Al ramal de Masdenplà, al nucli urbà. Carrer de Pere Vilella, s/n. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402867 Y: 4621655
Descripció	Fàbrica situada sobre un antic molí que aprofitava la força hidràulica d'un ramal de la Sèquia. Es tracta d'un característic edifici fabril, de planta rectangular. Té planta baixa i un pis, amb una torre quadrada que sobresurt. A la part nord es conserven algunes restes de l'antic molí. I al costat d'un petit edifici nou es conserven restes de la bassa del molí, amb els fonaments i la base de paredat. L'aigua de la Sèquia baixava per un dels ullals de la ciutat. En algun moment s'hi construí una bassa circular que emmagatzemava l'aigua i que encara es conservava l'any 1960, però que posteriorment es destruí. El canal baixava per la banda de ponent de la fàbrica, però no es conserven vestigis de l'infraestructura hidràulica.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX
Història	Aquesta fàbrica es coneix amb diferents noms: fàbrica o molí de les Punes, fàbrica dels Ullals de la Ciutat, cal Sanmartí o cal Viñes. Abans de la fàbrica hi havia un molí fariner, que es devia eixamplar per instal·lar-hi la fàbrica. En un principi hi ha constància de dos salts d'aigua. A l'entorn de 1861 s'hi inicià l'activitat industrial, i la fàbrica funcionava amb una roda de calaixos que desenvolupava 6 CV de potència. En aquesta primera època funcionava com a fàbrica de puntes de París, i el 1870 es convertí en farinera. El 1875 es devia acabar la construcció de l'edifici. Des de 1876 es va dedicar a fàbrica de teixits i va passar per diferents propietaris i arrendataris. L'any 1902 ja disposava d'una turbina, complementada amb una màquina de vapor de 10 CV. A la dècada de 1970 s'hi va aturar la producció i serví de taller mecànic privat. El 1983 va comprar l'edifici Aigües de Manresa i el 1993 el rehabilità. Actualment funciona com a taller de manteniment i oficina tècnica, just al costat de la planta depuradora d'aigües.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Es tracta d'una de les primeres fàbriques que va funcionar amb aigua d'un ramal de la Sèquia. Conserva molt bé la tipologia arquitectònica fabril, però no s'han conservat les infraestructures hidràuliques.
Proposta de protecció	Parcial
Observacions	Bibliografia: SERRA, Esteve; VIRÓS, Lluís; JUÁREZ, Lucía; SERRA, Jaume. Fitxes de Patrimoni industrial. Manresa. Oficina de Turisme de Manresa (pendent de publicació).

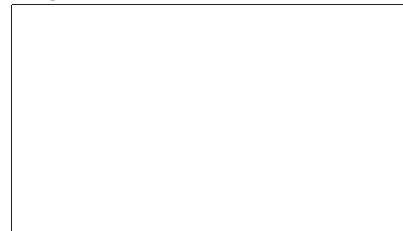
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 04/11/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Masdenplà
Tipus	Mina, fita
Nom	Mina de cal Viñas
Id	79
Situació	Al ramal de Masdenplà, uns 300 m després dels Dipòsits Nous, just abans d'arribar a la fàbrica de l'Atalaia. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402416 Y: 4621685
Descripció	Just en arribar al sector de la fàbrica de l'Atalaia, el ramal de Masdenplà entra en una mina antiga, coberta amb volta de pedra. A un costat de la boca de la mina és visible una fita de petit tamany encastada en un lateral que té gravat l'escut de Manresa. La mina travessa subterràniament per sota l'antic camí i un ramal es dirigeix cap a l'interior de la fàbrica, on l'aigua del canal alimenta el salt d'aigua, mentre que un altre ramal continua en direcció sud-oest.
Cronologia	Segona meitat del segle XIX
Història	El ramal de Masdenplà és dels antics; és a dir, de l'època medieval de la Sèquia. Inicialment en aquesta zona hi havia un rec que sortia del ramal de Masdenplà en direcció nord. Amb la construcció del ramal de l'Atalaia, a mitjan segle XIX, aquest nou ramal finalitzava en aquest mateix punt. La mina devia construir-se en el moment en què s'edificà el molí i la fàbrica de l'Atalaia; és a dir, a partir de 1872. L'any 1872 en aquesta zona s'identificaven dos salts d'aigua, que foren adjudicats a Joan Valls Ros, paperer de Sant Pere de Riudebitlles però veí de Manresa, el qual aquest mateix any hi va edificar un molí paperer. Com que li sobrava aigua el 1875 la va cedir a Joan Comellas Cors, que va edificar-hi una fàbrica tèxtil. El 1936 el salt d'aigua que es declarava era de 23 CV. La fita, possiblement anterior a la mina, tal vegada indica el final de la jurisdicció de la Junta de la Sèquia en el rec que inicialment sortia en direcció nord.
Estat de conservació	Regular. El relleu de la fita es troba força gastat. Bibliografia: FERRER (2004). P. 248-249.
Interès patrimonial	Un dels pocs exemples de canalització subterrània de construcció antiga que s'han conservat al nucli urbà de Manresa. Així mateix, una de les poques fites conservades in situ. També té interès en relació al conjunt d'infraestructures hidràuliques de la fàbrica de l'Atalaia.
Proposta de protecció	Parcial: conservació de l'estructura de pedra antiga i de la fita.
Observacions	

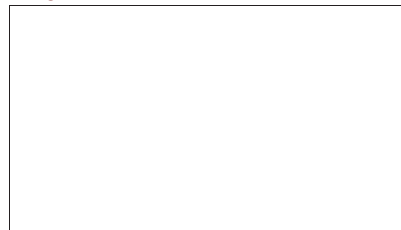
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Masdenplà
Tipus	Pas de la Sèquia
Nom	Passatge de Guillem Catà i carrer Ba
Id	86
Situació	Tram final del ramal de Masdenplà. Al nucli urbà de Manresa, als barris de Mion i Saldes. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 402068 Y: 4621005
Descripció	Els carrers Guillem Catà i Balsareny tenen un traçat que segueix el pas del ramal del mas d'en Pla per aquest sector. El canal, actualment soterrat, discorre per la part alta d'un terreny en pendent, tot fent la circumval·lació sinuosa al turó de Puigberenguer. Per això les primeres cases construïdes al sector de Guillem Catà estan alineades per la part dels darreres a un passatge sobrealçat (mantenint el nivell de la Sèquia) respecte del carrer urbanitzat més recentment. Al costat d'aquest passatge encara es conserva un dipòsit circular de formigó. Després del passatge alçat i sense asfaltar del Guillem Catà, el traçat de la Sèquia continua, sempre mantenint el nivell, pel carrer Balsareny i, més endavant i ja al descobert, pel sector de Miralpeix.
Cronologia	Origen medieval. Segle XX
Història	El ramal de mas d'en Pla forma part de l'obra originària de la Sèquia, que va construir-se en aquest sector pels volts de 1377, any en què s'estava treballant en els dos braços, el de "coll de lomar" i el de Santa Clara. Les primeres cases construïdes regularment en aquest sector són les del passatge sobrealçat del Guillem Catà, probablement a mitjan segle XX.
Estat de conservació	Regular. Entre la part alta i la part baixa del carrer Guillem Catà queda un terreny en estat d'abandó.
Interès patrimonial	Un dels exemples més clars en què la trama urbana reflecteix directament el recorregut d'un dels ramals principals de la Sèquia.
Proposta de protecció	Ambiental
Observacions	

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



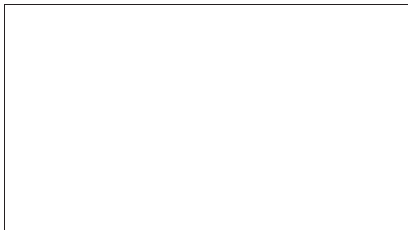
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Masdenplà
Tipus	Safareig
Nom	Safareig de can Font
Id	85
Situació	Al ramal de Masdenplà. Al costat de la masia de can Font de la Serra. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403066 Y: 4621830
Descripció	Safareig situat en una cavitat (coberta amb volta de maó) a la paret d'un mur de contenció. Consta d'una bassa rectangular, revestida interiorment amb cairons de tina, amb una pica davantera feta amb dues lloses inclinades, recolzada sobre pilons de maó.
Cronologia	Segle XIX - principis de segle XX
Història	El mas de can Font de la Serra ja està documentat en època medieval, en el moment de construcció de la Sèquia, i s'esmenta que aquesta passava pel costat de la casa. Per la tipologia del safareig, revestit amb cairons, podria correspondre al segle XIX. El canal de la Sèquia, actualment soterrada, passa molt a prop del safareig.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels dos safarejos conservats, dels molts que hi havia, que es nodrien amb l'aigua de la Sèquia.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	

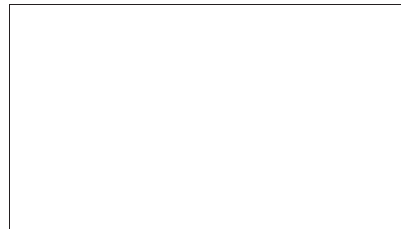
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Santa Clara
Tipus	Bassa
Nom	Convent de Santa Clara
Id	103
Situació	Ramal de Santa Clara (al nucli urbà). Carrer Nou de Santa Clara. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403288 Y: 4619518
Descripció	El convent de Santa Clara conserva una bassa-safareig que regava els horts de l'interior del recinte amb aigua d'un ramal de la Sèquia. La canalització entra actualment per l'angle nord-est del recinte i desemboca en una gran bassa, situada a l'angle sud-est i adossada al mur exterior. És de planta rectangular (14 x 8 m aproximadament) i està parcialment enfonsada en el terreny. Es tracta d'una obra sòlida i ben feta, amb carreus de mida mitjana ben escairats i disposats en fileres. Fa uns anys encara es podien veure els inicis de diverses pilastres que devien servir per sostenir la coberta del que devia funcionar també com a safareig (les lloses inclinades de la part superior del mur així ho fan pensar). La bassa té dos rastelladors d'una tipologia semblant als ullals antics de la Sèquia; és a dir, l'obertura del pas d'aigua (subterrània) probablement es fa mitjançant un tap cilíndric de fusta que s'aixeca, però en aquest s'acciona mitjançant una maneta amb rosca, en lloc de la simple barra dels ullals. Un dels rastelladors és situat a l'angle nord-est i dóna pas als recs dels antics horts de la part de dalt (avui fora de conreu). El segon rastellador és situat a l'angle sud-est, al costat del sobreixidor de la bassa, i dóna pas als recs dels horts de la part de baix. D'altra banda, al convent es conserven altres elements d'infraestructura hidràulica molt interessants que servien per abastir l'aigua de boca a partir d'afloracions naturals. Concretament, un pou situat a la cuina, de planta circular i força ample. Una gran cisterna (4,80 x 4,80) feta amb carreus perfectament escairats. Està situada al pati central i s'alimentava de l'aigua que brollava espontàniament del sòl natural, fins que la urbanització de la Balconada devia alterar l'aquífer i l'aflorament d'aigua es va acabar. Actualment la cisterna es nodreix amb aigua bombada des de la bassa de la Sèquia. Finalment, cal dir que, sota el pati, hi ha un espai subterrani. S'hi accedeix des d'una trapa situada a la porteria. Des d'aquí unes escales condueixen a una estança coberta amb volta on hi ha un safareig, que s'alimentava amb aigua de la cisterna, i un túnel (actualment tapiat) que devia tenir sortida cap a la zona dels horts de baix. Aquestes estances s'utilitzaven per conservar els aliments que s'havien de mantenir frescos.
Cronologia	Segles XVII - XVIII
Història	L'any 1377 la Sèquia arriba al terme de Manresa i aquest any es donà l'ordres referides a la construcció dels tres ramals: el de Vinyals, el del Coll de Lomar i el de Santa Clara. Inicialment, el ramal de Santa Clara desembocava al torrent de la Creu del Tort, a l'oest del convent, el qual regava la zona d'horta de la Font de Fans. Anys més tard, en la descripció de la Sèquia de l'any 1815, s'esmenta que des de la pedra amb les armes de la ciutat que hi ha a la vora del camí de Santa Clara el braçal "atravessa l'àygua al camí per a regar les terres de dins el convent de Santa Clara, quedant a càrreg de dit convent la recomposició y escura del conducte". Sense disposar encara de referències documentals, per la tipologia constructiva de la bassa podria considerar-se una obra força antiga, dels segles XVII-XVIII o anterior, tal vegada sobre un element més

	antic.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	És l'exemple més ben conservat d'una àrea de regadiu dins un recinte tancat en el nucli urbà, amb una bassa d'un gran interès i altres elements d'infraestructura hidràulica que il·lustren els diferents sistemes tradicionals d'ús de l'aigua.
Proposta de protecció	Parcial: bassa i elements d'infraestructura hidràulica
Observacions	Al pati del convent es conserva una bomba manual (accionada per volant) que s'utilitzava per extreure aigua de la cisterna. Una investigadora està portant a terme un treball de recerca documental sobre el convent i podria aportar informació sobre la cronologia dels diferents elements.

Fotografia 1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Viladordis
Tipus	Central elèctrica
Nom	Central Elèctrica de Viladordis (o de l
Id	91
Situació	A l'est del poble de Viladordis. Camí que surt prop de la Gravera del Carner i travessa l'autopista; uns 300 m des de l'autopista en direcció sud-est, al costat del canal de la Central de les Marcetes. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 405925 Y: 4620187
Descripció	Petita central hidroelèctrica que s'alimenta de les escorrialles de la Sèquia, les quals desemboquen al torrent de Viladordis i d'aquí són captades cap a la central. L'aigua baixa canalitzada per una canonada a través d'una cinglera. La central consisteix en una edificació de dues plantes, feta amb pedra i amb ús decoratiu del maó. A pocs metres hi ha un altre edifici, de característiques similars, en estat de semi-ruïna. Antigament la central disposava d'una turbina Pelton. Actualment el sistema s'ha modernitzat i és totalment automàtic. L'aigua sortint de la central desguassa al canal de la central hidroelèctrica de les Marcetes, que passa a tocar.
Cronologia	Últim quart del segle XIX
Història	Aquesta petita central es va construir el 1899 per tal de reforçar la central tèrmica instal·lada al carrer de la Dama, a Manresa. Pertanyia a la Societat d'Enllumenat Elèctric, que per la festa de la Llum de l'any 1894 havia inaugurat el servei d'enllumenat públic elèctric a Manresa. La creixent demanda d'energia elèctrica va fer que el grup Gallifa, Vila i Ferrer construís posteriorment la central hidroelèctrica de les Marcetes, que es nodria directament amb aigua del Llobregat, mentre que la central de Viladordis prenia l'aigua de les escorrialles de la Sèquia a través del torrent de Viladordis. L'any 1910 el grup Gallifa, Vila i Ferrer va dissoldre's i fou creada la Companyia Anònima Manresana d'Electricitat (CAME).
Estat de conservació	Bo. La construcció exterior de l'edifici principal es conserva bé. L'edifici secundari situat a l'entrada es troba en estat semi-ruïnós.
Interès patrimonial	Una de les dues centrals hidroelèctriques existents a Manresa , en aquest cas alimentada amb aigua de les escorrialles de la Sèquia. Un exemple interessant d'arquitectura industrial del segle XIX.
Proposta de protecció	Integral
Observacions	Bibliografia: CAMPRUBÍ i PLANS, Josep (1996): Una revolució a Manresa. 100 anys de llum elèctrica. 1894-1994. Llibreria Sobrerroca, Manresa. P. 75-77.

Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



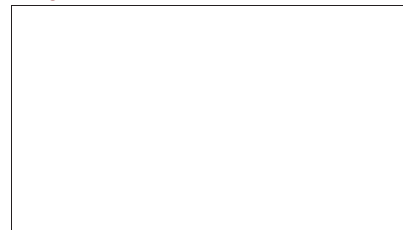
Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 02/10/09
Revisió de fitxa i data	

Localització	Element fora d'àrees protegides. Ramal Viladordis, ramal Masde
Tipus	Llac
Nom	Llac de l'Agulla
Id	88
Situació	Al costat de la carretera de Santpedor (BV-4501), passat el km 2. Municipi: Manresa
Coordenades UTM	X: 403986 Y: 4622671
Descripció	Estany artificial situat al punt en què la Sèquia es divideix en dos ramals. Té una superfície de 60.790 m2, i una profunditat que oscil·la entre un mínim de 2 metres i un màxim de 4,3 metres. Això li dona una capacitat de 200 milions de litres (és a dir, una reserva d'aigua per a 6 dies). L'estany està tancat per una presa i els fons és formigonat. El llac compta amb diversos elements d'enginyeria hidràulica, tots força moderns. Dues arquetes de sortida de les aigües. L'arqueta més gran, de sortida cap als Dipòsits Nous, va associada a una vàlvula i dues bombes per impulsar l'aigua opcionalment (una és de l'any 1974). La segona arqueta, més petita, també condueix l'aigua cap als Dipòsits Nous. Compta amb un bomba i vàlvula de desguàs dels anys 70. També hi ha una altra arqueta executada a mitjan de la dècada de 1970 per donar aigua als tintoreries a través del ramal de viladordis en cas que es produeixin talls a la Sèquia. El ramal del Poal surt des de la dreta de l'arqueta d'entrada i està regulada mitjançant una comporta. Voreja el Llac de l'Agulla dins d'una galeria fins arribar a l'arqueta de Dipòsits Nous-1. El ramal de Viladordis surt des de l'esquerra de l'arqueta d'entrada i està regulada també per una comporta. Voreja el llac per una galeria que passa per l'altre costat. Així mateix, cal dir que l'Agulla és també un parc amb una gran varietat d'arbres i aus, i un dels llocs d'esbarjo més concorreguts de l'entorn de Manresa. El llac s'utilitza per a diverses activitats esportives. Compta amb el Centre de Visitants del Parc de la Sèquia, bar-restaurant i instal·lacions de serveis.
Cronologia	Segona meitat del segle XX
Història	L'Agulla és un punt estratègic on la Sèquia, ja des del moment de la seva construcció, es divideix en dos ramals. De fet, el topònim de l'"agulla" es refereix al partidor d'aigües d'un canal. Ja l'any 1922 es parlava de la conveniència de fer un estany a l'Agulla que garantís el subministrament d'aigua en cas d'avaria de la Sèquia, però la decisió de fer-lo no va arribar fins el 1966, quan van començar les obres, i el 1974 entrava en funcionament el llac de l'Agulla. Des d'aleshores l'indret s'ha transformat en el Parc de l'Agulla i s'ha anat complementant amb diversos serveis.
Estat de conservació	Bo
Interès patrimonial	Un dels indrets emblemàtics de la Sèquia i de Manresa, un espai de lleure molt concorregut, que compta amb el Centre de Visitants del Parc de la Sèquia i des d'on es poden començar diferents itineraris per resseguir el canal.
Proposta de protecció	
Observacions	

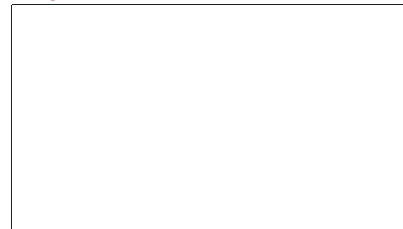
Fotografia1



Fotografia 2



Fotografia 3



Redacció de fitxa i data	Jordi Piñero Subirana. 23/09/09
Revisió de fitxa i data	